

Täysistunto

Keskiviikko 10.6.2020 klo 14.00—20.50

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 20.50.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (14.00—15.59 ja 18.00—20.01) ja puhemies Anu Vehviläinen (15.59—18.00 ja 20.01—20.50).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 7/2020 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 7/2020 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 9.6.2020 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Jari Koskela Jani Mäkelän kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 1 mukaisen kannanoton, Timo Heinonen on Sinuhe Wallinheimon kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 2 mukaisen kannanoton, ja Antero Laukkanen on Sari Essayahin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaisen kannanoton.

Selonteko hyväksyttiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensin äänestetään Jari Koskelan ehdotuksesta Timo Heinosen ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta Antero Laukkasen ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään voittaneesta valiokunnan ehdotusta vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Timo Heinosen ehdotus ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 44, ei 10; poissa 145 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Timo Heinosen ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

2) Antero Laukkasen ehdotus ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 42, ei 11, tyhjiä 1; poissa 145 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Antero Laukkasen ehdotuksen.

3) Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Antero Laukkasen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 22; poissa 146 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 1/2020 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2020 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotukset 5.6.2020 Liite 3A

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan joko hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 5.6.2020 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Riikka Purra Jussi Halla-ahon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään sekä tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen. Edelleen Timo Heinonen on Sari Multalan kannattamana tehnyt lausumaehdotukset 1 ja 2, jotka on monistettuina jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 3A)

Selonteko hyväksyttiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensin äänestetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 43, ei 11; poissa 145 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 65/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lopuksi on äänestettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista. Kustakin lausumaehdotuksesta äänestetään erikseen mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 41, ei 12; poissa 146 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 13, tyhjiä 8; poissa 147 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 23; poissa 145 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 88/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Valtiovarainministeri Matti Vanhasen esittelypuheenvuoron jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään 5 minuutin puheenvuoroin. Etukäteen sähköistä puheenvuorovarausjärjestelmää käyttäen tai sitten täysistunnon kuluessa varatut puheenvuorot ovat tämän uuden normaalin eli enintään 3 minuutin mittaisia.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 3 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.10 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän vuoden neljäs lisätalousarvio, loppusummaltaan 4 miljardia euroa vuoden 2020 menoissa, on poikkeuksellisen suuri. Se annetaan tilanteessa, jossa valmiuslaki on edelleen voimassa mutta koronaviruksen leviämisen estämiseksi tehtyjä rajoituksia on aloitettu asteittain ja hallitusti purkamaan. Ennen itse lisätalousarvion esittelyä totean, että myöhemmin tänään esittelen erittäin karun hallituksen esityksen, joka koskee sitä, että meidän lainanottovaltuuskattoa, joka on nimellisarvoltaan 125 miljardia euroa, esitetään nostettavaksi 150 miljardiin euroon. Toimiminen lähellä lainanottovaltuuden ylärajaa vaikeuttaa valtion velanhallintaa ja vähentää mahdollisuutta tarkoituksenmukaisen kassapuskurin ylläpitämiseen yllättävien menojen varalta. On hyvä, että me näemme myös korona-kriisin loppuvaiheen velan valtavan kasvun, ja se konkretisoituu tänään myöhemmin tehtävässä esityksessä.

Avaan tässä puheenvuorossani, millaisista strategisista valinnoista lisätalousarvio koostuu, ja korostan lisäksi vielä, että nyt päätetyt toimet ovat lähes täysimääräisesti väliaikaisia eivätkä siten lisää pysyvästi valtion menoja. Suomi kuuluu niiden valtioiden joukkoon, joilla näiden koronatoimien ja elvytystoimien kohdistus tapahtuu välittömästi. Ylivoimainen valtaosa tästä lisäbudjetista toteutuu menoina jo tämän vuoden kuluessa eikä veny pitkälle.

Hallituksen ensivaiheen tavoite on ollut kannatella työpaikat ja yritykset kriisin yli. Tämä vaihe ei siis vielä ole päättynyt. Yritysten auttaminen yli koronakriisin takaa osaltaan tuotannon elpymisen ja työpaikat myös kriisin jälkeen. Ehdotettavaan kokonaisuuteen sisältyy uusi yrityssektorilla käyttöön otettava kustannustuki, johon ehdotetaan 300

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

miljoonaa euroa. Valtion tuloja vähentävät yritysten mahdollisuudet lykätä erilaisten verojen maksua tuleville vuosille. Jatkamme myös vuoden loppuun työmarkkinajärjestöjen kanssa sovittua toimenpidekokonaisuutta, joka mahdollistaa muun muassa nopeat lomautukset. Samoin jatketaan yrittäjien työttömyysturvaa ja uutena toimenä työttömyysturvan rahoitusta vahvistetaan.

Valtio ottaa korona-iskua vastaan myös kuntien puolesta. Terveysturvallisuuden kustannukset ovat kasvaneet ja kuntien verotulot alentuneet. Jos emme kompensoisi kunnille niille epidemiasta aiheutuneita menetyksiä, ajautuvat kunnat helposti peruspalveluiden leikkauksiin. Silloin toistuisivat 90-luvun alun ongelmat, jolloin esimerkiksi lasten ja nuorten ehkäiseviä palveluita karsittiin. Tämän hallitus haluaa välttää. Kuntien ja sairaanhoitopiirien menojen kasvua ja tulojen menetyksiä esitetään korvattavaksi 1,4 miljardin euron suuruisella kertaluontoisella paketilla, ja lisäksi hallitus ehdottaa noin 300 miljoonan euron rahoitusta lasten ja nuorten hyvinvoinnin, oppimisen ja harrastusten tukeen osana kuntien peruspalveluita. Ensi syksyn budjettiriihen yhteydessä tullaan arvioimaan myös kuntien tehtäviä ja velvoitteita tulevaisuudessa.

Hallitus on koronastrategiassaan siirtymässä kriisivaiheesta jälleenrakentamisen ja elvytyksen vaiheeseen. Tässä lisätalousarviossa talouden kasvua vauhditetaan nopeavaikeuksilla ja määräaikaisten panostuksilla. Koronakriisistä toipumisen kannalta tärkeintä on ihmisten luottamus ja tulevaisuuden usko. Siksi talouden elvytyksen pitää saada aikaan liikettä eri puolilla Suomea, erilaisilla yhteiskunnan ja talouden sektoreilla. Keskeinen toimenpide on laaja, vajaan 300 miljoonan euron infrapaketti, jossa parannetaan tiestöä ja rataverkkoa koko Suomessa. Valtion tukemaan asuntotuotantoon ehdotetaan 340 miljoonan euron korkotukivaltuuksien korottamista.

Kaikkein tärkeintä on, että nuorten luottamus tulevaisuuteen säilyy ja vahvistuu. Nuorten mahdollisuuksien varmistamiseksi lisäämme aloituspaikkoja korkeakouluissa ennätysmäisesti yhteensä yli 4 000:lla, niin että pääosa näistä tulee käyttöön jo tänä syksynä.

Tulevaisuuden uskoa lisäävät myös panostukset vihreään teknologiaan ja kestäväan kehitykseen. Uusi, yritysten investointeja vauhdittava ilmatorahasto perustetaan, ja valtio vauhdittaa myös joukkoliikennettä, lämmitystapamuutoksia sekä puurakentamista.

Ehdotamme 200 miljoonan euron lisämäärärahoja osaamiseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Nostan näistä esille investoinnin kvanttitietokoneen kehitystyöhön. Olemme, hyvät kollegat, luomassa aivan uutta teollisuudenalaa Suomeen. Moni muistaa, miten 90-luvun lopulla Suomi nousi matkapuhelinteknologian avulla. Kvanttitekniikka saattaa olla juuri se 2020-luvun lopun kasvun siivittäjä.

Suorien määrärahojen ohella lisätalousarvio sisältää useita pääomituksia, joilla mahdollistetaan miljardiluokan investointeja. Valtion osapanostuksilla rohkaisemme yksityiset investoijat liikkeelle. Varmistamme infrastruktuurin metsäteollisuuden investoinneille Lapissa. Valtio sijoittaa malminjalostukseen, niin että liikenteen sähköistymisen kannalta välttämätön akkuteollisuus saa vauhtia. Edistämme myös maatalouden ja laivanrakennuksen investointeja.

Arvoisa puhemies! Kriisinhoito ja elvytystoimet aiheuttavat menoja, mutta myös valtion tulot vähenevät reilun miljardin. Niinpä valtion nettolainanoton tänä vuonna arvioidaan nousevan lähes 19 miljardiin euroon. Kyseessä on tietoinen valinta, koska ilman valtion vastaantuloa pandemian seuraukset olisivat ihmisille ja yrityksille vielä paljon haitallisemmat. Suomen valtiolla on markkinoilla luottoa ja liikkumavaraakin velkaantua koronan kaltaisessa yllättävässä tilanteessa. Kiitos siitä kuuluu myös edelliselle hallitukselle ja

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

sen pääministerille Juha Sipilälle. Huoli velkataakan lisääntymisestä ei kuitenkaan ole todellakaan aiheeton. Vaikka nyt valtio voi ottaa taakkaa kantaakseen, on samalla tehtävä suunnitelmat siitä, miten velan kasvu saadaan hallintaan. Tämä on olennainen osa talouden jälleenrakennusta. Suomen valtion hyvästä maineesta lainamarkkinoilla on pidettävä kiinni. Siten minimoimme tämän vuoden velkaantumisesta tulevaisuudessa aiheutuvat korkokustannukset. Muistutan, että 20 miljardin lainasummasta yksi prosentti on jo 200 miljoonaa. Luotettavuudella on suoraa merkitystä — se voidaan suoraan muuttaa euromääräksi. Taakkaa ei pidä siirtää kohtuuttomasti tuleville sukupolville. Valtionvelan kasvun pitäminen hallinnassa mahdollistaa myös sen, että mahdollisiin tuleviin kriiseihin voidaan reagoida ajassa niiden edellyttämällä tavalla. [Ben Zyskowicz: Hyvä! Oikein!]

Arvoisa puhemies! Kriisin seurauksena hallitus sovittaa ohjelmansa uuteen taloudelliseen toimintaympäristöön. Lisätalousarvion yhteydessä hallitus täsmensi jo tavoitelinjauksensa julkisen talouden tulojen ja menojen pitkän ajan tasapainotavoitteesta. Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen vuosikymmenen loppuun mennessä. Tavoite on vaativa ja edellyttää julkisen talouden vahvistamista useilla miljardeilla, VM:n virkakunnan tämän hetken arvioissa noin 7 miljardilla eurolla. [Ben Zyskowicz: Sitä odotellessa!] Hallitus linjaa syksyllä toimet, joilla näihin tavoitteisiin päästään. Tuolloin myös tuleamme arvioimaan tarkemmin sopeutustoimien aikataulua. Tätä kutsumme julkisen talouden kestävyys tienartaksi.

Jo tässä vaiheessa on selvää, että talouden kasvun vauhdittamisen kannalta edullisinta on painottaa sopeutustoimet rakenteellisiin uudistuksiin, jotka lisäävät tuloja ja vähentävät menoja. [Sari Sarkomaa: Niitä odotellessa!] Tällaisia toimenpiteitä ovat työllisyyttä, julkisten palveluiden tuottavuutta sekä uutta kasvua ja kilpailukykyä edistävät uudistukset. [Timo Heinonen: Ne taitavat jäädä seuraavalle hallitukselle!] Pelkään pahoin, että julkisen talouden sopeutustoimissa veronkorotuksilta tai menoleikkauksiltakaan ei tulevaisuudessa pystytä täysin välttymään. Niiden määrää voidaan silti olennaisesti pienentää uudistuksilla, jotka nostavat työllisyysastetta, vahvistavat kasvun edellytyksiä sekä hillitsevät julkisten menojen kasvua. [Ben Zyskowicz: No tehkää niitä uudistuksia! — Paavo Arhinmäki: Tässä on ensin tämä koronakriisi!]

Koska rakenteelliset uudistukset vaikuttavat aina viiveellä, niistä on linjattava hyvissä ajoin. Hallitus päätti jo nostaa työllisyystoimissa kunnianhimon tasoa: asetamme budjettiriihessä uuden työllisyystavoitteen, joka on suurempi kuin nykyinen 60 000 työpaikan tavoite. Työntekijöiden, työnantajien ja valtion etu on tässä yhteinen.

Arvoisa puhemies! On syytä lopuksi muistuttaa, että talouden osalta emme tiedä, millaisiksi lopulta koronan seuraukset muodostuvat. Ensimmäisessä vaiheessa eniten ovat kärsineet kotimarkkinoiden palveluyritykset, ja jatkossa vaikutukset kohdistuvat myös vientisektorille. Epidemia on kaikkialla merkinnyt merkittäväällä tavalla talouskehityksen epävarmuutta, mikä vähentää investointeja myös Suomen tärkeillä vientimarkkinoilla.

Lopuksi vain muistutus kymmenen vuoden takaa finanssikriisin kokemuksista: Suomi oli maa, jossa pankit olivat hoitaneet asiansa kunnolla. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] Meillä ei pankkikriisi tosiasiasa edes uhannut, mutta siitä huolimatta kun lama muuttui maailmalla investointilamaksi, Suomi kuului maihin, jotka ehkä eniten kärsivät kansantuotteen menetyksenä siitä kriisistä. Tällä kertaa olemme parhaiden joukossa hoitaneet epidemiaa tähän mennessä. Mikäli jälkiseuraukset muuttuvat Euroopassa, meidän päämarkkina-alueella, investointilaman tyypiseksi tilanteeksi, silloin se jälkilasku saattaa kaikin suurimpana tullakin meidän kaltaiselle maalle. Siksi tämä tapaus ei ole vielä loppuun

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

käsitelty. Meillä pitää takaraivossa olla koko ajan mielessä, että vaikka nyt näyttää, että epidemia on saatu hallintaan, talouden suurta kuvaa emme vielä lopullisesti tiedä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrymme 5 minuutin mittaisiin ryhmäpuheen-vuoroihin.

14.21 Anneli Kiljunen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt eduskunnalle annettu neljäs lisätalousarvio jatkaa akuuttiin kriisiin liittyviä toimia. Samalla panostetaan sosiaalisen kriisin torjuntaan sekä tuetaan talouden elpymistä ja työllisyyttä sekä vahvistetaan tulevaisuuden talouden kasvua. Panostukset infraan, työllisyyteen, osaamiseen ja tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioihin ovat sen mukaisia, mitä Vihriälän ja Hetemäen työryhmät ovat raporteissaan suositelleet ja esittäneet. Näin maamme huipputalousasiantuntijat ovat vahvasti mukana tukemassa hallitusta ja eduskuntaa, kuinka selviämme akuuttikriisistä ja kuinka nousemme jälleen työllisyydessä ja taloudessa kasvun tielle. Suuri kiitos siitä heille.

Yhteiskunnan hyvinvoinnin ylläpitämiseksi lisätalousarviossa on merkittävä 1,4 miljardin euron kuntapaketti, jolla turvataan ihmisille julkisten palveluiden saatavuus ja viranomaisten toimintakyky.

Rajoitustoimenpiteiden seurauksena lapset ja nuoret ovat joutuneet nopeasti muuttuviin ja yllättäviin tilanteisiin, mikä on luonut turvattomuutta ja eriarvoisuutta. Tämän vuoksi lapsille ja nuorille suunnattu 320 miljoonan euron hyvinvointipaketti on välttämätön. Sillä lievennetään kriisin haitallisia vaikutuksia oppimistuloksiin, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen. Me haluamme, että tästä kriisistä ei jää sosiaalista kriisiä lapsille ja nuorille, vaan jokainen saa tarvittavan avun ja tuen myös näinä vaikeina aikoina. Me haluamme, että tämän päivän nuoret voivat katsoa tulevaisuutta luottavaisin ja turvallisista mielin.

Kriisi on ollut vaikea myös monelle ikääntyneelle. Nyt on tärkeä huolehtia myös heidän kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan. Iäkkäiden ihmisten toimintakyvystä pidetään huolta ja heidän palvelujensa turvaamiseen lisätään 60 miljoonaa euroa.

Sairaanhoitopiirit ovat joutuneet pandemian seurauksena vaativaan tilanteeseen niin palveluiden kuin talouden osalta. Valtio kohdentaa nyt 200 miljoonaa euroa koronaviruspandemiasta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Tilannetta seurataan jatkuvasti ja tarvittaessa asiaan palataan uudestaan syksyllä.

Arvoisa puhemies! Akuuttien kriisitoimien ja jälkihoidon ohella nyt on oikea aika myös talouden elvytykseen. Elvyttävät toimet tukevat myös hallituksen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteita. Talouskasvua jatketaan mittavilla infrahankkeilla, tutkimus- ja kehittämispanostuksilla ja pääomittamalla teollisia ja tutkimus- ja kehittämistoimijoita. Noin 1,2 miljardin infrahankkeiden kokonaisuus koostuu muun muassa MAL-hankkeista, teollisista hankkeista sekä elvyttävistä raide- ja väylähankkeista.

Työttömyysturvan muutoksiin varataan yhteensä 812 miljoonaa euroa ja työllisyyspalveluihin kohdennetaan 80 miljoonaa. Tavoitteena on ehkäistä työttömyyden pitkittymistä ja saada parannettua työvoimapalveluiden ja työn saatavuutta. Jotta työllisyys ja talous saadaan kestäväan kasvuun, edellyttää se osaamisen tason nostamista, muun muassa oppivelvollisuusiän laajentamista, ja korkeakoululaitospaikkoja tullaan lisäämään 4 800:lla, mikä on näissä olosuhteissa erittäin järkevää tämän päivän ja tulevaisuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ottanut oppia 90-luvun laman virheistä, ja se näkyy tässä lisätalousarviossa. Kokonaisuuden mittaluokka, kohteet ja ajoitus ovat tilanteeseen näh-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

den oikeita. Leikkauslistoista ja veronkorotuksista on tässä vaiheessa enemmän haittaa kuin hyötyä. Sosiaalisen kriisin torjunta, palvelujen turvaaminen, tuotannon ja kokonaiskysynnän kasvattaminen ovat keinoja, joilla kriisin kustannukset jäävät pienemmiksi. Kaikki toimet on huomioitava kuitenkin myös julkisen talouden kestävyudessa. Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä, ja tähän me olemme sitoutuneet.

Tämän vuoden lisätalousarvioiden määrärahalisäykset ovat kasvattaneet velkataakkaamme, mikä on kriisin oloissa ollut välttämätöntä. Ei kukaan velkaa mielellään ota, mutta voi kysyä, mikä olisi vaihtoehto. Vaihtoehto olisi suurempi työttömyys, massasyrjäytyminen, yritysten konkurssiaalto, sairaanhoidon ja välttämättömien kuntapalveluiden rahoituskriisi. Vaihtoehto olisi vastuuton ja vielä kalliimpi lasku tuleville sukupolville.

Elämme erittäin vaativaa aikaa. Hallituksen toimenpiteet ovat kuitenkin kulkeneet mallikkaasti asiantuntijoiden suositusten mukaisesti, ja me pidämme huolen, että tästä kriisistä selvitään yhdessä.

14.26 Lulu Ranne ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljäs lisätalousarvio on kooltaan ilmeisesti Suomen ennätys. Se lisää pelkästään tämän vuoden menoja 4 miljardia. Vuoden lainanottotarve kasvaa 5,3 miljardia — ja tämä siis kolmen ennätyksellisen suuren lisätalousarvion perään.

Korona aiheutti maailmantalouden täyspysähdyksen, ensimmäisen mällin ketjukolaariin, joka jatkuu vielä pitkään šokin edetessä arvoketjuissa taaksepäin. Romujen määrää tai laskun loppusummaa ei vielä tiedä kukaan.

Yrityksien ja työpaikkojen pelastaminen kolaripaikalla ja ihmisten toimeentulon turvaaminen maksaa paljon, mutta vaihtoehtoa ei ole. On myös tärkeää, että talous saa poikkeustilan joskus loppuessa hyvän startin. Hallitus on tältä osin yrittänyt parhaansa, vaikka mahdollinen onnistuminen nähdäänkin vasta viiveellä.

Arvoisa puhemies! Hallituksemme on kyllä toteuttanut pitkälti virkakoneiston ja etujärjestöjen ehdottaman elvytyspaketin. Kuntiakin autetaan talousahdingossa. Yritysten todellisiin tarpeisiin vastaavat tuet tulevat kuitenkin vasta nyt, kolme kuukautta myöhässä.

Tärkeää olisi ymmärtää, että tämä ketjukolari ei ole ohi. Autamme nyt vasta ensimmäisiä uhreja, mutta takaa on tulossa vauhdilla uusia yrityksiä. Rytinä jatkuu loppuvuoden ja vielä ensi tilikauden, vaikka toista tartunta-aaltoa ei tulisikaan ja kortit vinkuisivat terasseilla ja kaupoissa.

Lisätalousarvion kerrotaan koostuvan neljästä lähes yhtä suuresta osiosta: yritykset, investoinnit, kuntatalous ja viimeisenä innovaatio ja hyvinvointi. Perussuomalaisen tulkin mukaan budjetti koostuu todellisuudessa kolmesta korista: talouden elvytyksestä, sosiaalipolitiikasta ja ideologiasta. Sosiaalipolitiikka tukee kulutusta mutta on myös ideologiaa. Pysyvien menojen lisääminen ei olekaan elvytystä vaan julkisen talouden paisuttamista ja kestävyysvajeen ja tulevan sopeutustarpeen pahentamista. Puhdasta ideologiaa edustavat satojen miljoonien satsaukset ilmastojohtajuuden tavoitteluun. Tämä ei ole järkevää, sillä yritykset kyllä tuottavat ne ratkaisut, joihin markkinoilla on vetoa ja varaa. Akuutti kriisi on kaikkea muuta kuin ohi. Suuryritykset maailmalla ja meillä sopeuttavat viiveellä, lomautukset ovat muuttumassa irtisanomisiksi. Finanssipolitiikan ruutia ei pidä nyt polttaa ideologisiin ja kestävyysvajetta pahentaviin kohteisiin, vaan pitää varautua sekä yritysten että kuntatalouden akuutin kriisin pahenemiseen ja hoitoon.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio on roiskittu todella suurella pensselillä. Jokaisella hallituspuolueella on ollut oma suti. Vuosi sitten esitelty hallitusohjelma ylisuurine tulevaisuusinvestointeineen ja ilmastojohtajuuksineen on päätetty tuplata. Tupla tai kuitti. Ei tämmöistä tilaisuutta enää tule. Euroopan unioni siunaa, että ottakaa velkaa, elvyttäkää. Valtiovarainministeriö ilmoittaa, että kehykset eivät ole käytössä. Nyt tai ei koskaan, velkaa kaksin käsin. Kutsutaan kaikkea, mitä keksimme ja kehtaamme budjettiin laittaa, elvytykseksi, investoinniksi tai tulevaisuudeksi. [Paavo Arhinmäki: Mistä leikkaisitte?]

Arvoisa puhemies! Etlan Aki Kangasharju kutsuu lisätalousarviota hallituksen pahimmaksi virheeksi tähän saakka. On helppo arvata, että luvan kanssa te elvyttelette ensi vuonakin, ja sitten alkavatkin jo vaalit lähestyä. Te tulette jättämään seuraavalle hallitukselle velat ja niiden vastineena vähän korkeammat toimeentulotukimenot, ministerien erityisavustajien karenssiajan palkat ja taseet täynnä ilmastorahastoa. Te tuhlaatte suomalaisten rahoja hallitsemattomasti koronan varjolla ja rahoitatte menot kuvitteellisella työllisyysasteen nostolla ja jättiläismäisellä velanotolla. Vaikuttavia työllisyystoimia tai kulukuria ei näy, ei kuulu.

Politiikkanne maahanmuutosta eurokriisiin ja pysyvien menojen kasvattamisesta järkyttävään velanottoon on Suomen edun vastaista. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Maamme ei kestä tällaista holtitonta taloudenpitoa. Te sitten vasta osaatte.

14.31 Timo Heinonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitus julkaisi historiallisen suuren lisätalousarvion, 5,5 miljardia. Totta kai menokohteet ovat sinänsä hyviä, kuten yleensä aina. Kuuluvatko ne sitten korona-elvytykseen, onkin eri asia. Velkaa otetaan jo tämän vuoden puoliväliin tultaessa tehdyillä päätöksillä lähes 20 000 miljoonaa euroa. [Kokoomuksen ryhmästä: Oi, oi!] Koko vuoden menoista jo lähes kolmannes rahoitetaan velalla.

Te saitte, arvoisa hallitus, hyvän perinnön edelliseltä hallitukselta, ja se on mahdollistanut elvyttämisen koronakriisin iskiessä. Mutta älkää tuhotko saamaanne perintöä. Nyt otettavat velat erääntyvät vielä maksettavaksi, ja silloin on tärkeää, että on velanmaksukykyä.

Vaikeina aikoina nähdään ja ymmärretään hyvän taloudenpidon merkitys. Näin eivät Etelä-Euroopan maat ole toimineet, ja siksi Sanna Marinin hallitus onkin tukemassa EU:n jättimäistä 750 miljardin elpymisrahastoa. Sitä tarvitaan nimenomaan pelastamaan Italian, Ranskan ja Espanjan vastuuton taloudenpito. Kokoomus kannustaakin Suomea pysymään erityisesti talouskysymyksissä hansaryhmän perusajattelussa. Viime kaudella valtiovarainministeri Petteri Orpon johdolla Suomi ja seitsemän muuta pienempää EU-maata liittoutuivat ajamaan pohjoista etua ja arvoja. Kokoomus ei hyväksy Suomen siirtymistä hyvän taloudenpidon maiden ryhmästä kohti Etelä-Euroopan maita.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on esittänyt joihinkin tarkasti kohdennettuihin menoihin hallitusta suurempia, hyvin perusteltuja määrärahoja. [Antti Lindtman: Seli seli!] Yleensä ne ovat menneet niin, että me olemme korjanneet hallituksen esitystä ja hallitus on tullut meidän linjallemme — usein kuitenkin myöhässä. Näin kävi esimerkiksi suojavarusteiden kohdalla ja yritysten pelastamisessa. Meidän esityksissämme on aina ollut se ero, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että me olemme esittäneet myös tuloja lisääviä toimia. Me emme olisi siis tyytyneet vain jakamaan lastemme velkarahoja, vaan olemme aina huolehtineet, että tulopuoli ei tyrehtyisi.

Asiantuntijat ovat suosittaneet hallitukselle työllisyysuudistuksia — siis uudistuksia, joilla olisi pysyvä vaikutus työllisyyteen — samaan aikaan elvytyksen kanssa. Sopeutta-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

mistakin tarvitaan. Olemme esittäneet toimenpiteet yli 60 000 työpaikan synnyttämiseksi. Me emme tyytyneet vain velkamiljardien jakamiseen, vaan samalla olisimme tehneet päätöksiä työllisyyden kohentamiseksi ja velan vakauttamiseksi pidemmällä aikavälillä. Tämä erottaa meidät Marinin hallituksen politiikasta.

Keskustan Markus Lohi kuvasikin Marinin hallituksen toimintaa hyvin: ”Olo on hie-
man samanlainen kuin olisin käynyt luottokortilla ostoksilla. Kaikkea hyvää ja tarpeellista
tuli hankittua. Lasku tulee kuitenkin varmuudella perässä.” Suomi-äidin luottokorttia käy-
tettiin hallituksen sisäisissä neuvotteluissa surutta. Jokaisen piti saada miljardi sinne ja toi-
nen tänne — korttitalonne olisi muuten romahtanut. Tätä menoa te, arvoisa hallitus, ro-
mahdutatte koko maamme. Olisitte, arvoisa keskusta, ottaneet tuon luottokortin ajoissa
pois vasemmiston käsistä. Teillä näyttää nyt olevan todellakin sama suunta uusien EU:n
kumppanimaitten kanssa. Tuntuu, että koronakriisistä on löydetty häikäilemättömästi tie
omien poliittisten tavoitteiden ja jopa vaalilupauksen lunasteluun. Myös oikeuskansleri
Tuomas Pöysti on puuttunut Marinin hallituksen toimintaan. Oikeuskansleri on vaatinut
teitä, pääministeri Marin, palaamaan asioiden normaaliin valmisteluun, josta on siis sää-
detty perustuslaissa.

Arvoisa puhemies! Nyt jo eronnut valtiovarainministeri Katri Kulmuni on todennut, että
hallituksen pitää päättää myös työllisyystoimista. Kyllä. Ongelma on vain se, että Kulmu-
ni totesi näin viime kesänä, sitten elokuussa, sitten talvella, nyt keväällä — ja nyt päätös on
päätetty siirtää johonkin hamaan tulevaisuuteen. Keskusta on myös vasemmistohallituk-
sen tukipuolueeksi lähdettyään toistellut, että ”ei pysyviä menoja ennen pysyviä tuloja”,
mutta yhteenkään hallitusohjelman menolisäykseen ei puututa eikä yhdestäkään työllis-
yystoimesta päätetä, vaikka tulot ovat romahtaneet ja maa velkaantuu ennätysvauhtia.
Toivon, että te, arvoisa uusi valtiovarainministeri Matti Vanhanen, ryhdytte olemaan val-
tiovarainministeri, siis valtiovarainministeri, ja pitämään huolta veronmaksajien rahoista.

Esityksessä on, arvoisa puhemies, hyvääkin. Kiitämme panostuksista koulutukseen,
korkeakoulujen aloituspaikkoihin ja myös siitä, että yrityksiä ja työpaikkoja pelastetaan.
Tehkää se kuitenkin jatkossa läpinäkyvästi, reilusti ja oikea-aikaisesti. [Paavo Arhinmäki:
Mistä leikkaisitte?] Kiitämme myös panostuksista liikenneinfraan.

Lopulta hallituksen suurin virhe on tämä: julkisen talouden kestävyys tavoittelusta on
luovuttu. Hallitus hyväksyy ajelehtimisen kohti menoleikkauksia ja hyvinvointiyhteiskun-
nan pysyvää supistamista. [Puhemies koputtaa] Vain tasapainoinen ja vahva julkinen ta-
lous pelastaa päivähoidon, peruskoulun, vanhustenhoidon ja terveydenhoidon. Terve jul-
kinen talous on parempien peruspalveluiden ja hyvinvointiyhteiskunnan nurkkapultti, [Pu-
hemies koputtaa] eikä kokoomus salli sen auki veivaamista.

Teidän velkarahalla rakennettu hyvinvointiyhteiskuntanne [Puhemies: Edustaja Heino-
nen, aika on täynnä!] ei kestä kuin hetken. Arvoisa hallitus, teidän valitsemanne politiikka,
yli varojen elämisen politiikka, varmistaa sen, että pian verot nousevat. Se jos mikä syö in-
toa tehdä työtä, [Puhemies koputtaa] palkata uusia työntekijöitä ja investoida — antielvy-
tystä kerrassaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan edustajia 5 minuutin rajasta näissä ryhmä-
puheissa. Edustaja Pirttilahti ja keskusta näyttää esimerkkiä. [Hälinää — Puhemies koput-
taa]

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

14.37 Arto Pirttilahti kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on päässyt tästä kulkutaudista pelättyä vähemmällä. Maamme taloudelle siitä kuitenkin on aiheutunut mittavaa vahinkoa. Kortistossa on jo yli 433 000 suomalaista lomautettuna tai työttömänä. Moni yrittäjä on vaikeuksissa. Velkaa joudutaan tänäkin vuonna ottamaan, 18,8 miljardia euroa. Tilanne on sanalla sanoen vakava. Sanon ”joudutaan”, koska eihän velkaa tavallisissa oloissa tässä mitassa otettaisi.

Valtion väliintulolla on koetettu estää Suomen talouden romahtaminen ja ennen muuta yritysten laajamittainen kaatuminen. Ilman tukitoimia tilanne olisi vielä monin verroin huonompi. Nyt taudin ollessa hallinnassa taloutta elvytetään ja yhteiskuntaa laitetaan jälleen liikkeelle.

Arvoisa puhemies! Huolettaako tällainen velanotto? No, tietenkin — kuten varmasti isoa osaa suomalaisia. Kiitos kuitenkin Sipilän hallituksen taloudenpidon nyt pystytään rakentamaan siltaa pahan päivän ylitse. Siksi lisäbudjetissa tuetaan pahimmin kärsineitä yrityksiä, laitetaan liikkeelle työllistäviä tie- ja muita väylähankkeita sekä luodaan edellytyksiä uusille investoinneille ja työpaikoille kautta Suomen. Mahdollisuuksia on etenkin bio- ja kiertotaloudessa. Siksi ilmastorahastoa pääomitetään, kuntia ja kotitalouksia kannustetaan luopumaan fossiilisista polttoaineista ja puurakentamista lisätään.

Väkevintä elvyttämistä kuitenkin on, että Suomea ylipäättään avataan. Yrittäjien on päästävä yrittämään, lomautetuiksi tai työttömiksi joutuneiden töihin, ja samoiten tavallisille kansalaisille pitäisi aukaista tavallisempi arkielämä.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on tärkeää, että Suomi myös viedään mahdollisimman ehyenä tästä kriisistä yli. Kaikki suomalaiset ja koko maa on pidettävä mukana, ja etenkin on autettava niitä kanssaihmisia, joilla jo entuudestaan ennen koronaa oli vaikeaa.

Lisäraha lasten ja nuorten tukemiseen tulee tarpeeseen. Koronarajoituksilla on ollut kielteisiä vaikutuksia oppimistuloksiin, harrastusmahdollisuuksiin sekä lasten ja nuorten pärjäämiseen muutenkin. Koulutuspaikkojen lisääminen luo sekä nuorille itselleen että myös Suomelle myönteisiä näkymiä tulevaisuuteen.

Yhtä tarpeeseen tulee lisäraha päiväkoteihin, kouluihin, terveyskeskuksiin, vanhainkoteihin ja muihin ihmisten peruspalveluihin kunnissa. Sillä korvataan kunnille nyt koituneita kustannuksia, mutta samalla kyse on ihmisten välisestä tasa-arvosta.

Arvoisa puhemies! Suomi kestää kyllä tämän väliaikaisen velkapiikin. Tilanne, jossa miljardi on uusi miljoona, ei kuitenkaan voi jatkua pitkään. Taloutta tasapainottavista ratkaisuista on linjattava uskottavasti jo hallituksen syksyn budjettiriihessä. [Ben Zyskowiec: Minkä vuoden syksy?]

Yksiniittiset leikkaukset eriarvoistavat suomalaisia. Veronkorotukset puolestaan näivetävät Suomea. Nähtäväksi jää, voidaanko niiltä kokonaan välttyä.

Keskustan mielestä politiikan päälinjan on kuitenkin oltava talouden kasvu ja uudet työpaikat sekä yhteiskunnan uudistaminen. Ihmisten perusturvasta on pidettävä huoli, nyt kun koituvaa laskua aletaan maksaa ja Suomea nostetaan takaisin jaloilleen. Yhteiskunnan palvelut ja turvaverkot on tämän kriisin jälkeen vihdoin laitettava kestävästi kuntoon.

Arvoisa puhemies! Nyt aiheutuvien talous-, työttömyys- ja velkaongelmien ratkaisematta jättäminen ei tekisi oikeutta Suomelle, ei etenkin lapsille ja nuorille. Heissä on tämän maan tulevaisuus.

Keskusta on valmis kantamaan vastuuta. Suomi tarvitsee nyt vakautta ja toimintakykyisen hallituksen.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

14.41 **Inka Hopsu vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesä koittaa, ja Suomen koronataartuntaluvut ovat vähäisiä. Hallitus ja suomalaiset onnistuivat tässä erässä hyvin, tavoitteessaan suojella elämää. Talouden luvut ovat synkemmät. Vuoden 2020 neljäs, 5,5 miljardin euron lisätalousarvioesitys on osa koronavirusepidemian jälkihoitoa. Siinä korvataan syntyneitä tappioita niin yrittäjille kuin kunnille ja samalla käynnistetään elvytystoimet, joilla tavoitellaan kestävästä nousua kriisistä.

Kuntien taloudellinen tilanne oli tukala jo ennen koronan tuomia vaikutuksia. Nyt saamme kunnille ja sairaanhoitopiireille ennakoitua suuremman, yhteensä 1,4 miljardin euron paketin koronamenetysten kompensointiin. Kaikki kunnat eivät ole kärsineet koronan seurauksista samalla tavalla. Hallituksen ohjenuora on ollut jakaa tuet oikeudenmukaisesti niille, jotka ovat eniten kärsineet. On tärkeää, että hallitus on sitoutunut syksyn aikana tarvittaessa valmistelevaan seuraavien tukitoimien kunnille. Myös joukkoliikenteen vähentyneitä lipputuloja kompensoidaan, jotta joukkoliikenteen palvelutaso ei putoa. Sairaanhoidopiirit ottivat vastaan suurimman varautumisen vastuun heti pandemian alettua. Osa muusta hoidosta kärsi ja jäi tauolle. Tämä näkyy alijääminä ja kertyneenä hoitovelkana. Hoitovelan purku onkin yhä edessä oleva haaste koko maassa, koronan mahdollisen toisen aallon ohella.

Arvoisa puhemies! Ympäri maailman niin tutkijat, talousvaikuttajat kuin päättäjät näkevät taloudellisen kriisin vaatimassa elvytyksessä myös mahdollisuuden. Ilmastokriisi ja biodiversiteettikato ovat maailman ja elämänmuotomme suurimmat uhat. Polku Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden täyttämiseksi ja vähähiilisen yhteiskunnan rakentumiseksi ei tapahdu itsestään. Elvytystoimet antavat tähän rakennustyöhön mahdollisuuden, jota emme saa Suomessakaan hukata. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on elvytystoimia valittaessa hyvä hyödyntää tiedepaneelin kaltaista neuvoa-antavaa, tutkittuun tietoon pohjaavaa yhteistyöelintä ja välttämätöntä käyttää perusteena kestävästä kehityksen mittareita, niin ilmasto- kuin työllisyysvaikutusten arviointia.

Enää ei riitä vanha fakta, että infrastruktuurin rakentaminen on nopea tapa saada talouden vauhtia. Pelkkä talouden kasvu ei ole tässä maailmantilassa riittävä saavutus. Tarvitsemme vihreää elvytystä. Onnistuneet valinnat kotimarkkinan elvytyksessä ja panostukset korkeaan osaamiseen ovat myös edellytyksiä vientivetoisen maamme menestykselle.

Vähähiilistä yhteiskuntaa rakennetaan tässä lisätalousarviossa muun muassa energiaremonttiavustuksin sekä puurakentamista, sähköautojen latausinfraa, muovinkierrätystä ja tuulivoiman lupakäsittelyjä edistämällä. Rahoitusta saavat myös metsien suojelu, virkistysaluepaikkojen korjaukset, kävely ja pyöräily sekä ilmastorahasto, jonka käytön suhteen tulee ohjenuorana pitää hallitusohjelmassakin linjattuja kunnianhimoisia vähähiilisyyden tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Jos lasketaan yhteen lisätalousarvion ja MAL-neuvottelujen tulos, niin valtion joukkoliikenne-, raide-, kävely- ja pyöräilypanostukset ovat lähes miljardi euroa. Se on historiallisen suuri panostus [Vilhelm Junnilan välihuuto] vähäpäästöiseen liikenteeseen.

Kaupunkien yhä kasvaessa voimakkaasti MAL-sopimusten hankkeet ovat mitä parhaimpia vihreän elvytyksen kohteita. Päästötön liikenne lisääntyy, ja asuminen painottuu myös liikenteen kannalta hyvälle sijainnille. Kaupunkiseudut sitoutuvat asunnottomuuden vähentämiseen, ja kipeästi kaivattua kohtuuhintaista asuntotuotantoa kasvatetaan.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan elinvoima rakentuu viime kädessä hyvinvoivien yksilöiden varaan. Korona-aika on lisännyt lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointia. Etäope-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

tus on lisännyt oppimisvajetta ja kasvattanut oppimiseroja. Siksi lisäyksiä kohdistetaan läpi koulutuspolun varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, oppilashuoltoon ja oppilaanohjaukseen.

Elvytyspaketilla ehkäistään myös eriarvoisuuden kasvua. Työttömyysturvan rahoitus turvataan. Perustoimeentuloa nostetaan määrääjäksi vuoden loppuun saakka.

On tärkeä huolehtia, ettei Suomi ajaudu osajapulaan väestön ikääntyessä. Osaamistason nousuun tähtää myös korkeakoulujen aloituspaikkalisäys, jota tulisi suunnata aloille, joilla on työvoiman tarvetta, sekä erityisesti alueille, joilta on vaikea saada koulutuspaikkaa suuren kysynnän vuoksi.

On hyvä, että työllisyystavoitteen kunnianhimosta pidetään kiinni ja jo tässä kohtaa päätettiin tavoitteen olevan yli 60 000 lisätyöllistä. Työuria on pystyttävä pidentämään, ja nuorten työllistymistä on parannettava. Myös ikääntyneiden työllisyyteen tulee panostaa muun muassa tukemalla työssäjaksamista, osa-aikatyön mahdollisuuksia ja yleistä hyvinvointia esimerkiksi terveyttä ja liikkumista edistävin toimin.

Osaamisen [Puhemies koputtaa] ja hyvinvoinnin varaan on hyvä rakentaa kriisistä elpävän Suomen ekologista jälleenrakennusta.

14.46 Veronika Honkasalo vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona on aiheuttanut paitsi terveydellisen kriisin myös syvän taloudellisen ja sosiaalisen kriisin. Vaikka epidemian leviämisen estämiseksi tehty rajoitustoimet ovat olleet välttämättömiä, on meidän myös tärkeä huomioda, että rajoitusten sosiaaliset vaikutukset ovat jakautuneet epätasa-arvoisesti. Koronavirus ei katso, kenet se tartuttaa, mutta samalla on myös selvää, että tartunnalle altistuvat enemmän ne, joille etätyö ei ole vaihtoehto.

Esimerkiksi sairaanhoitajat, laitoshuoltajat, varhaiskasvatuksen henkilöstö, opettajat ja kaupan alan työntekijät edustavat niin kutsuttuja kriittisiä aloja, joita ilman yhteiskuntamme ei pysy pystyssä. Nämä naisvaltaisten alojen työntekijät ovat käyneet töissä koko kevään ajan, viruksesta huolimatta. Samalla myös naisvaltaiset alat, kuten majoitus- ja ravintola-ala sekä kaupan ala, ovat kärsineet kaikkein eniten koronan aiheuttamista lomautuksista ja työttömyydestä.

Epidemiasta johtuva poikkeusaika on iskenyt erityisen rankasti myös niihin, joille toimeentulo on jo valmiiksi vaikeaa. Tuoreen sosiaalibarometrin mukaan 73 prosenttia sosiaalityöntekijöistä arvioi ruoka-avun tarpeen lisääntyneen ja reilut 40 prosenttia sanoo vuokratien ja muiden velkaongelmien yleistyneen poikkeustilan aikana. Koronakriisissä on siten kyse sekä sukupuolittuneesta että yhteiskuntaluokkaan liittyvästä kysymyksestä. Tämä on asia, joka pitää huomioida myös kriisin ratkaisuissa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitolle on aivan keskeistä huolehtia siitä, että köyhyys ja eriarvoisuus eivät kriisinkään aikana lisäännä. Olemme koronakriisin alusta asti pitäneet esillä sitä, että yritysten tukemisen lisäksi pitää huolehtia myös ihmisten toimeentulosta ja hyvinvoinnista. Siksi olenkin erittäin iloinen siitä, että vaatimuksemme perustoimeentulotuen parannuksesta toteutuu, edes väliaikaisesti, ja että siihen on lisätalousarviossa varattu 60 miljoonaa euroa.

Lisäksi lasten ja nuorten omaan hyvinvointipakettiin suunnataan 320 miljoonaa euroa. Panostuksia tehdään lastensuojeluun, etsivään nuorisotyöhön sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin. Koulutusosalalle suunnatuilla lisäresursseilla halutaan myös varmistaa, että poikkeusolojen aikana kasvaneet oppimiserot saadaan kurottua umpeen. Näillä panostuksilla varmistetaan, että jokaisesta lapsesta ja nuoresta pidetään huolta.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Arvoisa puhemies! Kaikista puolueista on pitkin korona-keuhkautta kuultu sama viesti: 90-luvun laman virheitä ei saa toistaa! Samaan aikaan oppositiopuolueet ovat tosin puhuneet sellaisen talouspolitiikan puolesta, joka nimenomaan johtaisi siihen, että 90-luvun teot toistettaisiin. Silloin leikattiin hyvinvointipalveluista, juuri kun niitä kaikkein eniten tarvittiin. Ennenaikainen vyönkiristyspolitiikka olisi paitsi inhimillisesti kallista myös myrkyä talouskasvulle. Ainoastaan oikea-aikaisilla toimilla voidaan vahvistaa talouden kasvua ja työllisyyttä. Ihmisten hyvinvoinnin ja toimeentulon turvaamisen lisäksi hallituksen panostukset raideliikenteeseen sekä asuntojen tuotantoon ovat siksi nyt erittäin tärkeitä. Näillä toimilla luodaan kysyntää ja työpaikkoja samalla, kun mahdollistetaan kestävä ja kohtuuhintainen asuminen ja liikkuminen.

Myös panostukset metsien ja Itämeren suojeluun sekä lähimatkailun kehittämiseen ovat erittäin tervetulleita askelia kohti hiilineutraalia Suomea, jossa huomioidaan myös alueiden eri tarpeet. Lisätalousarviolla lisätään myös korkeakoulujen aloituspaikkoja. Vahvistamalla suomalaisten osaamista ja panostamalla tutkimukseen rakennetaan pohjaa kestävälle kasvulle ja hyvinvoinnille.

Arvoisa puhemies! On aivan keskeistä, että ympäristö ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus huomioidaan kaikissa jälleenrakennustoimissa. Tämän lisäksi on syytä kiinnittää huomiota myös elvytystoimien sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutuksiin. Tätä suosittelee myös ministeriöiden asettama korkean profiilin työryhmä loppuraportissaan. Suomalainen hyvinvointimalli on luonut vahvan pohjan koronakriisin ja sen seurausten vastaanottamiseen. Hyvinvointivaltiota on kriisin jälkeen entistä tärkeämpää vahvistaa.

14.51 Joakim Strand r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! För ganska exakt sex månader sedan, i december 2019, godkändes i denna sal budgeten för detta år. Om någon då skulle ha sagt att vi enbart ett halvt år senare skulle ha en rekordtilläggsbudget på 5,5 miljarder euro skulle garanterat ingen ha trott det. Tyvärr är det fullt allvar på grund av coronavirusepidemin, som har slagit väldigt hårt mot oss och hela den globala ekonomin. När vi nu söker oss framåt behöver vi både ett nationellt och ett europeiskt perspektiv.

Arvoisa puhemies! Tämä on monessa mielessä historiallinen talousarvio, ja hallitus on herkillä korvalla kuunnellut maamme talousasiantuntijoita. Vihriälän työryhmä korostaa, että elvytystoimien tulee olla oikein mitoitettuja, hyvin ajoitettuja ja niiden tulee kohdistua oikeisiin asioihin. Hallitus on tämän mukaisesti toiminut, ja talousarvio antaa suoraa tukea ihmisille kriisistä selviytymiseen.

Nyt käsiteltävänä olevassa paketissa on satoja miljoonia euroja lasten ja nuorten hyvinvointiin. Paketissa on tukitoimia kaikille koulutusasteille varhaiskasvatuksesta lukioihin ja ammattikouluista yliopistoihin. Tämä on erityisen tärkeää RKP:lle ja ruotsalaiselle eduskuntaryhmälle.

Ärade talman! Kommunerna har haft det mycket tufft till följd av coronakrisen och kompenseras nu för sina minskade skatteintäkter med ett gediget paket på 1,4 miljarder euro. Tilläggsbudgeten innehåller också ett massivt infrastrukturpaket, över 400 miljoner euro på nya infrastrukturprojekt, men det satsas också mer på basvägnätet, kollektivtrafiken och på att bygga ut cykellederna. SFP:s ministergrupp och riksdagsgrupp har jobbat mycket hårt för viktiga projekt i bland annat Nyland, Åboland och Österbotten.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Kiitos ministeri Henrikssonille ja kumppaneille hyvästä työstä muun muassa vientirannikon panostusten eteen.

Genom markanvändningsavtal ser regeringen till att det i vårt lands huvudstad finns hållbara trafiklösningar och bostäder till ett rimligt pris.

Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa on myös tärkeitä tulevaisuuteen suuntautuvia panostuksia tutkimukseen ja innovaatioihin sekä muun muassa Suomen Teollisuussijoitukseen ja Suomen Malmijalostukseen. Esimerkiksi energiateknologiateollisuuden synergiat korkean jalostusasteen akkukennotuottajien kanssa luovat merkittävän lisäarvopotentiaalin Suomelle. Samalla on kuitenkin huomioitava, että sähköistymiskehitys voi lisätä kehittyvästä kiertotaloudesta ja uusiutuvasta energiasta huolimatta myös primäärien metallien ja mineraalien kysyntää, mikä asettaa haasteita luonnonvarojen kestävyiden ja vesistöjen kannalta.

Panostukset digitalisaatioon sekä energian tuotantoon, jakeluun ja varastointiin liittyvät globaalit liiketoimintamahdollisuudet ovat erityisen kriittisiä tekijöitä vihreälle siirtymälle sekä kestäväälle työllistävälle kasvulle. Kuten muun muassa tulevaisuus- ja talousvaliokunta ovat eri yhteyksissä todenneet, on Suomen määrätietoisesti pyrittävä johtavaksi kestävä tulevaisuuden tekijäksi kehittämällä erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitaso suunnittelu-, kehitys-, tutkimus- ja liiketoimintaosaamista.

Dessa målsättningar förutsätter nya och innovativa verksamhetsmodeller i samarbete mellan den offentliga och privata sektorn samt också helt andra aktörer. Det är viktigt att vi beaktar och utnyttjar särdragen och styrkorna i alla landets olika regioner då vi går in för att skapa förutsättningar för ny exportaffärsverksamhet för att i framtiden kunna finansiera våra välfärdstjänster.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: On selvää, että koronalasku on myös maksettava takaisin. Kansantalouden pitäminen käynnissä niin sanotuilla elvytysrahoilla ei ole pitkällä tähtäimellä kestävää. Syksyllä tehtävissä päätöksissä on kyse tiekartasta, jolla tehdään linjauksia maamme ja yritysten kilpailukykyä vahvistavista rakenneuudistuksista, joiden avulla luodaan edellytyksiä uusille työpaikoille.

Den flexibilitet och den krismedvetenhet som präglat arbetslivet under coronakrisen bör vi ta med oss i bagaget. Ansvarsmedvetenheten under krisen har visat att vi i Finland har förmåga att vara lösningsorienterade och solidariska.

Värderade talman! Just nu är det rätt tid — och det är också ansvarsfullt — att stimulera, men svenska riksdagsgruppen betonar avslutningsvis att man i alla lägen bör föra en ekonomisk politik som på sikt är hållbar.

14.56 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskuntaryhmämme onnittelee uutta valtiovarainministeriä, ja toivotamme viisautta ja siunausta vaativaan tehtäväänne poikkeuksellisen vaikeana aikana. Käsiteltävä lisätalousarvio ei ole teidän luotsaamanne, mutta nämäkin miljardit te joudutte kuromaan kiinni odotusten kohdistuessa budjettiriiheen ja luvattuihin työllisyys- ja talouden vakauttamistoimiin sekä rakenneuudistuksiin.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Koronavaurioiden torjumiseksi tarvitaan mittavia elvytystoimia. Eduskuntaryhmämme tukee paketin sisältöä sen suurissa linjoissa. Erityisesti kuntien palveluihin, hoito- ja hoivaväestön purkamiseen, vanhuspalveluihin, omaishoitoon sekä lasten hyvinvointiin on nyt panostettava. Syrjäytymiskiarteeseen ajautuviin nuoriin Suomella ei ole varaa. Ruoka-aputyön valtionavun korotus on tärkeää kaikkein köyhimmille. Infrastruktuuri-investoinnit erityisesti rautateihin ja teihin ovat oikein ajoitettuja ja tehokkainta elvytystä.

Se, että lisäbudjetti on Suomen historian suurin, ei kuitenkaan ole meriitti. Onkin syytä valiokunnassa huolellisesti arvioida, ovatko kaikki hyvätkin kohteet välttämättömiä juuri lisätalousarviossa ja koronan aiheuttamien vaurioiden torjunnassa. Osa ehdotuksista luo pitkäaikaisen tai pysyvän määrärahan korotustarpeen. Esimerkiksi korkeakoulut ovat saamassa kertaluontoisen 124 miljoonan euron lisärahan uusiin aloituspaikkoihin — hyvä niin — mutta 4 800 opiskelijalle pelkkä aloituspaikka ei riitä, he tarvitsevat myös tulevana vuotena opettajia ja opetustiloja. Ihmettelemme myös, miksi kuntien saadessa sinällään tarpeellisen yhteisöveron jako-osuuden korotuksen siitä suurin osa menee 10 suurimmalle kaupungille ilman valtionosuuksien tasausta. Onko tämä aluepoliittisesti oikeudenmukaista? [Timo Heinonen: Missä keskusta oli neuvotteluissa?]

Miljardeja liikutellessa suhteellisuudentaju hämärtyy helposti. Muutamia miljoonia on sen varjolla helppo heitellä sinne tänne. Millä tavoin koronakorjauksiksi lasketaan esimerkiksi Italiassa sijaitsevan Villa Lanten 2 miljoonan euron remontti tai pieni, mutta periaatteellinen panostus saarossa olevan Iranin maksujenvälitysjärjestelmän luomiseen? Suloi-set pandat tarvitsevat bambuja, mutta onko 1,5 miljoonan euron lisätalousarviomomentti oikea?

Kun miljardien koronapiikki on auki, tulee vaikutelma, että hankkeita on poimittu kuin valintatalossa heräteostoksia luottokortilla. Paketin sisältöön sen kokoajat ovat kukin halunneet jättää puumerkinsä. Poliittista tasapainoa on haettu sulle—mulle-jakopolitiikalla. Esimerkiksi Metsä Groupin infrainvestoinnin vastineeksi on rahaa jaettu ilmastoras-toon, vesiensuojeluun, luonnonsuojeluun ja ulkoilutoimintaan. Koronakriisin kurittaman maatalouden investointeihin on luvassa 70 miljoonaa, mutta designmuseon rakentamiseen ja teatterilavan korjaukseen sitäkin enemmän, yhteensä 90 miljoonaa euroa.

Nämä ovat sinänsä tarpeellisia kohteita, mutta samalla takaraivossa tulisi jyskyttää tie-to, että muutaman viikon päätöksillä valtion velkataakkaa kasvatetaan 19 miljardilla eurol-la tänä vuonna. Joskus ja jonkun on tämäkin lasku maksettava.

Ainoa vastaus tähän on suomalainen työ ja yrittäminen. Siksi on kuunneltava herkällä korvalla yrittäjiä, heitä, jotka luovat työtä ja toimeentuloa maahamme. Odotamme pikaisia päätöksiä työllisyystoimista ja rakenteellisista uudistuksista, joilla pystytään tasapainotta-maan ja vakauttamaan taloutta huomioiden koronakriisin korjausvelka ja sitä edeltävät syntyvyyden vähenemisestä aiheutuvat haasteet. Koko laskua ei saa jättää tulevien halli-tusten ja tulevien sukupolvien kontolle, vaan työhön on ryhdyttävä nyt.

On hyvä, että sote-uudistus on nostettu pöydälle, mutta huolen herätti kysymys, onko luonnosteltu malli irronnut alkuperäisestä tavoitteestaan kestävyysvajeen korjaamiseksi. Eduskuntaryhmämme kannustaa hallitusta nopeuttamaan tavoitetta sosiaaliturvauudistuk-sesta. Tarjoammekin puolueemme apua sellaisen mallin kehittämisessä, jossa työn tekemi-nen ja vastaanottaminen on aina kannattavaa.

Lisätalousarviossa todetaan, että "kriisin jälkeisen elvytyksen rinnalle on haettava toi-met, joilla julkinen talous pysyy vakaalla ja tasapainoisella uralla," ja että "tämä on välttä-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

mätöntä ottaen huomioon [Puhemies koputtaa] hallituksen lupaus sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta". Jäämme odottamaan tätä tiekarttaa mahdollisimman pian.

15.01 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan aluksi perusasiat. Edessä on lama, työttömyysluvut nousevat kohisten, yrityksillä menee huonomin, koska ihmisillä on vähemmän rahaa kuluttaa. Tarvitaan siis enemmän rahaa talouteen, rahaa, joka menee suoraan sellaiseen kulutukseen, joka tuottaa lisää yrittäjyyttä, luovuutta ja toimeliaisuutta ja joka on vipuvarsi kasvulle. Julkinen sektori kuluttaa joka tapauksessa, ja paljon kuluttaakin. Se ei tarvitse stimulusta. Korkeintaan olisi lisättävä panostuksia, niin kuin tehdäänkin, tutkimukseen ja innovaatioiden rahoittamiseen.

Mutta mitä tekee hallitus? Se kaataa miljardeja nimenomaan julkiseen kulutukseen, rakentaa junaratoja ja korjaa maanteitä. Ne ovat toki asioita, jotka pitää pitkällä aikavälillä tehdä, mutta pitkäjänteisesti, ei kerralla nykäisten, koska se nostaa investointien hintoja. Julkisista investoinneista yksityistä yritystoimintaa luo vain murto-osa, ja sekin lämmittää vain hetken. Sitten tulee vilu.

Tuntuu kuin olisimme tehneet aikamatkan takaisin 1980-luvulle. Siltarummut vain kolisevat, kun hallitus puuskuttaa eteenpäin. Vertailun vuoksi: Saksassa on hyväksytty 130 miljardin euron arvoinen elvytyspaketti koronan runtelemalle taloudelle. Siinä infrahankkeita on mitätön osuus. Saksan pakettiin kuuluu muun muassa perheille maksettava 300 euron kertatuki jokaisesta lapsesta ja arvonlisäveron väliaikainen alentaminen vuoden loppuun asti. Yleinen kanta putoaa 19:stä 16 prosenttiin ja alennettu kanta, esimerkiksi ruuasta, 7:stä 5 prosenttiin. Sähköauton hankkijoille maksettavaa ympäristöhyvitystä korotetaan 3 000:sta 6 000 euroon. Sosiaalivakuutusmaksut vakautetaan enintään 40 prosenttiin useiden miljardien tuilla.

Melkein jokainen ymmärtää, kuinka erilaisen linjan Euroopan talousveturi ja mallimaa valitsee kuin Suomi. Yrityksiä tuetaan suoraan ja paljon, kotitalouksille annetaan käteistä ja verokantoja pudotetaan. Minua kiinnostaa tietää, millä perusteella Suomi on muka täysin erilainen maa kuin Saksa. Miksi asfaltointi olisi ylivoimainen elvytyskeino, kun muualla Euroopassa pelkkää julkisen sektorin kulutusta ja infrainvestointeja pidetään vanhanaisina ja toimimattomina?

Yksi ei selvästi ymmärrä, se on hallitus. Vesa Vihriälän ryhmän talousviisaat kirjoittivat sitä, mitä hallitus oli tilannut. Muuten arvostamani herrat eivät olisi voineet niin surkeaan raporttiin päätyä. Ajatelkaa työryhmän johtopäätöksiä Saksan elvytyspaketin valossa. Vihriälän ryhmän talousviisaat olivat ryhtyneet paitsi epidemiologeiksi myös palanneet 1980-luvulle. Järkyttävät toimenpidesuosituksset: lisää asfalttia, lisää veroja pienyrityksille, lisää maksuja korkeakouluopiskelijoille ja lisää oppivelvollisuutta.

Sanna Marinin hallituksella ei ole perustason tietoa yritysten liiketoimintalogiikasta tai ylipäätään yritysten toiminnasta. Nyt alkaa näyttää selvältä, ettei hallitus ymmärrä myöskään kansantalouden perusoppeja. Suomen kannalta se on pelottava tilanne. Toistetaan samat virheet kuin finanssikriisin jälkeen viime vuosikymmenen alussa. Kun veroja ja julkisia menoja kasvatetaan, kannattaa varautua myös kolmannen asian kasvuun, nimittäin työttömyyden kasvuun.

Viime kyselytunnilla ministeri Haatainen sanoi, että paikallista sopimista edistetään yhteistyössä ammattiyhdistysten kanssa. Sopii epäillä, tuleeko tästä yhtään mitään. [Sari Sarkomaa: Missä yrittäjät?] Ihmettelen myös sitä, että Euroopan unionin talouspaketin ehdok-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

si Suomi vaatii rakenteellisia uudistuksia mutta kotimaassa uudistukset unohdetaan. Tässä toimitaan kuin vuosikymmen sitten. Ei toimita niin kuin yritetään muita opettaa.

Nyt valtio on satsaamassa uuteen akkuteollisuustoimintaan 450 miljoonaa, johon sisältyy erittäin suuria riskejä. Riskeistä huolimatta maalataan ruusuista kuvaa: se tuottaa yli 200 miljoonaa euroa verotuloja vuodessa ja välillisesti 4 500 henkilötyövuoden verran työpaikkoja. Kysynkin hallitukselta: onko tämä valtion asia lähteä tällaiseen sijoitustoimintaan mukaan, ja kuinka paljon tällainen toiminta saastuttaa luontoa, ja miten esimerkiksi vihreät ovat tämän voineet hyväksyä? [Puhemies koputtaa] Miten on varmistettu, että bisnes kannattaa? [Puhemies koputtaa] Jos se olisi niin houkuttelevaa ja kannattavaa, niin eivätkö yksityiset yritykset hoitaisi tämän? Kun tämä on pelkkä arvio, [Puhemies: 5 minuuttia on täynnä!] niin eikö sama raha olisi kannattanut laittaa johonkin muuhun?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muutama ministeri on pyytänyt puheenvuoroa. Annan tässä vaiheessa valtiovarainministeri Vanhaselle.

15.07 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Tämä lisäbudjettihan jakautuu karkeasti katsoen kahteen osaan, joista toinen on tämän korona-ajan aiheuttamien suorien menetysten korvaaminen, ja tässä ovat saajina erityisesti kunnat, sairaanhoitopiirit ja Työllisyysrahasto. Kuntien kohdalla me tiedämme historiasta sen, että jos kuntien talous muuttuu kovin alijäämäiseksi, menetykset ovat suuria. Silloin siellä tehdään tietysti menosäästöjä, ja tällä kertaa pyrimme toimimaan niin, että esimerkiksi lasten ja nuorten palvelut eivät heikentyisi. Mutta toinen puoli tätä budjettia on elvytys. Oma käsitykseni on se, että valtiovallan rooliksi tässä suhdannelaskussa — ehkä lamaksi muuttuvassa — ei riitä pelkkä vastasyklisyys, vaan aidosti elvytyksellä pitää hakea kotitalouksien, yritysten ja sijoittajien käyttäytymisen muutosta. Stimulaatio tarkoittaa sitä, että saadaan aikaan myös vipuvaikutusta, ja minusta olennaisin kysymys tässä lisäbudjetissa on itse asiassa tämän lisäbudjetin koko. Jos meidän kansantuotteemme tänä vuonna alenee suuruusluokaltaan noin 15 miljardilla eurolla, niin minusta se ydinkysymys, jota myös eduskunnan valtiovarainvaliokunta toivottavasti analysoi, on se, riittääkö tämä mittakaava, noin prosenttiyksikkö per bkt, elvytyksenä vipuvaikutuksineen siihen, että tällä aidosti saadaan myös käyttäytymisen muutoksiin aikaa. [Petteri Orpo: Riippuu, mihin se käytetään!] — Mihin tätä rahaa käytetään, siitähän on yhtä monta mielipidettä kuin on meitä edustajia, että on hyviä hankkeita ja toisten mielestä huonoja hankkeita. Ne ehkä ovat kilpailleet keskenään.

Hallituksen valmistelussa tärkeintä on ollut se, että se, mihin rahaa kohdistetaan, on toteutettavissa heti, että rahaa saadaan liikkeelle. Tässä toivottavasti ei ole sellaisia hankkeita, joissa ei ole lupia tai suunnitelmia olemassa, vaan ne, mitkä on mainittu, aidosti voidaan käynnistää. Mutta kysymys on se, mikä on sellainen elvytyksen taso, että se aidosti aikaansaa käyttäytymisen muutosta. Itselläni on vaisto siitä, että jos tämä epidemian hoito menee niin kuin nyt näyttää hyvältä, niin tämän ajoitus osuu kohdalleen. Meillä on mahdollisuus olla rohkaisemassa tällä lisäbudjetilla niitä, jotka ovat epävarmoja nyt taloudessa — on sitten kysymys kotitalouden hankinnoista tai yrityksen tulevaisuuden investoinneista, parhaimmillaan tämä osuu kohdalleen. Mutta siihen, riittääkö se noin prosenttiyksikkö per bkt tässä käyttäytymisen muutokseen, toivon, että myös eduskunta ottaa kantaa.

Kun tästä isosta strategisesta arviosta on olemassa yhteisymmärrys, sen jälkeen varmastikin voidaan katsoa ja kiistellä siitä, mikä kohde on oikein. Minusta esimerkiksi se, että öljylämmitystä, kuntien lämpölaitoksia omakotitaloissa muutetaan kotimaiseksi energiaksi,

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

säästetään valuuttamenoja, luodaan työtä, ei ole mitään ilmastohömppää, vaan se on järkevää toimintaa sekä elvytyksen että ilmaston kannalta.

15.11 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Tänä keväänä moni on kokenut turvattomuutta. Hallitus panostaakin nyt turvallisuuden kasvattamiseen, oli sitten kyse lapsista, nuorista, ikäihmisistä, työttömistä tai yrittäjistä. [Jussi Halla-aho: Tai isisläisistä!] Myös turvallisuusviranomaisten toimintamahdollisuuksia parannetaan.

Sisäministeriön hallinnonalalle esitetään lisämäärärahaa yhteensä noin 42 miljoonaa euroa viranomaisten toimintakyvyn turvaamiseen, talouden elvytystoimiin ja koronavirus-epidemian aiheuttamiin kuluihin.

Poliisin ja Rajavartiolaitoksen operatiivista toimintakykyä turvataan 10:n ja 5 miljoonan euron suuruisilla määrärahalisäyksillä. Operatiiviseen suorituskyykyyn liittyviä investointeja, kuten ajoneuvokalustoa, muita kuljetusvälineitä tai suojavälineitä, ei ole rahoituksen puuttuessa pystytty riittävällä tavalla uusimaan, ja korjausvelka on kasvanut valtavan suureksi. Ehdotetuilla lisäyksillä ja kehyspäättökseen sisältyvällä jatkovuosien rahoituksella tilannetta saadaan merkittävästi parannettua.

Hätäkeskuslaitokselle esitetään 1,2 miljoonan euron lisäystä välttämättömän Erica-järjestelmän kehittämiseen, muuhun kehittämiseen sekä ELS-järjestelmän ylläpitoon.

Maahanmuuttovirastolle esitetään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän resurssien turvaamiseen 52 000 euron lisäystä kehyspäättökseen sisältyvän jatkovuosien rahoituksen mukaisesti.

Poliisitoimen toimintamenoihin esitetään hallinnonalan hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja talouden elvyttämiseksi 0,8 miljoonaa euroa hybridi- ja täyssähköautojen latauspisteiden rakentamiseen poliisiasemille sekä valtakunnallisille poliisiyksiköille.

Rajavartiolaitokselle esitetään 10 miljoonaa euroa [Ben Zyskowiec: Ai kaikki ministerit luettelevat lisäyksensä?] maa- ja merirajojen teknisen valvontajärjestelmän uudistamiseen jatkona aikaisempaan rahoitukseen. Lisärahoituksella pystytään käynnistämään hankkeen toinen vaihe. Kahden uuden ulkovartiolaivan suunnitteluun esitetään 5 miljoonaa euroa hankkeen käynnistämiseksi. Ulkovartiolaivojen hankinnalla on merkittäviä kotimaisia työllisyysvaikutuksia.

Lisätalousarvioehdotuksessa on huomioitu poliisille koronavirusepidemiassa aiheutuva miljoonan euron lisäys. Määrärahalla katetaan Uudenmaan maakunnan sulkemisesta aiheutuneita ylityö- ja matkakustannuksia sekä muita kustannuksia. Poliisille on myös kahdessa aikaisemmassa lisätalousarviossa myönnetty rahoitusta koronaepidemian aiheuttamiin kustannuksiin.

Myös Rajavartiolaitokselle esitetään sisärajavaikannon aiheuttamiin ylimääräisiin kustannuksiin. — Kiitos.

15.13 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Kun kuunteli perussuomalaisten ja kokoomuksen ryhmäpuheenvuoroja, niin ne olivat varsinaista populismin kilpalaulantaa. Molemmat yrittävät ottaa toisistaan painiotteella voittoa, kumpi vielä voimakkaammin yhtä aikaa vastustaa velanottoa ja samaan aikaan vaatii lisää toimia. [Jussi Halla-ahon välihuuto]

Jos ajatellaan tilannetta, jossa Suomi on koronakriisissä, niin tuntuu, että sekä perussuomalaisilta että kokoomukselta on unohtunut kokonaan se syy, miksi tämä lisätalousarvio on tässä talossa. Se on sen vuoksi, että yritetään pelastaa tätä yhteiskuntaa, [Jussi Halla-

aho: Designmuseo!] yrityksiä, ihmisiä tässä kriisin kourissa. Nyt täällä ollaan hyvin huolestuneita lisämenoista, mutta yhtäkään poistoa eivät perussuomalaiset [Riikka Slunga-Poutsalon välihuuto] eikä kokoomus esittänyt tähän lisätalousarvioon. [Sari Sarkomaa: Olemme huolissaan puuttuvista tuloista!] Sen sijaan aikaisemmissa lisätalousarvioissa te olette esittäneet ei poistoja vaan lisäyksiä. Tähän asti te olette vaatineet enemmän rahaa, ja nyt täällä [Sari Sarkomaa: Ei pidä paikkaansa!] yhtäkkiä vaaditte, ilman yhtäkään konkreettista esitystä, poistoja tästä lisätalousarviosta. [Välihuutoja]

Arvoisa herra puhemies! Me olemme vasemmistoliitossa painottaneet koko tämän koronaepidemian, koronakriisin, ajan, että kriisistä kärsiviä ihmisiä pitää auttaa, yrityksiä pitää auttaa. Jokaisella kriisillä on myös luokkanäkökulma: useimmiten valmiiksi heikossa asemassa olevat ihmiset joutuvat kärsimään kriiseistä eniten. [Timo Heinosen välihuuto] Tuoreen sosiaalibarometrin tiedot kertovat, että ruoka-avun tarve ja velkaongelmat ovat kasvaneet koronaepidemian aikana. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että tässä lisätalousarviossa osoitetaan toimeentulotukeen määräaikainen korotus. Samaan aikaan täällä on jo hyväksytty omavastuuosuuden nostaminen 300 eurosta 500 euroon työttömillä, ja lisäksi omavastuupäivät ovat poistuneet suojaosan lisäksi. [Jukka Kopran välihuuto]

Nämä ovat toimenpiteitä, joilla pyritään huolehtimaan ihmisten toimeentulosta tämän kriisin keskellä. Näistäkö perussuomalaiset ja kokoomus haluaisivat leikata? Suurten kaupunkien joukkoliikennettä tuetaan. Sadattuhannet ihmiset joka päivä käyttävät [Timo Heinosen välihuuto] työmatkoihin, opiskelumatkoihin joukkoliikennettä. Jos tähän ei olisi laitettu määrärahoja, olisivat lipun hinnat nousseet ja joukkoliikenne olisi heikentynyt. Haluavatko siis kokoomus ja perussuomalaiset heikentää tavallisten ihmisten työmatkoja ja joukkoliikennettä? [Jukka Kopra: Pandaelvytystä!]

1990-luvun virheitä ei pidä toistaa. [Markku Eestilä: Mitä virheitä?] Nyt panostetaan lapsiin ja nuoriin, siihen, että syksyllä voidaan korjata niitä ongelmia, joita keväällä on syntynyt. Onko niin, että entinen sivistyspuolue kokoomus vastustaa lapsista ja nuorista huolehtimista? Vastustavatko perussuomalaiset [Puhemies koputtaa] lapsista ja nuorista huolehtimista? [Hälinää — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

15.17 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi taistelee nyt koronaa vastaan elvyttämällä. Tehtävät toimet ovat nopeavaikutteisia, määräaikaista ja kertaluonteisia. Esitys neljänneksi lisätalousarvioksi on todella poikkeuksellisen suuri. Lisätalousarvio pyrkii elvyttämään taloutta koko maassa sekä turvaamaan elinvoiman ja eheyden koko yhteiskunnassa.

Hyvänä esimerkkinä nopeista elvytystoimista ovat lukuisat tie- ja muut väylähankkeet ympäri Suomen. Hankkeet käynnistyvät nopeasti, ne työllistävät ihmisiä ja toimivat sytykkeinä alueiden elinvoimalle. Koronaiskusta huolimatta näistä rahoista on iloittu ympäri Suomen, myös Etelä-Pohjanmaalla.

Toinen merkittävä panostus tulevaisuuteen on juuri korkeakoulujen aloituspaikkojen voimakas lisäys sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa. Tästä panoksesta hyötyy nopeasti moni uusi opiskelija ympäri maan. Pidemmällä aikavälillä tämä on panostus suomalaisten osaamistason nostamiseen. Tämä on sitä kirkassilmäistä politiikkaa, jota tarvitsemme, siis konkreettista sivistyspolitiikkaa.

Koronarajoituksilla on ollut kielteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten oppimistuloksiin, harrastusmahdollisuuksiin, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen. Tilanteen parantamiseksi myös tässä lisätalousarviossa on mukana 320 miljoonan euron lasten ja nuorten hyvinvoin-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

tipaketti. [Timo Heinonen: Se oli vasemmistoliiton ansiota! — Paavo Arhinmäki: Kokoomusko vastustaa?] Tämä on, hyvät edustajat, huuto tulevaisuuden puolesta. Tämän paketin avulla myös pyritään välttämään aikaisempien lama-aikojen virheet. Voimakkaasti lapsiin ja nuoriin kohdistuvat leikkaukset jättivät liian moniin syvät arvet, jotka osaltaan näkyvät edelleen.

Puhemies! Elvytyksen jälkeen uudistaminen on välttämätöntä, jotta tarve sopeuttamiselle olisi tulevaisuudessa mahdollisimman pieni. Ennen muuta sote-uudistus on saatava valmiiksi. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Myös sosiaaliturvaa on uudistettava niin, että se on nykyistä oikeudenmukaisempi ja kannustaa meitä kaikissa tilanteissa työntekoon. Me tarvitsemme ahkeruutta, työn tekemisen tarmokkuutta mutta myös ihmisen kokoista päätöksentekoa, jossa jokainen on mukana.

Puhemies! Näistäkin ajoista me selviämme. Tarvitsemme jälleenrakentamista, koko Suomen kokoista [Puhemies koputtaa] yhtenäisyyttä ja rintamamiesten ja -naisten sinnikkyyttä.

15.20 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Olemme eläneet historiallisen kevään. Siitä selviäminen on vaatinut ennennäkemättömiä ja poikkeuksellisia toimia. Yhtenä esimerkkinä on tämä ennennäkemätön ja poikkeuksellinen lisätalousarvio. Kuten vanha sanonta kuuluu, kolikolla on kaksi puolta — niin tällä lisätalousarviollakin.

Iloitsen siinä olevista monista tärkeistä lisäpanostuksista, jotka kohdistuvat muun muassa lapsiin, nuoriin ja perheisiin ja niiden hyvinvointiin. [Paavo Arhinmäki: Heinonen ei ole iloinen!] Panostukset ovat erityisen tärkeitä tässä ajassa, jottei yhdenkään lapsen, nuoren tai perheen hätä ja tuen tarve jäisi huomaamatta. Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäykset ovat tervetulleita, samoin kuin lisäpanostukset kuntatalouden pelastamiseen. Nämä ovat kaikki kannatettavia ja tarpeellisia.

Tyytyväinen olen myös Syyttäjälaitokselle osoitetusta, äärimmäiseen tarpeeseen tulleet lisäpanostuksesta. Tultuani valituksi tänne eduskuntaan olen yrittänyt kaikin tavoin pitää esillä ajatusta, jossa huomioidaan koko rikosketju alusta loppuun. Tähän on nyt selkeästi kiinnitetty huomiota, ja kiitos hallitukselle siitä. Toivon mukaan koko rikosketju otetaan myös tulevaisuudessa huomioon.

Mutta entäpä se kolikon toinen puoli? Tällä hetkellä velkaannumme hyvin rajusti, ja luvut ovat hirmuväittäviä. Elämme tällä hetkellä vahvasti luottokorttia vinguttaen ja tulevien sukupolvien piikkiin. Lasku lankeaa maksettavaksi ennemmin tai myöhemmin, mutta se, miten lasku maksetaan, on vielä auki.

Arvoisa puhemies! Samalla, kun koronakriisin taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä vaikutuksia torjutaan ja elvytetään ottamalla velkaa, olisi hallituksen tullut esittää myös toimenpiteitä: työllisyystoimia ja rakenteellisia uudistuksia, joilla tuetaan työllisyyttä, keinoja, joilla me maksamme tämän kaiken. [Paavo Arhinmäki: Koronakriisin keskellä sihenkö pitäisi keskittyä eikä pelastaa ihmisiä?]

Kokoomus esitti omat työllisyystoimensa jo viime elokuussa. Hallituksen osalta työllisyystoimia joudutaan valitettavasti odottamaan vielä tänäkin päivänä. ”Niitä odotellessa”, todettiin valtiovarainministeriöstä [Hälinää — Puhemies koputtaa] jo viime lokakuussa, siis kauan ennen korona-aikaa. Nyt tämän poikkeuksellisen kevään myötä paine työllisyysasteen nostoon kasvaa entisestään. Keinot ovat olemassa, nyt tarvitaan päätöksiä. Vastuunkantajien pitää vaikeinakin aikoina yrittää kääntää suunta kohti parempia aikoja, ja sen eteen on tehtävä töitä.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Arvoisa puhemies! Onnistuminen mitataan lopulta kyvyssä pitää huolta ihmisistä, yhteiskunnasta ja taloudesta vastuullisella ja kestäväällä tavalla, niin että meillä on tulevaisuudessa jättää lapsillemme entistä parempi hyvinvointiyhteiskunta. [Puhemies koputtaa] Uskon ja toivon, että tämä on meidän kaikkien tavoite täällä salissa, sillä hyvinvointiyhteiskuntaa palveluineen [Puhemies koputtaa] ei ole olemassa ilman kestävää julkistaloutta.

15.23 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme Suomen mittakaavassa jättimäistä lisätalousarviota. Esityksessä on merkittäviä, tärkeitä kohtia, jotka auttavat Suomen elpymistä. Suomi toipuu kriisistä vain huolehtimalla kansalaisten terveydestä ja panostamalla yritysten toimintaedellytyksiin ja työllisyyteen. Kysymys on kuitenkin siitä, edustaja Arhinmäki, että merkittäviä työllisyystoimia joudutaan kuitenkin edelleen odottamaan. [Paavo Arhinmäki: Nyt hoidetaan ensin koronavirusi!] Tämä on kummallista tilanteessa, jossa tämän vuoden menoista kolmasosa on velkarahaa.

On ollut korviinpistävää myös havaita, että hallituspuolueiden näkemykset talouspolitiikan linjasta ovat erilaiset. Eilinen keskustelu julkisen talouden suunnitelmasta vain vahvisti tätä käsitystä. Hallituksen sisällä talouslinjoja on ainakin niin monta kuin on hallituspuolueita. Nyt on kirjaimellisesti Matti kukkaron päällä, mutta ahnaat vasemmistovoimat haluavat sysätä hänet kylmästi sivuun. [Pia Viitanen: 3 miljardia lisämenoja!]

Epidemian vaikutukset ovat heijastuneet kansantaloutemme kehitykseen voimakkaasti. Miltä tilanne näyttää Suomen osalta loppuvuodesta, on hämärän peitossa. On tietenkin kohtuutonta edellyttää, että vaikeassa tilanteessa kaikkea nähtäisiin. Hämäryyttä kuitenkin lisää käsikopelolla pimeässä suuntaansa hakeva hallitus. Nyt on aika konkreettisille työllisyyttä edistävillä toimilla.

Arvoisa puhemies! Neljäs lisätalousarvioesitys pitää sisällään tärkeitä panostuksia esimerkiksi liikenneinfraan ja osaamistason vahvistamiseen sekä kuntatalouteen. Kyllä nämä voidaan allekirjoittaa. [Välihuutoja vasemmalta] Ne ovat pääosin kannattavia, järkeviä kohteita, kuten esimerkiksi valtatie 19 ensimmäisen vaiheen käynnistäminen Etelä-Pohjanmaalla, keskellä vahvaa yrityskäytävää, [Paavo Arhinmäki: Ei onnistunut sekään kokoomukselta!] mutta siinäkin keskeisenä elementtinä on vahva elinkeinopoliittinen elvytys, josta hyötyy koko Suomi. Tällaisia investointejahan tässä tarvitaan. [Pasi Kivisaari: Kyllä! Kehu vain lisää!]

Tärkeää onkin kiinnittää huomiota sellaisiin toimiin, joiden avulla Suomen talous saa uutta vauhtia. [Välihuutoja] Nämä valtavat lisäbudjetit — voinko puhua [Puhemies koputtaa] — eivät voi kuitenkaan olla se paikka, jossa hallituspuolueet lykkäävät omia toiveiden tynnyreitään koronan varjolla veronmaksajien maksettavaksi. Siitähän on kysymys. Akuutin kriisin hoitaminen vaatii valtiolta roolia talouden kannattelussa yli pahan ajan. Kokoomus ymmärtää tämän hyvin — me ymmärrämme tämän hyvin. Kokoomus on kuitenkin kiinnittänyt jo kauan huomiota riskiin, että olemme lähdessä matkalle, jolle hallitus ei ole tilannut paluulippua. [Puhemies koputtaa] Miksi hallitus on luopunut julkisen talouden kestävyys tavoittelusta? Nyt ei tarvita enää, arvoisa puhemies, lupauksia, julistuksia ja tavoitteita vaan toimenpiteitä.

15.26 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Olen itse 90-luvun laman nuori. Muistan tyhjät liikehuoneistot kotikaupungin kauppakaduilla, kesätyöpaikkojen puutteen sekä työttömyyden jäljet kodeissa ja ihmisissä. Muistan pahoinvoinnin ja epätoivon.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Meidän on tehtävä nyt tietoinen päätös — tietoinen päätös siitä, että säästämme suomalaiset lapset 90-luvun laman lasten kohtalolta. [Sanni Grahn-Laasonen: Työttömyydeltä!] Meitä koettelevat olosuhteet ovat nyt erilaiset kuin 90-luvun lamassa, mutta näemme jo, että koronavirusi jakaa suomalaisia niihin, jotka selviävät vähällä, ja niihin, jotka menettävät paljon — terveyden, talouden, työpaikan, jopa läheisen ihmisen. Meidän on huolehdittava siitä, että yhteiskunnan eriarvoistuminen pysäytetään. Jos emme tee sitä nyt, ikävät seuraukset tulevat näkymään yhteiskunnassamme pahimmillaan hyvin pitkään.

Arvoisa puhemies! Koronavirus romahdutti nopeasti koko maailmassa terveytemme ja taloutemme. Sen vuoksi myös Suomen velanotto nyt kasvaa. Mutta kuten jo useammat ovat todenneet oppositiosta ja hallituksesta, meillä ei ole muita vaihtoehtoja, mikäli haluamme nostaa maamme jaloilleen. Ensimmäinen on selvittävä akuutista kriisistä, ja sen jälkeen tarvitaan elvytystä, ja juuri niin me nyt teemme tällä lisätalousarvioesityksellä. [Jukka Kopra: Älyllistä laiskuutta!]

Me teemme panostuksia kuntiin. Kuntien tilanne on ratkaiseva. Kunnat tuottavat palvelut, jotka ovat ihmisiä lähellä. Ja siksi kiitos kuntaministerille: täällä on iso panos kuntien taloudelliseen tilanteeseen. Varmasti joudumme jatkossa myös katsomaan, mihin se riittää ja miten kunnat sitten jatkossa selviävät. Erittäin tärkeä on panostus lasten ja nuorten hyvinvointiin, ja myöskin ikäihmisten palvelujen varmistamiseen suunnataan rahoitus. [Timo Heinonen: Kukaan ei puolusta panda-elvytystä!]

Mutta, arvoisa puhemies, haluan omalta osaltani kiittää hallitusta etenkin siitä, että kriisin keskellä on löytynyt tahtotilaa luoda Suomeen konkreettisesti työtä ja elinvoimaa — niin kuin oppositio nyt pyytää — muun muassa mittavilla infra- ja tiehankkeilla sekä teollisuutta tukemalla tässä lisätalousarvion yhteydessä. Esimerkiksi 20 miljoonan euron lisäys laivanrakennuksen innovaatiotukeen on merkittävä. Lisäksi kolmen nykyisen ulkovartiolaivan korvaamiseksi ehdotettu suunnitteluun lisättävä määräraha on tärkeä. Lisäksi liikenneinvestointeja tehdään ympäri maan. Muun muassa valtatie 8:n yhteyteen Eurajoelle saamme 27 miljoonan euron panostuksen, ja muun muassa tällä mahdollistamme sen, että ympärille voi rakentua myöskin lisää kaupan aluetta. [Puhemies koputtaa]

Tämä ei ole mikä tahansa lisätalousarvio, tämä on poikkeusolojen lisätalousarvio ja sen mukainen.

15.30 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On selvää, että koronaviruspandemian seurauksena tarvitsemme järeitä elvytystoimia. Hallitus on tunnistanut isojen toimien tarpeellisuuden, ja siksi lisätalousarviot ovat mittaluokaltaan historiallisen suuria. Pandemian taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten kokonaisuus ei ole vielä selvillä, mutta nyt on toimittava. Aikaa odotteluun ei ole. Päätöksiä on tehtävä aina tilanteessa, jossa kaikki tosiasiat eivät ole selvillä, mutta päätöksiä on kuitenkin tehtävä.

Arvoisa puhemies! Kiitos erityisesti pääministeri Juha Sipilän hallituksen onnistuneeseen talouspolitiikan Suomella on nyt monia taloutensa heikosti hoitaneita maita enemmän liikumavaraa rahoitusmarkkinoilla ja mahdollisuus velkaantua koronaviruspandemiasta aiheutuvan yllättävän kriisin koittaessa. Kuntien ja sairaanhoitopiirien saama 1,4 miljardin euron tukipaketti ja yritysten 300 miljoonan euron suora kustannustuki tulevat todella tarpeeseen. Jo tätä ennen yritysten ahdingon helpottamiseen on kohdistettu toistakymmentä vaikuttavaa toimenpidettä. Suuri panostus koulutukseen näkyy korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäyksenä, joka vahvistaa tulevaisuuden osaamista. Tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatiotoimintaan lisätään rahoitusta merkittävästi.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Kaikkein keskeisintä on edesauttaa jopa miljardien eurojen arvoisten investointien syntyä valtion vivun avulla. Metsäteollisuus, Maatilatalouden Kehittämisrahasto, asunto-tuotanto, energia ja laivarakennus ovat esimerkkejä tärkeistä kohteista. Omavaraisuuden ja huoltovarmuuden merkitys on varmaan viimeistään tänä keväänä tullut selväksi kaikille. Makeran lisäpääomittaminen 70 miljoonalla eurolla on toimi, jolla turvataan maatalojen investointeja ja samalla edesautetaan elintarvikeomavaraisuutta ja huoltovarmuutta. Myös tiestöön panostetaan, sillä uutta asfalttia vedetään yli 5 000 kilometriä. Ainakin bitumi on nyt halpaa. Eri puolille laajaa maatamme tulee myös uusia tie- ja ratahankkeita runsaasti, ja niillä on merkittävää kokonaisvaikutusta ja myös merkittäviä alueellisia vaikutuksia.

15.32 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan ensiksi kiittää hallitusta siitä, että koronaepidemiaa on hoidettu erittäin hyvin.

Edustaja Arhinmäki ja muut, jotka täällä vaativat kokoomukselta leikkauksia, meidän kritiikkimme ydin tätä valtavaa 5 500 miljoonan euron lisäbudjettia kohtaan on se, että samalla hallitus ei tehnyt ensimmäistäkään — siis ei ensimmäistäkään — päätöstä, jolla tuettaisiin työllisyyden parantumista, työllisyysasteen nostamista [Paavo Arhinmäki: Paitsi elvytyshankkeita!] tai jolla tuettaisiin kestävää kasvua pitkällä aikavälillä, tuettaisiin sitä, että julkinen talous saataisiin pitkällä aikavälillä [Hälinää — Puhemies koputtaa] parempaan tasapainoon. Ensimmäistäkään tällaista päätöstä hallitus ei tehnyt. Jo ennen tätä koronaepidemiaa hallitus tuli [Hälinää — Puhemies koputtaa] tunnetuksi siitä, että se laittoi miljoonia, satoja miljoonia, hyviin uudistuksiin, mutta tämä tulopuoli, ne työllisyyttä lisäävät uudistukset, loisti poissaolollaan.

Nyt ollaan tilanteessa, [Anneli Kiljusen välihuuto] jossa hallitus laittaa miljardeja, siis ei miljoonia vaan miljardeja, hyviin uudistuksiin, hyviin asioihin, ja niitä me täällä kilpaa kehumme. Totta kai ne ovat hyviä pääosin. Me voisimme panna vaikka 10, 15, 20 miljardia hyvin laajan konsensuksen vallitessa erilaisiin hyviin uudistuksiin, [Paavo Arhinmäki: Niinhän te yrititte laittaakin!] mutta ongelma — toisin kuin teille, edustaja Arhinmäki, jolle se ei ole ongelma — useille meille muille on se, että ne pitäisi rahoittaa sellaisin keinoin, [Paavo Arhinmäki: Te itse olette esittäneet enemmän kuin hallitus!] jotka tukevat työllisyyttä, tukevat kestävää kasvua ja jotka vakauttavat [Hälinää — Puhemies koputtaa] tämän velan jollekin järkevälle tasolle. Nyt hallitukselle tuli joulu etukäteen, saatiin jakaa rahaa hyviin tarkoituksiin, sinne tänne miljardeja. Kyllä ne pandatkin varmasti vähän elvytystä tarvitsevat, näyttivät aika väsyneiltä telkkarissa, varsinkin se urospuolinen. [Naurua]

Hallituksella on uusi valtiovarainministeri, ja hän on käyttänyt viime päivinä hyviä julkisia puheenvuoroja, ja luulen, että hänen politiikkansa ei ole tätä vasemmiston ”ei huolta huomisesta” -politiikkaa. Presidentti Mauno Koivisto sanoi vuonna 93 Ahon hallituksesta, että hän on valmis tukemaan hallitusta sitä itseäänkin vastaan. Minä sanon, että kokoomus on valmis tukemaan valtiovarainministeri Vanhasta hallitusta itseäänkin vastaan, jotta ministeri Vanhanen pääsisi käytännössä tekemään niitä uudistuksia, niitä kestävää kasvua, työllisyyttä ja velan vakauttamista tukevia uudistuksia, joista hän on itse asiassa kaksi päivää julkisuudessa nyt puhunut. Nyt odotamme syksyä, vieläkö vasemmistohallitus jatkaa tätä politiikkaa ja keskusta tyytyvä olemaan tällainen tuki- eli pönkäpuolue. Vai nähdäänkö silloin sellaisia järkeviä ratkaisuja taloudessa, joita Suomi nyt tarvitsee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valtiovarainministeri Vanhanen, minuutin puheenvuoro. Muut ministerit joutuvat vielä hetken odottamaan.

15.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Pyysin puheenvuoron lähinnä yhden väärinkäsityksen korjatakseeni, ja se liittyy sekä Villa Lanteen että pandoihin.

Tässä lisätalousarviossa on myös normaali kevään lisäbudjetti mukana. Valtiolla on velvollisuuksia ja tehtäviä, joita pitää hoitaa koronasta riippumatta. Kaikkea emme suinkaan yritä selittää, että Villa Lante tai pandat olisivat elvytyspaketin osa, [Timo Heinonen: Kiina-suhteita, Kiina-suhteita!] mutta nämäkin pitää hoitaa. Eli karsitaan nyt kuitenkin tällainen osa tästä keskustelusta pois. [Sari Sarkomaa: Koko esitys on käsittelyssä!]

Tässä budjetissa on tavaton määrä — kvanttietokoneista, akkuklusterista ja t&k-painoksista alkaen — sellaista, joka tulee työllisyyttä lisäämään. Muihin työllisyysuudistuksiin tulemme palaamaan. Ne eivät ole valmiita. Meillä ei ole niitä esittää vielä eduskunnalle. Niihin palataan aikanaan.

15.36 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen neljäs lisätalousarvio täydentää jo aikaisemmin tänä vuonna tehtyjä toimia koronaviruksen aiheuttamiin akuutteihin taloudellisiin ja sosiaalisiin haasteisiin. [Ben Zyskowitz: Ei kiveä kiven päällä!] On perusteltua, että siirtymää kohti vahvaa elvyttävää linjaa jatketaan, sillä sen merkitys taloutemme toipumisen kannalta on aivan kriittinen.

Kuten kokoomuksessakin varsin hyvin tiedetään, nyt ei ole leikkauspolitiikan aika. Elvytyksen lisäksi iso osa lisätalousarvioesityksestä kohdentuu edelleen kriisin akuutin vaiheen hoitamiseen. [Ben Zyskowitz: Kuka on vaatinut leikkauksia?] Tarvittavia rakenteellisia uudistuksia tehdään kyllä, mutta venkoilun sijasta oppositiolta toivoisi nyt hieman kärsivällisyyttä. On aivan pakko kysyä, eivätkö kokoomuslaiset todellakaan näe jo tehdyillä toimilla olevan minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia.

Mutta kiinnitän huomiota kahteen asiaan.

Kokonaisuudessaan puolentoista miljardin kuntapaketti on välttämätön. Sen jakoperusteet ovat hyvät, ja sillä turvataan hyvinvoinnin kannalta kriittisiä palveluja. Kriisi on romauttanut kuntien verotulopohjan, ja edelleen harvalla kunnalla on käytössään minkäänlaisia taloudellisia puskureita jo ennen koronaa vallinneen erittäin heikon taloudellisen tilanteen johdosta.

Rajoittamistoimien kielteiset vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin. Lapset ja nuoret ovat joutuneet elämään tilanteessa, joka on lisännyt turvattomuutta ja eriarvoisuutta kohtuuttomasti. Vastaavasti ikääntyneet ovat kärsineet palvelujen ja hoivan heikkenemisestä. Siksi lasten ja nuorten 320 miljoonan euron hyvinvointipaketti sekä vanhuspalveluihin kohdennettava 60 miljoonan euron tuki ovat tärkeä osa lisätalousarviota. Myös sosiaalisen kriisin estämisen tulisi nyt olla meidän kaikkien yhteinen tavoite. Jos kokoomus ja perussuomalaiset kritisoiivat näitä toimia ideologisina, he voisivat samalla avata kansalaisille ne keinot, joilla he tämän ongelman ratkaisevat, [Timo Heinonen: Ei täällä pysty avaamaan!] jos nämä eivät ole hyväksyttäviä.

Arvoisa puhemies! Etenkin ne lapset, joilla on ollut koulunkäynnissä haasteita jo ennen koronaa, ja toisaalta ne, joiden perheissä ei ole ollut saatavissa riittävää tukea omaehtoiselle oppimiselle, ovat jääneet oppimistulosten osalta jälkeen. Nyt ehdotetut toimet vastaavat tähän hätään, jotta lasten ja nuorten yhdenvertainen oikeus koulutukseen ja oppimiseen ei vaarannu pysyvästi. Talouden elpymisen ohella on varmistettava, ettei 90-luvun kaltaisia virheitä toisteta ajamalla alas niitä palveluja, jotka ennalta ehkäisevät ongelmien kriisiytymistä kestävämpään tilaan, jolloin ne myös syövät meiltä tulevan kasvun edellytyksiä.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

15.39 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on lisätalousarvio, ja rahaa on nyt luvassa lapsille, nuorille, vanhuksille ja yrityksille. Nostan esille muutamia tiettyjä epäkohtia tai mistä haluaisin enemmän kuulla, että mitä tämä tarkoittaa.

60 miljoonaa luvataan ikäihmisten kuntien valtionosuuksiin. Hyvä juttu sinänsä, mutta siinä on yksi mutta: siellä ei ole minkäänlaista valvontaa, että tämä raha nyt varmasti käytetään siihen tarkoitukseen. Elikkä täällä hienosti luvataan johonkin asiaan rahaa, mutta se ei välttämättä kunnissa mene siihen, mihinkä se on tarkoitettu. Kaikki varmaan muistavat omaishoidon asiat muutamia vuosia sitten: luvattiin rahaa, mutta osa kunnista käytti sen muuhun. Tarvitaan sitä valvontaa ja ohjeistusta, se on aika merkittävä.

No, entäs sitten tämä 300 miljoonaa ilmastorahastoon? Mitä sillä oikeasti saadaan? Mitä me saamme sillä? Tuntuu, että sitä asiaa pitäisi vähän kuitenkin järkeistää. Yhtiökunnianhimoinen — siis tosiaan yhtiökunnianhimoinen — ilmastojohtajuus tulee todella kalliiksi. Jo on kallista johtajuutta, voidaan sanoa, eikä ole järkevää toimia liian kunnianhimoisesti, ei varsinkaan nyt koronatilanteessa ja ainakaan, kun jotkut muut valtiot eivät tee osaansa. Voi miettiä, onko kaikilla varaa hankkia sähköautoja. Julkinen liikenne ei tule koskaan, ei koskaan tule, korvaamaan täysin yksityisautoilua. Teollisuuden on tärkeää pysyä täällä meillä Suomessa — täällä meillä Suomessa.

Piikki on auki. Totta kai meidän pitäisi nyt huolehtia, että nämä piikit eivät pistä meidän Suomen nilkkaan. Perussuomalaiset ovat äärettömän huolissaan siitä, että nyt ollaan aika paljon rahoittamassa kohta EU:ta. Käy niin, että saatetaan ottaa velkaa, että voidaan antaa lahjarahaa, ja mikä kummastuttaa: EU-maissa jopa 800 miljardia kierretään veroja vuosittain — jopa 800 miljardia. Se on muuten aika iso summa. Jotenkin tuntuu, että nyt lääkitään tätä hommaa väärin. Pitäisi oikeasti lääkitä sitä kohtaa, mikä on siellä väärin, ei lahjarahalla.

Itä-Suomesta tulevana nostaisin esille vielä kysymyksen ministereille, että Varastokirjastoon on tulossa rahaa, merkittävästi rahaa. Varastokirjasto on semmoinen, missä Kuopiossa varastoidaan ja säilytetään kirjoja, ja niitä myös lainataan tarvittaessa. Mitä sillä rahalla on tarkoitus tehdä? Itä-Suomessa arvostetaan tosi paljon sitä paikallista koulutusosaamista [Puhemies koputtaa] ja myös sitä Varastokirjastoa. — Kiitos.

15.42 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! On mahdollista, että julkinen velka itsessään, varsinkaan näissä poikkeuksellisissa oloissa, ei ole suurin syy olla nyt kauhuissaan. Suurempi ongelma niin poikkeuksellisen suuressa neljännessä lisätalousarviossa kuin yleisestikin hallituksen budjettipolitiikassa on siinä, että se ei tarkastele mitenkään kroonisia menokohteita eikä perustu sille, että rakenteellisia uudistuksia tällä kaudella tehtäisiin. Sen sijaan tässä lisätalousarviossa näkyy hyvin tyypillisesti sellaisen koalitionhallituksen kädenjälki, jossa puolueiden kannatusluvut menevät eri suuntiin. Jokaisella on tarve vetää kotiin päin omilla symbolihankkeillaan ja juuri sille puolueelle leimallisin tavoittein, ja näistä jo kaista hallitus sitten kutsuu elvytykseksi.

Noin perinteisesti ajatellen elvytyskohteet ovat yleensä investointeja, joilla on alku ja loppu. Sellaisiakin totta kai tässä hallituksen listassa on, kuten vaikka monet yritystuet ja tie- ja rataverkkoon kohdistuvat parannukset ja hankkeet. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Paljon vaikeammin elvytysmääritelmään sopivat sitten vaikkapa monet sosiaalipolitiikan toimet. Aiotteko siis luopua esimerkiksi toimeentulotuen korotuksesta määräajan jälkeen? Vihreiden tärkeät luonnonsuojeluhankkeet ja valtavan ylimitoitettut panostukset tiettyjen kaupunkien julkiseen liikenteeseen tai vaikkapa demareiden mieluisa Helsingin museo-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

hanke sitten eivät ole koronatoimia, eivätkä ne ole oikein elvytystoimiakaan, vaan puhdasta puoluepolitiikkaa ja omien äänestäjien taloudellisesti kestäväntä mielistelyä. [Antti Lindtman: MAL-neuvottelut!]

Elinkeinoelämän ja kotitalouksien tukemisen ohella budjetissa on siis merkittävä määrä kaikkea muuta, koalitionhallituksen moneen suuntaan vetäviä intressejä. Tällaisen kaikenlaisen kivan ja mukavankin tietysti voisi ehkä kustantaa, jos hallituksella olisi joku vankka perusta, jolla se näitä aikoo kustantaa, [Paavo Arhinmäki: Meillä ei ole Suomen Perustaa ainakaan!] esimerkiksi ajatuksia työllisyyden lisäämisestä tai kroonisten menokohteiden tukkimisesta. Sen sijaan meille tuodaan esityksiä kuntakokeiluista, jotka ovat yksinkertaisesti julkisen sektorin paisuttamista, jolla ei tule olemaan minkäänlaisia vaikutuksia työllisyyteen, ja kaikenlaista muuta.

Sitten tästä kuntapaketista: Totta kai on oleellista korvata kunnille niiden menetyksiä ja nimenomaan puuttua siihen, mitä koronaepidemia on aiheuttanut, mutta samaan aikaan te lisäätte kunnille tehtäviä ja velvollisuuksia. Olenpa sellaisenkin kuullut, että täällä sanotaan, että no mutta valtio korvaa kyllä kunnille kaikki. Onko teillä joku erillinen lähde näille menoille, vai mistä nämä rahat tulevat, [Veronika Honkasalon välihuuto] kun meillä on täällä vain yhdenlaiset veronmaksajat ja yritykset, jotka kustantavat niin ne hankkeet siellä valtion tasolla kuin kunnissakin?

Julkisen sektorin paisuttaminen on harvoin kestävä elvytystä, mutta, arvoisa hallitus, teille se on elämäntapa.

15.45 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! On hyvin tärkeää, että hallitus on jo tätä ennen tarttunut kriisinhoitoon huolehtimalla kriisinhoidon välttämättömistä voimavaroista, ehkäissyt konkurssiaaltoja sekä huolehtinut yrittäjien toimeentulosta ja ihmisten toimeentulosta. [Timo Heinonen: Ja pandoista!] Erityisen myönteistä on se, että tässä neljännessä lisätalousarviossa vahvasti huolehditaan myös ihmisten hyvinvoinnista, panostetaan lapsiin ja nuoriin, panostetaan ikäihmisten hyvinvointiin. Mielestäni nämä eivät ole turhia vaan ne ovat erittäin tarpeellisia. Tässä halutaan ehkäistä edellisten lamojen virheet, jolloin ihmiset jätettiin yksin ja toimeettomaksi ja siitä maksettiin kalliit kalliit lunnaat. Nyt toimitaan tässä ajassa ja turvataan ihmisten toimeentuloa ja ihmisten hyvinvointia. Se on erittäin tärkeää. [Petteri Orpo: Hyviä tavoitteita!]

Mutta, puhemies, olen hieman hämmentynyt tästä keskustelusta, mitä täällä on käyty muun muassa kokoomuksen toimesta. [Toimi Kankaanniemi: Vain hieman?] Te täällä nyt selittelette, että kyllähän te sinänsä hyväksytte liikenteen ja kyllä te sinänsä hyväksytte koulutusta ja sinänsä hyväksytte näitä, mutta, Petteri Orpo, minä täällä katselin Twitteriä, ja silloin kun tämä neljäs lisätalousarvio tuli, niin te olette sanonut, että te ette hyväksy tätä ”vastuutonta rahalinkoa” [Välihuutoja] — ”tätä vastuutonta rahalinkoa emme voi hyväksyä, vaan suuntaa on muutettava”. Samaan aikaan kokoomus esittää ja on esittänyt kaikkien lisäbudjettien yhteydessä — ette te varmasti, tuore valtionvarainministeri, ehkä usko tätä — satoja miljoonia, satoja miljoonia ja vielä kerran satoja miljoonia lisämenoja, mutta silti teidän mielestänne hallituksen esittämät menot ihmisten hyvinvointiin ovat ”vastuuton rahalinko”, mitä Petteri Orpo ei voi hyväksyä, ja tässä on valtava ristiriita, puhemies. [Välihuutoja] Meillä on vastuu meidän puheistamme, ja siksi olisi hyvin tärkeää, että myös kokoomus sitten kertoisi oman vaihtoehtoisen mallinsa. [Markku Eestilä: No vaatikkaa debattia!] Samaan aikaan siellä ollaan kritisoidessa velanottoa, vaikka itse esitetään lisämenoja, ja samaan aikaan ei kuitenkaan hyväksytä hallituksen esittämiä menoja. Eikö pitäisi

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

panostaa kouluihin? [Timo Heinonen: Pitäisi!] Eikö pitäisi panostaa lasten harrastusmahdollisuuksiin? [Timo Heinonen: Pitäisi!] Eikö pitäisi rakentaa ihmisille kohtuuhintaisia kohteja tai tukea lähiöitä? [Timo Heinonen: Pitäisi!] Mitä näistä te ette, kokoomus, hyväksy? Kertokaa ihmisille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Elo, ja sen jälkeen pääsee kokoomuksen puheenjohtaja 3 minuutin puheenvuorolle.

15.48 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten tässä on käynyt selväksi, hallitus on saanut valmiiksi neljännen lisätalousarvion, jolla elvytetään taloutta ja korjataan koronan vaurioita yhteensä viidellä ja puolella miljardilla eurolla. Samalla saatiin viimein maaliin neuvottelut kuuden suurimman kaupungin ja valtion välisistä maankäytöstä, asumista ja liikennettä koskevista MAL-sopimuksista.

Lisätalousarvion ja MAL-sopimusten yhteenlasketut satsaukset vähäpäästöiseen liikenteeseen, joukkoliikenteeseen, raiteisiin, kävelyyn ja pyöräilyyn, ovat lähes miljardi euroa. Erityisen iloinen olen siitä, että Espoon kaupunkirata Leppävaarasta Kauklahteen etenee vihdoin. Sillä on suuri merkitys pääkaupunkiseudun elinvoimalle ja ihmisten mahdollisuuksille käyttää joukkoliikennettä.

Arvoisa puhemies! Otamme velkaa kriisitoimiin ja elvytykseen, koska haluamme pelastaa työpaikat, luoda kestäväää kasvua ja turvata ihmisten hyvinvointia. Tärkeä osa lisätalousarviota on yhteensä noin 1,4 miljardin euron tukipaketti kunnille ja sairaanhoitopiireille. Kunnat olivat ahdingossa jo ennen koronakriisiä. Kriisi on pahentanut erityisesti niiden kuntien ja kaupunkien tilannetta, jotka rahoittavat toimintansa pääosin kunnallisverojen tuotoilla.

Kuntien ja sairaanhoitopiirien tukipakettia saatiin kasvatettua ennakoidusta, mutta summa ei edelleenkään vastaa koronan aiheuttamia menetyksiä, ja onkin tärkeää, että koronakriisin vaikutuksia seurataan ja syksyn aikana valmistellaan tarvittaessa seuraavat tukitoimet kunnille ja sairaanhoitopiireille.

Arvoisa puhemies! Tällä lisätalousarviolla panostamme 320 miljoonaa euroa lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tämä hallitus todellakin haluaa varmistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuuden kouluttautua. Siksi lisäämme rahaa varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, oppilashuoltoon ja oppilaanohjaukseen. Lisäämme korkeakoulujen aloituspaikkoja, jotta yhä useampi nuori pääsee juuri itselle sopivalle alalle ja jotta voimme turvata osaavan työvoiman riittävyyden niille aloille, joilla siitä on pulaa.

Huolehdimme myös ikäihmisten hyvinvoinnista. Lisätalousarviossa osoitetaan 60 miljoonaa euroa ikäihmisten palveluihin terveyden ja toimintakyvyn sekä osallisuuden edistämiseen.

Myös nämä lapsiin ja nuoriin sekä ikäihmisiin kohdistuvat palvelut ovat tärkeitä satsauksia kunnille, jotka näistä tärkeistä palveluista asukkaille pääosin vastaavat.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus todellakin ajattelee tulevia sukupolvia. [Ben Zyskowicz ja Sinuhe Wallinheimo: Joo!] Historiallisen suuret panostukset kestävään liikkumiseen ja fossiilisista irtautumiseen tukevat ilmastonmuutoksen torjuntaa. Satsaukset lasten ja nuorten hyvinvointiin tasoittavat kriisin vaikutuksia ja turvaavat kaikkien mahdollisuuksia hyvään elämään. Satsaukset koulutukseen kaikilla koulutusasteilla ovat investointi tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Orpo. [Paavo Arhinmäki: Nyt kuulaa kokoomuksen leikkauslista!]

15.51 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin — jos Arhinmäen ääneltä saan puhua — täytyy todeta, että minusta tämänkokoisissa asioissa olisi hyvä käydä debattia, koska puhutaan asioista, jotka voivat vaikuttaa vuosia tai vuosikymmeniä eteenpäin suomalaisten hyvinvointiin.

On aivan oikein, että olette lainanneet. Minun mielestäni tämä on vastuuton velkalinko — olisi ehkä pitänyt käyttää sanaa ”katapultti”, [Pia Viitanen: Vastuuton rahalinko!] koska sen toimintalogiikka perustuu siihen, että jos ei ole vastapainoa, niin se linkoaa jonkun silloin taivaan tuuliin. Ja tässä ei ole vastapainoa. Tästä puuttuvat kaikki tulot, kaikki käsitys siitä, millä tämä velka maksetaan, ja silloin se tarkoittaa sitä, että lopputulema on se, että velkaantuminen jatkuu ja lähtee liikkeelle hallitsemattomasti. Tästä on kyse, ja sitä me emme hyväksy. [Paavo Arhinmäki: Nyt odotellaan sitten niitä tuloja!]

Me haluamme vastuullisen lisätalousarvion. Vastuullisuus tarkoittaa sitä, minkä teidän moneen kertaan lainaamanne Vesa Vihriälä on raportissaan hallitukselle todennut: ”Tästä syystä on tärkeää, että samalla kun päätetään merkittävistä talouden elvytystoimista, määritetään myös sopeutuksen ja työllisyyttä ja tuottavuutta vahvistavan politiikan tavoitteet.” Ja että nämä tehdään tällä vaalikaudella ja toteutetaan. Teillä ei ole näistä ainuttakaan, ja siksi meillä on täysi oikeus sanoa teille, että tämä on vastuuton, koska se ei noudata tätä teidän neuvonantajanne neuvoa. [Paavo Arhinmäki: Teillä on täysi oikeus sanoa mitä vaan, kukaan ei kiellä!]

Me olemme sanoneet, että tässä tilanteessa voi ottaa velkaa — [Paavo Arhinmäki: Mitä te otatte pois lisätalousarviosta?] kiitos Juha Sipilän hallitusohjelman, jota kokoomuslaiseksi on haukuttu. Saa ottaa velkaa, koska meidän pitää pelastaa palvelut, yritykset, työpaikat eli suomalaisten hyvinvointi. Saa elvyttää, ja siinä suhteessa meillä on täysi oikeus — te ette sitä meiltä kiellä — kysyä, [Pia Viitanen: Me vaan kysytään, mitä te otatte pois!] onko tämä elvytys oikein suunnattua, onko se oikea-aikaista.

Otan esimerkin: Me emme vielä tiedä, missä olemme syksyllä. Jos nyt ammutaan kaikki laukaukset siitä katapultista taivaalle, millä me sitten pelaamme? Otetaanko taas lisää velkaa, kun teille ei tunnu olevan mitään väliä? Miksi viisi ja puoli, miksei saman tien 15? [Paavo Arhinmäki: Eli mitä otatte pois?] Joku tolkkua täytyy olla tekemisessä ja joku vastuuta, kokonaisvastuu.

Ja missä ovat työllisyystoimet? Me olemme esittäneet jo viime vuonna 60 000:ta. Hallitus on siirtänyt kerta toisensa jälkeen kaikki nämä vaikeat päätökset eteenpäin. Suomi tarvitsee niitä nyt. Suomalaisten tulevaisuuden palvelut tarvitsevat niitä nyt. Te puhutte täällä tulevista sukupolvista — kyllä. Mutta tulevat sukupolvet maksavat tämän laskun, jos te ette tee samaan aikaan niitä päätöksiä, mistä sitä rahaa tulee nyt sen velkavuoren vastineeksi.

Valtiovarainministeri Vanhanen on ottanut hyvän alun. Minä todella toivon, että nämä Vesa Vihriälän raportissaan luettelemat asiat myöskin niistä sopeutustoimista ja kasvua tuovista toimista otetaan vakavasti. [Anneli Kiljunen: Ne otetaan vakavasti!] Älkääkään enää potkiko niitä eteenpäin ensi syksyn budjettiriihessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministerit Haatainen ja Andersson ja sen jälkeen puhujalistaan.

15.54 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Vihriälän raportissa todettiin ne vaiheet: Ensin hoidetaan kriisi, pelastetaan potilas henkiin, elvytetään, jotta sydän käynnistyy, ja sitten sen jälkeen vakautetaan eli saadaan stabiiliksi tila. Ja tämän kautta me olemme hallituksessa edenneet. [Petteri Orpo: Sivu 95, Vihriälän raportti!] Ensimmäinen teko oli, että muutaman päivän kuluessa hallituksen puolelta esitettiin toimenpiteitä työmarkkinajärjestöille ja he tekivät esityksen, tämän paketin, joka täälläkin lainsäädäntönä on läpikäyty, eli että lomautuksia helpotetaan ja yt-prosesseja lyhennetään. Vastapainoksi työttömyysturvaa sitten vahvistettiin työntekijöille. Tämä oli iso toimi, jolla on myös iso merkitys yrityksille. Suomalainen järjestelmä on näyttänyt sen, että meillä tällä hetkellä nämä työttömyysluvut ovat lomautuksia, ne eivät ole vielä irtisanomisiksi päätyneet, mutta me emme tiedä vielä, mitä syksyllä tapahtuu, ja siihenkin pitää pystyä varautumaan.

Nyt on tärkeää myös huolehtia siitä, että ihmiset selviytyvät, että heillä on pitkospuut eteenpäin. Siksi satsaamme nuoriin, nuorten osaamiseen, koulutukseen ja myös työllistymismahdollisuuksiin. Työllisyyspolitiikkaa ei ole unohdettu minnekään. Se on myös hallituksen linjauksessa todettu. Työllisyystoimia etsitään, [Sari Sarkomaa: Etsitään!] ja meidän työryhmämme työskentelevät, ja me tulemme tekemään esityksiä budjettiriiheen. Nämä tavoitteet, jotka on asetettu, eivät ole kadonneet minnekään. [Ben Zyskowitz: Eli 30 000 tulee silloin!] Eihän tämä kestävyysvaje ole tästä kadonnut. Sen eteen tullaan edelleenkin tekemään töitä, mutta koronakriisi asetti nyt erilaisen marssijärjestyksen. Mitä kuvittelette, että meidän virkamiehet ovat tässä tehneet näiden parin kuukauden aikana? Hoitaneet tätä valtavaa koronakriisiä, joka on saatu aisoihin. Ja kiitos siitä, että oppositioltakin on saatu tuki siihen, että olette tukeneet näissä monissa yhteyksissä. Toivon, että tätä luottamusta rakennetaan nyt vahvasti niin, että kaikki ovat mukana siinä, että me löydämme ne pitkospuut eteenpäin, keskitymme sitten työllisyystoimiin ja saamme myös vakautettua talouden tasapainon.

15.57 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Näkemyserot ja erilaisten vaihtoehtojen esittäminen kuuluvat demokratiaan ja kuuluvat politiikkaan, [Petteri Orpo: Kiitos!] mutta silti jotenkin toivoisin, että emme yhdessä unohda, kuinka poikkeuksellinen — siis täysin poikkeuksellinen — kevät meillä on takanamme ja kuinka poikkeuksellisessa tilanteessa Suomessa edelleen ollaan. Minä tiedän, koska olen ollut täällä aitiiossa paikan päällä myöskin osallistumassa niihin keskusteluihin, ja minä tiedän, että tässä salissa on yli puoluerajojen, yli hallitus—oppositio-rajojen, läpi kevään kannettu huolta esimerkiksi suomalaisten lasten ja nuorten pärjäämisestä tilanteessa, jossa me olemme joutuneet ohjaamaan lapset kotiin opiskelemaan, tilanteessa, jossa me kaikki olemme saaneet lukea siitä, kuinka muun muassa kouluterveydenhuollon käynnit tai opiskelijaterveydenhuollon palvelut ovat vähentyneet, käynnit ovat vähentyneet tai lastensuojeluilmoitusten määrä on vähentynyt. Joten haluan omalta osaltani todeta, että jos täällä salissa sanotaan, että hallitukselle tuli joulu etukäteen, niin voin vakuuttaa, että tämä ei vastaa ilmapiiiriä ja tunnelmaa hallituksen sisällä, vaan kyllä tässä on aidosti erittäin suuri huoli niin tämän maan, Suomen, kuin suomalaisten pärjäämisestä, ja sen pohjalta myöskin näitä ratkaisuja on tehty tässä kyseisessä lisätalousarviossa, jolla huolehditaan sekä työllisyydestä ja kasvusta että tämän sosiaalisen kriisin torjumisesta.

Haluan opetusministerinä myöskin painottaa sitä, että eihän työllisyystoimilla ja rakenteellisilla uudistuksilla voida tarkoittaa vain työttömyysturvavaleikkauksia [Petteri Orpo: Ei

tietenkään!] Suomen kaltaisessa maassa, joka aina on pärjännyt korkealla osaamisella. Tähän lisätalousarvioon sisältyy myöskin panostuksia esimerkiksi jatkuvaan oppimiseen, siihen, että me tällaisessa työmarkkinatilanteessa saamme käynnistettyä nopeita koulutuksia, joilla me vastaamme alueelliseen osaajapulaan — ongelmaan, josta kaikki yrittäjät ja yritykset myöskin olivat yhteydessä hallitukseen läpi viime syksyn, ongelmaan, josta keskusteltiin koko ajan, ennen kuin tämä akuutti koronavirusi iski — [Sari Sarkomaa: Ikävä kyllä koulutusrahoitukset eivät ole kehyksessä, tämä on kertaruiske!] ja samanaikaisesti viedään eteenpäin korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäykset ja muun muassa tämä oppivelvollisuuden laajentaminen, joka sekin on tärkeä rakenteellinen uudistus myös työllisyyden parantamisen näkökulmasta.

15.59 Juho Kautto vas: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa alkuun, että kokoomuksella jatkuu sama laulu ja on jatkunut jo vuoden eikä mitään aitoja vaihtoehtoja ole kertaakaan kuulunut.

Arvoisa puhemies! Olen todella tyytyväinen, että meillä on käsissämme nyt jo hallituksen neljäs lisätalousarviolety. Nämä ajat ovat olleet hyvin poikkeuksellisia, joten on hienoa, että niihin nyt myös puututaan tilanteen vaatimilla laajoilla toimilla. Tähän kokonaisuuteen sisältyy monia tärkeitä tukia, mutta keskityn lähinnä kuntatalouden tukemiseen. Erityisesti tahdonkin kiittää hallitusta kuntien kattavasta huomioimisesta. Lisätalousarvio sisältää yhteensä noin 1,4 miljardia euroa kuntien ja sairaanhoitopiirien tukemiseen.

Korona on osunut kuntien talouteen kovaa. Menoerät ovat erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon saralla kasvaneet mutta samalla tulopohja vero-, myynti- ja maksutulojen vähenemisen myötä heikentynyt. Yhtälö on kestämatön eikä johdu yhdenkään kunnan omista poliittisista ratkaisuista. Me emme kukaan voineet ennakoida tällaista tilannetta. Kuten pääministeri Marin on aiemmin todennut, ovat valtion hartiat leveimmät. Siksi meidän on nyt tuettava kuntia ja helpotettava näitä kuntien poikkeustilasta johtuvia taloudellisia haasteita.

Kunnat vastaavat monista kansalaisille kaikkein tärkeimmistä palveluista. Tämän lisätalousarvion lisäyksiä avulla voimme osaltamme turvata näiden peruspalveluiden järjestämisen. Esimerkiksi vasemmistoliitolle tärkeä lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen liittyvien valtionosuuksien korottaminen on konkreettinen tapa pitää huolta, ettei yksikään lapsi, nuori tai perhe jää ilman tukea näinä vaikeina aikoina. Myös ikäihmiset ja omaishoitajat on muistettu ja heidän palveluihin on kohdennettu yhteensä 60 miljoonaa euroa lisää.

Näiden ja useiden muiden erinomaisesti kohdennettujen tukitoimien lisäksi kuntien osuutta yhteisöveron tuotoista esitetään korotettavaksi 10 prosentilla tämän vuoden ajaksi. Tämä tarkoittaa jopa 500 miljoonaa euroa lisää tuloa kunnille.

Arvoisa puhemies! On aivan ensiarvoisen tärkeää pitää kuntien pyörät pyörimässä myös näinä poikkeusaikoina. Tämä yli miljardin euron tukipaketti on kaivattu ja osuva apu tämän kriisin keskelle. Sen avulla kunnat voivat jatkaa tehtäviään ja olla se tuki ja turva, jota kuntalaiset tarvitsevat nyt enemmän kuin koskaan. Lisäksi on huojentavaa kuulla, että tämä hallitus aidosti kuuntelee ja seuraa poikkeustilanteen ja kuntatalouden kehitystä ja on tarvittaessa valmis esittämään tulevaisuudessa myös täydentäviä tukitoimia.

Tahdonkin lopuksi kiittää hallitusta, joka on jälleen kerran osoittanut ymmärrystä siitä, ettei 90-luvun laman virheitä voi toistaa, ymmärrystä siitä, millä tavoilla tämä kriisi käytännössä vaikuttaa tavallisen suomalaisen elämään, ja ymmärrystä siitä, miltä näyttää tulevaisuuteen katsova ja vastuullinen talouspolitiikka.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

16.02 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään poikkeuksellista hallituksen lisätalousarviota. 5,5 miljardin kokonaissummalla se on Suomen taloushistorian suurin. Lisätalousarvion myötä hallitus tekee myös kyseenalaista velkaantumisen historiaa. Summa on jo 18,8 miljardia ja menee varmasti päälle 20 miljardin tänä vuonna. Jokaista työssäkäyvää suomalaista kohden on otettu tänä vuonna lisävelkaa edellisen päälle noin 7 500 euroa. Jokainen voi kohdallaan miettiä, kuinka pitkään tuollaisen velan maksamiseen menisi aikaa. [Pia Viitanen: Kokoomus ensimmäisenä!]

Arvoisa puhemies! Velkaantuminen ei itsessään ole ongelma erityisesti tässä poikkeuksellisessa ajassa. Yritysten, urheiluseurojen, järjestöjen, kuntien ja niin edelleen on mentävä koronavuoden yli, ja ihmisten on päästävä jatkamaan mahdollisimman nopeasti normaalia elämää. Siitä johtuen asiantuntijat kuten myös kokoomus ovat olleet kannattamassa järkevää elvyttämistä ja samaan aikaan rakenneuudistuksia, joiden avulla kerrytetään myös tuloja velkaantumisen taittamiseen.

Sen sijaan tämän hallituksen suurin ongelma on se, että menolisäysten rinnalle te ette esitä yhtään konkreettista tointa, jolla tämä velkaantuminen saadaan hallintaan. Kyse on niistä kauan kaivatuista työllisyystoimista. Niitä on nyt odotettu tässä salissa jo vuoden verran, ja niiden parissa on työskennellyt peräti seitsemän kolmikantaista työryhmää — siis seitsemän kolmikantaista työryhmää. Valmistusta ei valitettavasti ole tullut. [Oikealta: Eikä tule!]

Tämä on myös keskeinen ero hallituksen ja kokoomuksen linjan välillä. Kyllä, kokoomus on samalla tavalla kuin hallitus esittänyt velan ottamista moniin kohteisiin taloudellisten, yhteiskunnallisten ja sosiaalisten vaikutusten pienentämiseksi. Kyllä, olemme kannattaneet esimerkiksi uusien liikenne- ja infrahankkeiden aloittamista tehokkaina elvytyskeinoina. Mutta, arvoisa puhemies, näiden vastapainoksi olemme esittäneet myös toimia, joilla julkisen talouden vakautta parannetaan pidemmällä tähtäimellä. Paikallisen sopimisen lisääminen, työttömyysputkesta luopuminen, työttömyysturvan porrastaminen ja niin edelleen — yhteisvaikutus meidän vaihtoehtobudjetissamme oli 60 000 uutta työllistä. Hallitus on luvannut pohtia näitä asioita mahdollisesti vasta tulevassa budjettiriihessä.

Arvoisa puhemies! Jo nyt tutkimuksen mukaan kaksi kolmesta kansalaisesta on sitä mieltä, että talouden kriisiytymisen torjuminen on yhtä tärkeää kuin koronaviruksen leviämisen estäminen.

Valtiovarainministeri Vanhanen, te olette jo puhunut julkisuudessa sopeuttamisesta, ja heti perään pääministeri Marin torppasi nämä puheet. Ihmiset ansaitsevat kuulla hyvät selitykset, miksi taloutta hoidetaan näin sekavasti ja mikä on hallituksen linja tänään.

16.05 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin uudelle valtiovarainministerille terveyttä ja voimia erittäin vaativaan tehtävään. Ymmärrän, että tässä tilanteessa tehtävä on todella vaikea, ja sitä ei varmasti helpota se, että erilaisia näkemyksiä varmasti hallituksen sisällä on poikkeuksellisen paljon tästä taloustilanteesta. Mutta toivotaan, että Vihriälän suositukset otetaan huomioon ja samalla, kun päätetään elvyttämistoimista, otetaan nämä työllistämisasiat huomioon, niin kuin hänen raportissaan sivulla 95 sanotaan.

Tästä taloudellisesta tilanteesta: Monessa yhteydessä itselleni on sanottu, että velka on halpaa, korot ovat jopa negatiivisia, ja sehan pitää paikkansa, mutta se ei tietenkään ole lupaus siitä, että näin olisi myös loputtomiin tulevaisuudessa. Talousarviokirjasta tarkastin juuri, että valtionvelan korko talousarviossa tälle vuodelle on 860 miljoonaa euroa, se, mitä on varattu tälle vuodelle velanhoitokuluihin. Samoin siellä sanotaan, että euroalueella yleis-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

sen korkotason nousu yhdellä prosenttiyksiköllä lisäisi korkokustannuksia Suomelle 358 miljoonaa euroa, ja nämä luvut ovat tietysti nyt nousussa, kun velkaa kasvatetaan, eli haaste on kova.

Siitä olen samaa mieltä ja annan hallitukselle kiitosta, että suuressa kuvassa on tehty oikeita asioita. Tilanne on pääsääntöisesti hallinnassa, ja tietysti kun kiireellä tehdään asioita, niin kaikkia yksityiskohtia ei kerralla voida ottaa huomioon. Siitä on hyvä esimerkki liikunnan puolelta: täällä muuten luvataan liikuntapaikkarakentamiseen liikunnalle 6,8 miljoonaa euroa — oikein hyvä. Saadaan kansalaisia liikkeelle ja rakentamiseen vauhtia. Se kyllä jonkin verran myös työllistää, sitä ei käy kiistäminen.

Mutta aina ei tarvitse työntää lisää rahaa, ja yksi esimerkki siitä on todellakin tämä katsomoasia, jossa liikuntaseurat, urheiluseurat ovat todellisessa pulassa, koska he työllistävät ja heidän taloutensa on todella tiukka. Nyt pääministeri Marin sanoi viime viikolla, että tällä viikolla tulee päätös uusista linjauksista, [Paavo Arhinmäki: Näin on!] ja Arhinmäki tänään minulle myös vakuutti, että näin tulee tapahtumaan. Siinä suhteessa olen kiitollinen, että urheilu ja sportti yhdistää meitä myös täällä eduskunnassa hallitus—oppositio-rajat ylittäen, sukupuolirajat ylittäen, ikärajat ylittäen tässä suhteessa. Oikein hyvä. Jäämme odottamaan huomista ulostuloa, jonka sitten toivottavasti ministeri Hanna Kosonen saa kertoa. Siinähan oli muutamia koukeroita matkassa, jossa toinenkin ministeri tuli vähän asiaa käsittelemään, mutta nyt luotan Hannaan, että hän ministerinä saa tämän asian esitellä ja kertoa suomalaiselle urheiluväelle positiivisia uutisia. — Kiitos.

16.09 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kuluvan vuoden neljäs lisätalousarvio pyrkii ratkaisemaan käynnissä olevaa kolmoiskriisiä: koronakriisi, taloustaantuma sekä ilmasto- ja ympäristökriisi.

Suomi taltutti koronan ensimmäisen aallon kovilla toimilla yhdessä. Nyt on kriisin jälkitoimien vuoro, ja nostamme Suomen jaloilleen yhdessä. Koska elvytykseen käytetyn euron voi käyttää vain kerran, ne eurot on käytettävä harkiten ja viisaasti. Vihreä elvytys aloitetaan tällä lisätalousarviolla. Näillä toimilla aloitamme reilun jälleenrakentamisen. Kestävän kehityksen hallitus toimi kestävästi myös kriisin hoidossa. Ensi sijassa varmistamme, että tulevat sukupolvet eivät jää koronakriisin jalkoihin, kuten kävi 90-luvun lamassa. Haa-voittuvassa asemassa olevia lapsia ja nuoria tuetaan erillisellä 320 miljoonan euron hyvinvointiohjelmalla. Kuntia tuetaan nyt yhteensä 1,4 miljardilla eurolla. Tällä rahalla turvataan kuntien työpaikkoja ja peruspalveluita kuntien asukkaille. Sairaanhoidopiireille kompensoidaan koronavirustilanteen aiheuttamia kustannuksia. Yrityksille ohjataan liki puoli miljardia euroa uutta tukea jo aiemmin tehtyjen tukitoimien lisäksi. Suomi joko nousee osaamisellaan tai kompastuu sen puutteeseen. Siksi lisätalousarvio sisältää panostuksia koulutukseen ja tutkimukseen tutista tohtorinhattuun. Panostamalla varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja korkeakoulujen aloituspaikkoihin varmistamme, etteivät oppimiserot repeä koronan vuoksi pysyviksi. Tukiopetusta lisäämällä ja oppilashuollon resurssit turvaamalla voimme pelastaa monen lapsen ja nuoren tulevan opintien.

Arvoisa rouva puhemies! Vihreällä elvytyksellä otetaan harppaus kohti vähäpäästöistä liikennettä. Yhteenlasketut panostukset joukkoliikenteeseen, raiteisiin sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen ovat historiallisen suuret, lähes miljardi euroa. On tärkeää, että rai-
deinvestointeja tuetaan joka puolella Suomea. Hämeessä tervehdittiin ilolla 273 miljoonan euron investointia koko pääradan välityskykyä parantavan Pasila—Riihimäki-kakkosvai-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

heen käynnistämiseen. Toimintavarmuus pääradalla on edellytyksenä liikenteen päästöjen puolittamiselle vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa rouva puhemies! Kestävää elvytystä tarvitaan suurten kaupunkien lisäksi myös maakuntien keskuskaupungeissa ja seutukunnissa. Samat ratkaisut eivät sovi joka paikkaan, vaan elvytystä on kohdennettava kunkin alueen luontaisiin vahvuuksiin nojaten ja alueiden erilaisuus huomioiden. Näin syntyy myös uutta työtä ja uutta hyvinvointia. Kun arvioimme julkisen talouden tilaa, meidän on kyettävä katsomaan pitkälle 2030-luvun puolelle. Olemmeko turvanneet Suomen kilpailukyvyn panostamalla riittävästi osaamiseen, ekologiseen rakennemuutokseen unohtamatta silti sosiaaliturvan uudistamista? Siihen tämä poikkeusolojen lisätalousarvio tähtää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan tässä vaiheessa kolme puheenvuoroa vielä edustajille Kaunisto, Mykkänen ja Koponen, ja sen jälkeen ministeri Paatero.

16.12 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme vasta puolellessavälissä todella raskasta ja poikkeuksellista vuotta, ja velkaa on hallituksen tekemillä päätöksillä otettu lähes 20 miljardia euroa — siitä viimeisimpänä osana on nyt käsiteltävä hallituksen ennätysellisen suuri lisätalousarvio, 5,5 miljardia euroa.

Velkaelvytys on koronaviruksen tuomassa talouskriisissä välttämätöntä. Moni hallituksen panostuksista on tärkeä, mutta se ei tarkoita sitä, että jokainen sosiaalishallituksen käyttämä euro olisi tehokkaasti käytetty euro. Samalla kun miljardit suhisevat silmissä, olisi syytä myös katsoa rehellisesti totuutta silmiin ja mietittävä, miten nämä jättimäiset velat hoidetaan ilman, että jokainen reppu selässä ensi syksynä tallustava lapsi ja nuori joutuu kantamaan hallituksen löperöyden taakkaa repussaan kohtuuttomalla tavalla. Juuri tällä hetkellä se reppu on todella raskas.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on se meidän kritiikkimme kärki. Me kokoomuksessa olemme antaneet hallitukselle useita vaihtoehtoja siitä, miten se reppu kevenisi. Te, arvoisa hallitus, olette nyt yli vuoden vastanneet meille ”huomenna”. Tähän vastaukseen totuin asuessani tietyissä Etelä-Euroopan maissa, kun puhe oli jonkun pakollisen asian tekemisestä. Arvoisa hallitus, te viette meitä löysän taloudenhoidon EU-kumppanimme suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen toiminta rahan jakamisessa on välillä muistuttanut minua juniorijalkapallojoukkueesta. Kun valmentaja kysyy, mitä paikkaa haluatte pelata, niin kaikki juoksevat hyökkäyspäähän uskoen tekevänsä seuraavan maalin ja saavansa naamansa paikallislehteen. Sitähän tämän hallituksen vauhdikas rahojen jako ilman työllisyyttä tukevia toimia on. Toisaalta hallituksen hymyssä suin pidetty lehdistötilaisuus ennätysuudesta lisäbudjetista muistutti minua omista urheiluajoistani. Silloin pelaaja muisti kyllä kertoa omat tilastonsa muistamatta, kuinka monta hutia matkalla tuli ja voittiko oma joukkue. On mukava puhua mukavista asioista, on mukava tehdä mukavia asioita. Kysymys onkin, missä on se vastuuta kantava, hankalissakin — korostan: hankalissakin — asioissa luotettava pelaaja, joka ymmärtää, että joukkueen eli Suomen hyvä tulevaisuus rakennetaan vastuullisesti. Täällähän se on: Suomen ja suomalaisten luottopuolustaja kokoomus.

Arvoisa hallitus, te voitte tänään paukutella henkseleitä sulle—mulle-hyökkäyksestänne, mutta haluan muistuttaa teitä palloilumailmasta tutulla sanonnalla: hyökkäys voittaa pelejä, puolustus mestaruuksia. — Kiitos.

16.15 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Eletään toivottavasti ratkaisevia viikkoja tämän hallituksen perinnön suhteen. Tullaan näkemään lähikuukausina, onko meillä viisikko Matin kukkarossa vai Matti viisikon taskussa. Kysymys tämän lisätalousarvion osalta, hyvä vasemmisto, ei ole siitä, mitä otetaan tästä pois, vaan siitä, mitä tästä puuttuu, [Ben Zyskiewicz: Just näin!] ja se, mitä tästä puuttuu, on ensimmäinenkin pysyvästi työssä olevien määrää parantava toimi, jolla tämä lasku maksetaan ja jolla hyvinvointi Suomessa ylläpidetään.

Älkää minua uskonto, mutta uskonto Vanhasta. Hän sanoi toissa päivänä, että jos Suomi toimii viisaasti, ensimmäisten joukossa tekee linjaukset ja ratkaisut, jotka ovat uskottavia sen puolesta, että Suomen pitkän ajan julkisen talouden kestävyys palaa hyväksyttävälle tasolle, sillä me pystymme tienaamaan erittäin paljon. Ja viisas Vanhanen viittasi tässä siihen, että kaikki on laskettu niin, että nollakorko Suomen lainoille säilyy. Jos se nousee yhteen prosenttiin, niin tämän vuoden lisävelat maksavat jo 200 miljoonaa vuodessa korkomenoissa. Vanhanen jatkoi, että edessä on sopeutustoimia, joita pitää tehdä samaan aikaan, päällekkäin, ja samaan aikaan kahden ensimmäisen vaiheen kanssa — tiukkaa, selkärankaista puhetta, mutta todella tulemme näkemään, onko viisikko Matin kukkarossa vai Matti viisikon taskussa.

Nyt olemme täällä käsittelemässä lisätalousarviota, joka lyö ennätykset kyllä velan määrässä, mutta jossa ei ole sitä toista puolta. Vasen käsi on täynnä menoja, pääosin tarpeellisia, mutta oikea on tyhjä. Koronaelvytys on paikallaan, mutta se todella pitää tehdä käsi kädessä päätösten kanssa, jotka nostavat pysyvästi työssä olevien osuutta Suomessa Ruotsin tason tuntumaan, Vanhasen sanoin päällekkäin ja samaan aikaan — ei sen takia tietenkään, että puolella vuodella tässä toimeenpanossa olisi ratkaisevaa merkitystä, vaan sen takia, minkä Vanhanen kokeneena valtiomiehenä tietää, että monipuoluehallituksessa vaikea päätös syntyy vain pakettina, sellaisena pakettina, josta jokainen puolue pystyy perustelemaan jotain osaa, ja vasemmiston kanssa se tarkoittaa pakettia, jossa lisämenoista päätetään vain ja vasta, kun suostutaan paikalliseen sopimiseen, kannustinloukkujen purkamiseen, riskinoton ja työn kannustimien parantamiseen. Tämä kultainen sääntö on tässä unohtunut keskustalta, toivottavasti se muisti nyt palaa. Mutta kysyn valtiovarainministeriltä: Miksi suostutte esittelemään tämän lisätalousarvion, josta tämä vastuun tasapaino puuttuu? Ettekö pelkää, että sitä ei enää pystytä palauttamaan, kun nämä mukavat asiat on tässä jo tehty?

Arvoisa puhemies! Toivottavasti vanhan viisikon on nyt vapistava, kun Vanhanen tulee järkipuheineen. Ja puheenjohtaja Kulmuni säesti maanantaina, että ”syksyn budjettiriihi tulee olemaan monessa mielessä aivan poikkeuksellinen piste tälle hallitukselle”. Sitä minäkin todella toivon.

16.18 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioesityksellä pyritään tukemaan talouden elpymistä akuutin vaiheen päättyessä. Elvytyskokonaisuudella tavoitellaan julkisen kysynnän lisäämistä, millä pyritään lieventämään koronaviruksen aiheuttamaa kysynnän alentumista, mutta työllisyyttä lisääviä toimia tässäkin ei ole, eikä hallituksen työttömyystavoite näillä toimin toteudu. Rahaa laitetaan sellaisiin kohteisiin, mitä asiantuntijat Suomessa ovat suositelleet, vaikka muualla Euroopassa vastaavaa, pelkkää julkisen sektorin kulutusta ja infrainvestointeja pidetään varsin toimimattomina. Esimerkiksi Saksan pakettiin kuuluu muun muassa perheille maksettava 300 euron kertatuki jokaisesta lapsesta ja arvonlisäveron väliaikainen alentaminen vuoden loppuun asti, kuten useissa muissakin Eu-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

roopan maissa. Miksi hallitus ei tarkastele arvonlisäveron alentamista, mikä nostaisi kulu-
tusta ja lisäisi työllisyyttä?

Olisin odottanut myös väliaikaisia muutoksia kotitalousvähennykseen, joita olen ehdot-
tanut toimenpidealoitteessani jo huhtikuussa. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärää ja
korvausprosenttia tulisi nostaa reilusti. Tämäkin kasvattaisi merkittävästi palvelujen ky-
syntää, lisäisi työllisyyttä sekä poistaisi harmaata taloutta. [Antti Lindtman: Onko tämäkin
tehty velkarahalla?]

Toimenpidekokonaisuus lapsiin, nuoriin, tutkimukseen ja osaamistason vahvistamiseen
on tärkeä. Poikkeusolot aiheuttivat oppimisvajetta, joten oppimistulosten parantamiseksi
tulee ottaa käyttöön tehokkaat ja vaikuttavat keinot. Erityisesti tukiopetuksen ja erityisope-
tuksen vaatima tarve on suuri, ja tähän tulee varata riittävästi resursseja. Ilokseni huoma-
sin, että opetus- ja kulttuuriministeriö on jo perjantaina avannut tähän 84 miljoonan erityi-
savustuksen.

Lisäavustukset puurakentamiseen ovat myös toivottuja, sillä teollisen puurakentamisen
edistäminen vaatii valtion toimenpiteitä ja edellyttää uudenlaista osaamista. Kansallisten
tavoitteiden luominen puurakentamisen edistämiseksi oli yksi Marinin hallitusohjelman
mukaisista edistämistoimenpiteistä tällä hallituskaudella. Ympäristöministeriön laatima
tavoitteiden asettamistyö on edennyt suunnittelusta, ja julkistuksen piti olla eilen, mutta se
onkin siirtynyt syksyyn. Olisin mielelläni kuullut tänään nämä tavoitteet.

Kokonaisuudessaan 360 miljoonan määrärahan nostus investointeihin, infraan ja korja-
usrakentamiseen on massiivinen. Toivoisinkin, että homekoulujen ja -päiväkotien korjaa-
minen ja korvaaminen uudisrakennuksilla kuuluisi näihin tukitoimenpiteisiin.

Edustaja Arhinmäki kysyi täällä aikaisemmin, mistä leikataan. Ay-liikkeiden verova-
pauuden poisto toisi laskelmien mukaan noin 500 miljoonaa euroa vuodessa. Hallitus on li-
sännyt tälle vuodelle kehitysapua 300 miljoonaa. Jos priorisoimme, mitä lopulla kehitys-
avulla tehdään, voimme hyvin leikata tuon korotuksen, ja silti kehitysapu on lähes miljardi
euroa. Eli tässä 800 miljoonaa käyttöön.

16.21 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa rouva puhemies! Kuntatalouden osalta on
myöskin eletty poikkeuksellisia aikoja, ja toisaalta kuntien työntekijät niin lasten kanssa
varhaiskasvatuksessa, koulussa, terveydenhuollossa kuin vanhusten kanssa ovat eläneet
poikkeuksellisia aikoja. Kiitokset sinne ihan todella lämpimästä sydäimestä.

Koko arvio siitä, mitenkä kuntatalous on sukeltanut, on 1,6—2 miljardia euroa meidän
kuntatalousohjelmassa, ja nyt saamme siis siihen paikkausta tämän 1,4 miljardia euroa.
Tämä on erittäin hyvä paketti. Katsoin myöskin 90-luvun tukipaketin kunnille, ja silloin-
kaan ei ihan tällaiseen tasoon päästy, minkä takia minun mielestäni on erittäin hyvä ja pe-
rusteltua, että nyt ollaan päästy.

Tämähän ei ollut ensimmäinen kohta, milloin kuntiin tuli tukea, vaikka jotkut täällä kri-
tisoivat, että ollaan myöhässä. Näiden yritysten maksujärjestelyjen vuoksi täällä salissa oli
jo se noin 500 miljoonan euron paketti, joka on lainaa, joka sitten ensi vuoden kohdalla vie-
dään pois. Mutta joka tapauksessa se oli jo aikaisemmin, ja nyt tuli tämä 1,4 miljardia eu-
roa. Tämän lisäksi ovat olemassa sitten nämä avustusluonteiset tuet, joissa on siis joukko-
liikennettä, opetus- ja kulttuuriministeriön puolella varhaiskasvatusta, perusopetusta, tois-
ta astetta, siellä on liikuntapaikkarakentamista, siellä on etsivää nuorisotyötä, siellä on öl-
jylämmityksestä luopumista ympäristöministeriön puolella, viherrakentamista, asuntora-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

kentämisen lisäämistä — monia sellaisia asioita, jotka myöskin tulevat kuntiin ylimääräisenä rahana, jota ei aikaisemmin ollut, tämän vuoden budjettiin.

Nämä kaikki ovat määräaikaisina, ja ne ovat tälle vuodelle, mutta me joudumme katsomaan budjettiriihessä, mikä on loppuvuoden tilanne ja mikä on sitten ensi vuoden tilanne. Erityisen suuri kritiikki on ollut tähän kysymykseen sairaanhoitopiirien avustuluonteisesta tuesta, jonka riittävydestä, 200 miljoonasta, varmaan vielä keskustellaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Perään annan puheenvuoron myös ministeri Kososelle, 2 minuuttia.

16.24 Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on hyvinvointi- ja myös tekniseltä osaltaan tärkeä lisätalousarvioesitys. Koronan myötä yhteiskunta muuttuu todella paljon nopeammin kuin tähän asti on muuttunut, ja on äärimmäisen tärkeää, että me suuntaamme tuen sinne, missä voimavaroja tarvitsee vahvistaa, jotta ne voimavarat ohjautuvat uuteen kysyntään vastaavaan tuotantoon. Siksi olen erittäin iloinen siitä, että t&k-rahoitus nousee tämän vuoden puolella 200 miljoonaan lisäyksellä. Myös Suomen Akatemialle satsataan muun muassa tutkimusinfrastruktuureihin, uuteen kumppanuusmalliin, yhteistyöverkostoihin ja lippulaivahakuun, ja myös 20 miljoonan euron tutkimuspaketti on tulossa kriisivalmius- ja huoltovarmuustutkimukseen.

Täällä on useasti jo mainittu korkeakoulujen aloituspaikat, ja näemme hallituksessa, että on todella paljon oleellisempaa pitää nuoret koulussa kuin työttömänä. Nythän on niin, että työtä ei välttämättä ole niin paljon tarjolla, joten koulutus juuri tällä hetkellä kannattaa erittäin paljon. Lisäksi hakijasumaa on purettava ja vastattava myös siihen, että tämän kevään valinnat ovat olleet yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa erilaiset kuin oletimme, ja siksi näitä paikkoja on hyvä tälle syksyille saada. Lisäksi, kun kasvu lähtee liikkeelle, on olennaista, että voimme vastata osaajapulaan. Kun täällä sanottiin, että ei ensimmäistäkään työllisyyden kasvua tukevaa päätöstä, niin olisi kiinnostavaa kuulla: eivätkö nämä mainitsemani asiat ole niitä päätöksiä?

16.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka olemme pärjänneet koronan aiheuttamasta yhteiskunnallisesta stressitestistä tähän asti melko hyvin, niin epidemia on myöskin aiheuttanut paljon hoito- ja hoivavelkaa, ja tähän velkaan on puututtava nopeasti, sillä jos näitä asioita ei hoideta pian, niin kustannukset yhteiskunnalle kasvavat entisestään, puhumattakaan inhimillisestä kärsimyksestä, jota se on aiheuttanut.

Haaste on suuri, sillä esimerkiksi Ikäinstituutin selvitysten mukaan yli 75-vuotiaiden toimintakyvyssä on tapahtunut paljon heikentymistä, mielenterveysongelmat ovat yleistyneet ja yksinäisyyden ja tarkoituksettomuuden tunteet ovat lisääntyneet. Huolissaan tulee olla myöskin omaishoitajista, sillä omaisten väsyminen näkyy esimerkiksi Omaishoitajaliittoon tullevissa viesteissä. Monin paikoin omaishoitajien vapaapäivät peruuntuivat, ja monen omaishoitajan vaativa työ ilman vapaapäiviä on todella voimia vievää. Lisäksi hoidettavan kuntoutuksen katkolla oleminen johti myös hoidettavan toimintakyvyn heikentymiseen ja teki omaishoitajan työstä entistä raskaampaa.

Nyt kun ollaan palaamassa kohti normaalimpaa, niin ikäihmisten ja heidän läheistensä kokonaisvaltaisen toimintakyvyn palauttamiseksi on tehtävä mahdollisimman nopeasti kaikki mahdollinen. Muuten uhkana on, että vuodepotilaiden määrä ja ympärivuorokautisen hoidon tarve lisääntyy nopeasti ja samalla yhteiskunnan kustannukset kasvavat.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Onneksi tässä lisätalousarviossa on iäkkäiden palveluiden varmistamiseksi varattu 60 miljoonan euron lisärahoitus. Varoja kohdistetaan muun muassa kotihoidon asiakkaiden etä- ja kotikuntoutuspalveluihin, hyvinvointia ja toimintakykyä tukeviin toimiin ympäri-vuorokautisessa hoidossa ja omaishoitoperheiden erityistukeen. Nyt tulee varmistaa, että rahaa käytetään siihen, mihin se on tarkoitettu, sillä aiemmin esimerkiksi omaishoidon kehittämiseen korvamerkityt rahat eivät ole aina ohjautuneet oikeaan tarkoitukseen.

Nyt tarvitaan kunnissa myös paljon hallinto- ja organisaatorajat ylittävää yhdessä tekemistä. Esimerkiksi kulttuuri- ja liikuntatoimi on saatava mukaan ikäihmisten kokonaisvaltaista toimintakykyä parantavaan toimintaan. Kotihoidossa tarvitaan myös esimerkiksi ulkoiluttajia, ja järjestöjen osaamista on kyettävä hyödyntämään entistä tehokkaammin. Myös järjestöt tarvitsevat tukea tärkeässä työssään jaksamiseen. Korona-aika osoitti järjestöjen ja yhdistysten luovuuden, joustavuuden ja ketteryyden.

Arvoisa puhemies! Kunnille ollaan tässä talousarviossa ohjaamassa lähes 1,5 miljardin euron tukipaketti. Kunnat tuottavat hyvinvointivaltiomme palveluista suuren osan, ja onkin äärimmäisen tärkeää, että luomme myös kunnille siltaa yli vaikeiden aikojen. Kuntien taloudellinen tilanne haastaa meidät uudenlaisten toimintamallien etsimiseen, mutta samalla se mahdollistaa myös uudenlaisen yhdessä tekemisen kulttuurin rakentamisen esimerkiksi juuri järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa. Nyt tarvitaan taloudellisen tuen lisäksi myös uudenlaista ajattelua.

16.29 Mia Laiho kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen neljäs lisätalousarvio oli hyyttävää luettavaa taloudenhoidosta. Velkataakka tuleville vuosikymmenille tulee olemaan valtava. Tämän piti olla lisätalousarvio liittyen koronan aiheuttamien ongelmien korjaamiseen, mutta siihen sisältyy paljon muuta.

Toimenpidekokonaisuus on suuruusluokaltaan noin 5,5 miljardia euroa. Kun piikki näyttää olevan hallituksella auki, niin velkakorttia vingutetaan sitten oikein urakalla. Hälyttävää tässä on se, että historian suurimman lisätalousarvioesityksen yhteydessä ei puhuta mitään, millä tavalla velka maksetaan, miten työllisyystoimia lisätään ja mitkä ovat uudet työllisyystavoitteet. Kuinka tällä tavalla voidaan valaa uskoa tulevaisuuteen ja jälleenrakentaa Suomea?

Maaliskuussa lomautettujen ja työttömien määrä lähti jyrkkään nousuun. Tällä hetkellä työttömiä työnhakijoita on reilu 430 000. Se on lähes 50 prosenttia enemmän kuin samaan aikaan viime vuonna, ja kokoaikaisesti lomautettuja on nyt 152 000 enemmän kuin vuosi sitten. Samaan aikaan työpaikkoja on tarjolla vähemmän. Nyt on tehtävä toimia, joilla työttömyyttä saadaan poistettua. Työ on ihmisille tärkeää niin sosiaalisesti kuin hyvinvoinnin ja toimeentulon kannalta.

Arvoisa puhemies! On totta, että poikkeusolot vaativat poikkeuksellisia toimia valtion budjetissakin, mutta tämä lisätalousarvio on askel kohti synkkiä aikoja ja romuttuvaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Tämä on historiallisen suuri velanotto. On laskettu, että tämä uusi velka vastaisi samaa kuin 7 000 euron lainanotto yhdelle työvoimaan kuuluvalla kansalaisella.

Hallitus on päättänyt esityksessään massiiviset menolisäykset, ja samaan aikaan työllisyystoimet loistavat poissaolollaan. Mitä jos tulee toinen aalto? Suomi ei kestä toistamiseen yhteiskunnan sulkua. Muitakin ratkaisuja pitää olla.

Lisävelka on nyt jäämässä lapsiemme kuitattavaksi. Missä on hallituksen vastuu? Emme voi lapsillemme syöttää velkaa suoraan suuhun. Onko tämä vastuullista politiikkaa?

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Miksi teette tämän lapsillemme? Millaisen esimerkin annatte rahankäytöstä lapsillemme ja nuorillemme?

Sairaanhoitopiirejä on tuettava ja kuntia elvytettävä. Myös lisäpaikat korkeakouluihin ja rokotehankintoihin ovat tärkeitä, ja ne ovatkin nimenomaan näitä koronasta johtuvia lisämenoja ja -tarpeita. Mutta uusia velvoitteita kunnille ei voida sysätä tällaisessa tilanteessa, kuten oppivelvollisuuden pidennystä, joka on hölmöläisten peiton jatkamista. Lapset ja nuoret tarvitsevat tukea jo varhaisemmassa vaiheessa, maltillisia ryhmäkokoja ja tukea opetukseen. Jos hallitus oikeasti haluaa auttaa myöskin opiskelijoita, niin voisi nostaa opintotuen tuloajaa, jolloin opiskelijat voisivat myös käydä töissä ja annettaisiin heille oikea signaali. Ikäihmiset tarvitsevat myös enemmän tukea. Pandoillakin on enemmän elintilaa kuin tällä hetkellä hoivakotiin eristetyillä vanhuksilla.

16.33 Jenna Simula ps: Arvoisa rouva puhemies! Jos edellinen lisätalousarvio oli tynkä, niin tähän lisätalousarvioon on saatu kyllä kaikki mahdollinen ja mahdollonkin mukaan. Suoraan sanottuna tämä on vihervasemmistohallituksen ”kaikille kaikkea kivaa” -lisätalousarvio, jossa ideologisin perustein on jaettu määrärahoja mitä erilaisimpiin kohteisiin.

Lisätalousarvion yleisperusteluissa todetaan, että kriisin jälkeisen elvytyksen ja jälleenrakentamisen rinnalle on haettava toimet, joilla julkinen talous pysyy vakaalla ja tasapainoisella uralla. Aikaikkunaa on laajennettu tämän vuosikymmenen loppuun usean vaalikauden tähtäimellä. Tämä hallitus sitoo nyt tulevien vuosien hallituksia ennennäkemättömillä tavoilla voidakseen itse jakaa rahaa haluamiinsa kohteisiin. Entä jos hallituksen vaalikaudet ylittävät toimet ovatkin vääriä? Valintojen seurauksien kanssa painivatkin vasta seuraavat hallitukset. [Anneli Kiljunen: Mitä jos ne ovat oikeita?] Silmiinpistävä tosiasia on se, ettei hallitus esitä toimia julkisen talouden vakauttamiseksi ja tasapainottamiseksi. Te vain toteatte, että niitä on haettava.

Perustelutekstissä nostetaan vahvasti esiin myös se, että elvytys on tässä tilanteessa tärkeää. Itse kyllä tästä lisätalousarviosta löysin paljon muutakin kuin elvyttävää rahanjakoa. Joukossa on toki ilahduttaviakin resursointia, kuten etsivään nuorisotyöhön panostaminen, josta opetus- ja kulttuuriministeriössä ehdittiin jo koronaa ennen itse asiassa leikata. Suurin ongelma tässä on nyt se, että ensin jaetaan rahat, sitten vasta pohditaan, miten saataisiin lisää työpaikkoja ja sitä kautta verotuloja. Lisäksi rahaa jaetaan kohteisiin, jotka eivät ole lainkaan elvyttäviä, tuottavia tai tehokkaita.

Arvoisa puhemies! Hallitus asettaa itselleen suuremman tavoitteen kuin 60 000 uutta työpaikkaa. Lisää saanemme kuulla syksyn budjettiriihen jälkeen. Jollakin tämä yhtälö pitäisi saada toimimaan, ja on hyvä, että tavoitteita asetetaan nyt korkeammalle. Sillä on kuitenkin väliä, minne nämä työpaikat syntyvät. Jos kuntiin, maakuntiin tai valtion palvelukseen lisätään merkittävästi työpaikkoja, ei se tuo valtiontaloudelle tuloja. Jos työpaikat ovat osa-aikaisia tai palkalla ei tule toimeen vaan on turvauduttava yhteiskunnan tukiin, ei sekään tuo rahaa valtion kassaan.

Kokonaisuudessaan tällaisena aikana ideologiat olisi nyt sysättävä sivuun ja tuotava eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman pian konkreettisia toimia, joilla tätä velkaa tullaan kattamaan.

16.35 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Tässä on paljon käyty keskustelua, onko ne toimet, joita hallitus tähän mennessä on tehnyt, oikein mitoitettu. Tätä voi suhteuttaa. Suomi ei lisää kulutusta niin paljon kuin esimerkiksi Saksa, saatika niin paljon kuin Tanska,

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

mutta olemme kuitenkin vähän Italian yläpuolella. Me olemme aika lailla eurooppalaisessa valtavirrassa, jos nyt katsoo niitä toimia, joita tässä on tehty.

Sitten on hyvä huomata, arvoisa puhemies, että suurin osa tästä lisätalousarviosta itse asiassa ei vielä ole varsinaista elvytystä vaan edelleen tämän akuutin kriisin hoitoa. Jos muistatte, niin se, mitä Vesa Vihriälän työryhmä esitti, oli se, että ensin akuutin kriisin hoito ja siihen kaikki panokset, koska se, miten siinä onnistutaan, vaikuttaa huomattavasti siihen haasteeseen, mikä on edessä, ja sitten elvytystä, johon siis Vihriälän työryhmä esitti 2:ta prosenttia bkt:sta ensi vuodelle, ja sen jälkeen sitten siihen rinnalle tarvitaan samaan aikaan nämä rakenteelliset toimet ja sitten kolmannessa vaiheessa sopeutukset, [Sari Sarkomaa välihuuto] ja siellä varmasti on sekä menoja että tuloja.

No, se osio, mikä tässä sitten elvytystä on, koskee nyt lähinnä näitä liikennehankkeita, jonkin verran osaamispanostuksia. Valtiovarainministeri oikeastaan aika hyvin luetteli, että siinä pitäisi olla kaksi kriteeriä: ensinnäkin se, että ne aiheuttavat näitä käyttäytymismuutoksia, että saamme ihmisille turvaa, yrityksille turvaa siihen, että ensi syksynäkin voi jatkaa taloudellista toimeliaisuutta, ja toisaalta se, että ne saadaan nopeasti liikkeelle. Tähän voisi vielä lisätä kolmannen kriteerin, jonka pitää olla se, että ne myös parantavat meidän työllisyyttä, kasvua, kilpailukykyä pitkällä tähtäimellä. Nämä ovat ne kolme kriteeriä tässä nyt, kun siirrytään akuutin kriisin hoidosta tänne elvytykseen. Nämä kolme kriteeriä on jatkossakin syytä pitää mielessä.

No, sitten on paljon ollut kritiikkiä, että miksei nyt samalla tehty näitä rakennepuolen uudistuksia. Tästäkin toteaisin, niin kuin valtiovarainministeri on sanonut, että tässä on edessä niin iso harjoitus, että ne pitää huolella valmistella. Olisi ollut kohtuutonta kunnille sanoa, että nyt ryhdymme käymään rakennelisiä talousarviobudjettia. Nyt oli akuutin kriisin hoitoa.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä retoriikassa vähän nyt, kun kokoomusta kuuntelee, te isotte kahdella pallilla. Te toisaalta kritisoitte mutta toisaalta samaan aikaan olette valmiita itse tekemään. Te sanotte, että hallitus holtittomasti jakaa rahaa mutta kokoomus kannattaisi järkevää elvytystä. Tai te sanotte, että hallitus ampuu menoja vähän sinne tai tänne, kokonaisuus hajoo, mutta te olisitte esittäneet tarkasti kohdennettuja menolisäyksiä. [Timo Heinonen: Oikein, eikö kuulosta hyvälle?] Että kyllä tässä vähän tulee mieleen, että teidän pitäisi nyt päättää, millä kannalla te olette. Ja kun Mykkänen sanoi, että tässä ongelma ei ole se, mitä tässä on, vaan se, mitä puuttuu, niin se ei vastaa sitä, mitä ryhmäpuheenvuorossa sanoitte, [Ben Zyskiewicz: Kyllä!] että tässä häikäilemättömästi nyt on otettu tie omien lupausten, vaalilupausten, toteuttamiseen. Nimetkää nyt edes vaikka 400 miljoonaa, mitä te tästä jättäisitte toteuttamatta, kun te tätä näin paljon olette kritisoineet. [Timo Heinosen välihuuto] Voisiko Pia Kauma esimerkiksi nimetä? — Ei ole, joka kymmenes euro, 400 miljoonaa. [Sari Sarkomaa: Kertokaa edes yksi työllisyystoimi, edustaja Lindtman!]

16.39 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Heti kärkeen voisin edustaja Lindtmanille todeta sen, että meidän kokoomuslaisten mielestä tässä on kaksi ongelmaa: ensinnäkin se, että kokoluokka on valtavan suuri, ja toiseksi se, että ei ole mietitty, millä tämä rahoitetaan. [Antti Lindtman: Mistä leikkaisitte?]

Arvoisa puhemies! On olemassa vanha suomalainen sananlasku, joka sanoo, että velka on veli otettaessa, veljenpoika velkaa maksettaessa, ja tämä tarkoittaa sitä, että velkaa on kyllä helppo ottaa, mutta vaikeampi maksaa takaisin. Tukku rahaa tuntuu hyvältä käsissä

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

silloin, kun se on, mutta silloin kun mietitään, miten se maksetaan takaisin, niin sitten me joudumme valitettavasti, edustaja Lindtman, menemään meidän lasten kukkarolle. Sitäkö te SDP:ssä haluatte? [Antti Lindtmanin välihuuto]

Ensinnäkin, tässä ei ole mitään työllisyystoimia pohdittu. Oletteko tietoisia, edustaja Lindtman ja muut hallituspuolueiden jäsenet, että meillä on tällä hetkellä työllisyysaste pudonnut 70 prosenttiin? Se oli yli 72:n viime vuonna. Meillä on yli puoli miljoonaa ihmistä, jotka ovat olleet yt-neuvotteluiden alaisuudessa tänä keväänä. Tilanne on katastrofaalinen, jos se jatkuu tällä tavalla, ja siltikään te ette ole miettineet mitään työllisyystoimia. Täällä on esimerkiksi Villa Lantelle 2 miljoonaa euroa, sympaattista, ja jättipandoille puolitoista miljoonaa, sekin on sympaattista ja varsin tarpeellista varmaankin. Mutta kuinka monta työpaikkaa ne luovat tänne Suomeen? Ja sen lisäksi, jos mietitään, mitä tapahtuu Euroopassa, me olemme tällä hetkellä pohtimassa 750 miljardin euron tukipakettia, ja valtionuuvosto — muun muassa ministerit heidän kärjessään — on arvostellut sitä, kuinka me voimme esimerkiksi Italiaa tukea sen takia, että se on niin velkaantunut.

Arvoisa puhemies! Nyt näyttää kyllä siltä, että hallitus itse on viemässä meidät samalle tielle. Me olemme velkaantumassa pikavauhtia, ja siinä näyttää kyllä nyt siltä, että ilmeisesti hallitus kuvittelee, että jossain vaiheessa velkoja sitten leikataan, että ei ole mitään syytä, minkä takia me emme nyt sitten olisi köyhiä emmekä kipeitä tässä vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Vielä muutaman asian toisin esiin tästä työllisyysasiasta. Nimittäin kokoomushan on tuonut oman suunnitelmansa, jolla me saisimme 60 000 työpaikkaa kohutuullisen yksinkertaisilla toimenpiteillä. Toki se suunnitelma voi olla joku muukin, mutta tärkeää on, että on se suunnitelma. Meillä on esimerkiksi sellainen ongelma, että 55 plus-vuotiaat miehet eivät tällä hetkellä työllisty samalla tavalla kuin työllistyvät muissa OECD-maissa, ja tähän tarvitaan toimenpiteitä. Meillä on myös suuri ongelma mielenterveysongelmien kanssa. Siitä on tullut suurin syy siihen, että jäädään työkyvyttömyyseläkkeelle. Sen lisäksi meillä on Euroopan joustamattomin työmarkkinajärjestelmä. Mitä, arvoisa puhemies, hallitus ja hallituspuolueet, edustaja Lindtman, te olette näille asioille tekemässä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja seuraavaksi ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

16.42 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Ensin korjaan yhden virheen, jonka tein aikaisemmin todetessani, että pandat kuuluvat tähän normaaliin kevään lisäbudjettiin. Edustaja Heinonen kävi näyttämässä, että kyllä sitä on perusteltu budjetissa sillä, että tämä pandatarha on ollut suljettu erikseen koronan takia, mutta edelleen pidän kiinni siitä, että ymmärtääkseni Villa Lante on normaalia lisäbudjettimenettelyä. Tässä budjetissa on määrärahoja, joita valtion pitää hoitaa koronasta riippumatta.

Tähän työllisyyteen liittyen: kun jälkeinpäin tullaan arvioimaan tätä, niin jos kaikki menee parhaiten, niin että epidemiaa on saatu riittävästi hallittua ja tämän lisäbudjetin rahat lähtevät markkinoilla käytännön töissä liikkeelle ensi syksyn aikana, niin parhaimmillaan tämä osuu juuri siihen kohtaan, jossa rohkaistaan ihmisiä ja yrityksiä, sijoittajia normaaliin toimintaan. Meillä olisi edellytykset siihen. Jos tänä vuonna bkt putoaa... Viimeinen Suomen Pankin ennuste, suhdannekatsaus, eilen taisi ennustaa miinus 7:ää prosenttia, mutta sitten ensi vuodelle ehkä plus 3:a prosenttia.

Itse asiassa suurin työllisyysvaikutushan lyhyellä tähtäimellä syntyy siitä, että me saamme pyörät pyörimään uudelleen. Ellei siinä onnistuta, niin oikeastaan millään tämmöisillä

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

järjestelmään, sääntöihin, pelisääntöihin, liittyvillä uudistuksilla ei niin suurta vaikutusta voida saada, eli olennaisinta on saada elvytyksellä normaali taloudellinen toiminta pyörimään. Se auttaa nopealla tähtäimellä ylivoimaisesti eniten, ja sitten sen päälle tulee kaikki se, mitä tässä ikään kuin tulevaisuuden työn lisäämisen tiekartassa pitää löytää. Sitä ollaan valmistelemassa, ja siitä tehdään ne päätökset, jotka pystytään tekemään.

Nyt minä pistäydyn syömässä — minä tulen esittelemään seuraavan asian. [Naurua] Minä en eilen ehtinyt syömään, nyt aion käydä syömässä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämä suodaan.

16.45 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Kriisin keskellä ei aina ole helppoa suunnistaa, ja talouden osalta ennusteet ovat tällä hetkellä poikkeuksellisen epävarmoja. On selvää, että yhteiskunnan pysäyttäminen on aiheuttanut talouteen šokin, josta toivutaan vielä pitkään. Hallitus on kuitenkin toiminut määrätietoisesti ja johdonmukaisesti, jotta tämä taantuma jäisi mahdollisimman lyhyeksi. Ihmisten hyvinvointi ja toimeentulo on kriisin aikana asetettu etusijalle. Työpaikkoja on puolustettu ja yrityksiäkin on tuettu, mutta oikeisto-oppositio haluaisi kiristää talouspolitiikan linjaa, ajaa julkisen sektorin alas ja syöstä maamme yhä syvempään lamaan. Siitäkö lapset meitä kiittäisivät?

Arvoisa puhemies! Vastuullisen talouspolitiikan kulmakivi on ajoitus. Olemme siirtymässä akuutista kriisistä koronan jälkihoitoon. Samalla kun rajoituksia puretaan, on nyt myös aika ensimmäisille taloutta elvyttävillä toimilla.

Vuoden neljännessä lisätalousarviossa esitetään 5,5 miljardin euron elvytyskokonaisuutta. Elvytyskokonaisuuteen sisältyy useita rauta- ja maanteiden kehittämishankkeita, joiden valtuudet ovat yhteensä noin 404 miljoonaa euroa. Lisäksi joukkoliikennettä tuetaan 100 miljoonalla ja jalankulkua sekä pyöräilyliikennettä 18 miljoonalla eurolla.

Olen erittäin iloinen siitä, että uusista MAL-sopimuksista eli maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksista päästiin vihdoinkin neuvottelutulokseen. Pääkaupunkiseudulla ja muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla asumisen kalleus sekä asuntojen riittämättömyys vaikeuttavat sekä työvoiman saatavuutta että myös yritysten kasvuedellytyksiä puhumattaakaan tavallisten ihmisten arjesta. Siksi pidän kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotantomäärän kasvattamista korkeiden asuinkustannusten kasvukeskuksiin erittäin tärkeänä asiana. Myös puurakentamista tuetaan, mikä lisää niin suomalaista työtä kuin positiivisia ilmastovaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että investoinnit infrastruktuuriin ja rakentamiseen tukevat taloutta lisäämällä kysyntää lyhyellä aikavälillä, ne myös vahvistavat talouden suorituskyyä ja tuottavuutta pitkällä aikavälillä. Lisäksi hallitus panostaa nyt osaamistason vahvistamiseen sekä tutkimuksen ja innovoinnin edistämiseen. Olen iloinen myös siitä, että kunnat saavat nyt tukea ja että lapsille ja nuorille saatiin oma hyvinvointipaketti.

Kun oppositio sanoo, että rahaa jaetaan holtittomasti, olisi kiinnostavaa tietää, mitkä näistä panostuksista ovat teidän mielestänne turhia. Tosiasia on se, että oikeisto-opposition resepti on vanhentunut. Ideologisesta talouskuripolitiikasta he haluaisivat pitää kiinni, vaikka maailma ympärillä on muuttunut. Vastuutonta ei ole elvyttäminen, vastuutonta olisi taantumien pitkittäminen.

16.48 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa rouva puhemies! Ehdin jo onnitella teitä ja ministeri Vanhasta eilisessä täysistunnossa, kun olitte poissa, mutta nyt kun olette paikalla, haluan

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

uudelleen toivottaa menestystä tärkeässä tehtävässänne. Ehkä viesti tavoittaa ministerinkin, kun hän on kylläinen.

Ministeri Ohisalo mainitsi puheessaan poliisin sähköautot. Ennen ostopäätöstä pyytäisin ministeriä tutustumaan Lontoon poliisin kokemuksiin. Heillä on erittäin huonoja kokemuksia peräti 448 sähkökäyttöisestä autosta, koska lataus kestää liian kauan soveltuakseen normaaliin viranomaistoimintaan. Toivon, että Suomi ei tee samaa virhettä.

Ihmettelen myös edustaja Kiljusen mainitsemaa 60 000:ta työpaikkaa, joka lukee hallitusohjelmassakin. Kuitenkin jo ennen korona-aikaa oli eduskunnan tietopalvelu laskenut, että tämäkin tavoite on negatiivinen ja toimet itse asiassa lisäsivät työttömyyttä. Tämä tavoite vahvistaa työllisten määrää 60 000 henkilöllä kehyskauden loppuun mennessä on jo todella kauan aikaa sitten vanhentunut. Ei ole realistista odottaa, että julkinen talous tulee tasapainoon enää tällä kehyskaudella. Julkisen talouden tasapainottaminen edellyttäisi työllisyystavoitteen nostamista nelinkertaisella määrällä jo ennen kriisiä vallinneessa työllisyysilanteessa ja vielä tavoitteeseen pääsemistäkin. Tämä ei ole kauhean realistista.

Sitten täällä puhutaan, että 5,5 miljardin lisätalousarvio on elvytystä, jossa tehdään vain välttämättömiä toimia. Esimerkiksi edustaja Arhinmäki selitti silmät punaisena, kuinka velanotto pelastaa Suomen ja elvyttää talouden. Otan esimerkkejä asioista, joita kutsutaan elvytykseksi, enkä nyt keskity 300 miljoonan ilmastorahastoon, saati pandoihin, joista täällä on puhuttu.

Tässä osoitetaan esimerkiksi 1,8 miljoonaa euroa kosteikkojen ennallistamiseen. Onko niin, että kosteikkojen elvyttäminen on nyt jotenkin tässä koronakriisissä kauhean keskeinen toimenpide?

Sitten ympäristömenoihin on lisätty lähes 2 miljoonaa euroa kansalaisten ulkoiluun. Tämä on erittäin hyvä, ennalta ehkäisevä ja mielenvirkeyttä parantava, ja suosittelisin myös edustaja Arhinmäellekin, jos hän olisi täällä. [Petri Huru: On ulkoilemassa!] Mutta ei tälläkään ole mitään tekemistä julkisen talouden tasapainottamisen tai elvyttämisen kanssa. Tällaista viherelvytystä edustaja Lindtmankin vielä ilmoitti, että saattaa tulla jopa lisää.

Edustaja Ranne mainitsi, että lisätalousarviota on maalattu suurella pensselillä ja että jokaisella hallituspuolueella on ollut oma suti. Epäilen, että myös paletin värejä on sekoitettu esimerkiksi siten, että edustaja Arhinmäki on kastanut pensselinsä punaiseen ja edustaja Kivisaari vihreään, minkä jälkeen värit on hallitusyhteistyön nimissä sekoitettu keskenään. En lähde tarkemmin arvioimaan, mitä väriä saadaan, kun punaisen ja vihreän sekoittaa, mutta lopputuloksena on kuitenkin tullut tämä 5,5 miljardin velkalinko.

16.51 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Tämä on mielenkiintoinen lisäbudjetti. Kansainvälisesti kun katsotaan, niin itse asiassa meillähän tämä elvytys on kai samaa luokkaa kuin tuolla muualla maailmassa, ja se on ihan oletettavaa, että kehyssääntö, menosääntö, ei ole voimassa ja tämä lisää siis menokehyksen tasoa 2 730 miljoonaa, eli hallituksen kannatti kaataa tänne kaikki mahdolliset hankkeet, mitä niillä vain oli mielessä.

Sitä kysymystä, lisääkö tämä oikeasti työllisyyttä ja tuottavuutta, sitähan ei ole missään oikein selvitetty, koska tästähän puuttuvat myöskin nämä työllisyyslukemat. Työllisyyden osalta meillä maali katoaa kaiken aikaa kauemmaksi. Jos aikaisemmin haluttiin 60 000 työpaikkaa, nyt pitää saada vuosikymmenen loppuun mennessä 240 000 työpaikkaa.

Mutta se, mistä olen huolestunut, on itse asiassa tässä budjettitalouden tasapainotaulukossa lisäbudjetissa mainittu. Eli siis valtion tilinpäätös viime vuonna oli 55 306 miljoonaa. Nyt tämän lisäbudjetin jälkeen menopuoli on yhteensä 67 333 miljoonaa. Sitten kun

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

katsotaan tulopuolta, viime vuonna tulopuoli on ollut 53 266 miljoonaa ja tänä vuonna tulopuoli on vain 48 516 miljoonaa. Eli siis samaan aikaan kun meillä tulopuoli heikkenee 5 000 miljoonaa, me kuitenkin lisäämme menoja 12 000 miljoonaa. Tässä tulee se epäsuhde. Eli siis toisin sanoen, kun meillä on aika niin kuin flätti se, kuinka paljon meillä tulopuolen oikein pitäisi valtiolla olla — se on siinä 53, 54, sitä luokkaa — niin nyt kun meillä tulopuoli on heikentynyt niin valtavasti, niin meidän täytyisi jostain saada lisää tuloja ja emme me voi myöskään ensi vuonna mennä näin valtavalla menopuolella. Elikkä näistä menoista, mitä nyt on laitettu tänne, ei saa syntyä millään tasolla pysyviä. Täytyisi sekä saada jostain lisää tuloja että samaan aikaan menopuolta leikata.

Nyt sitten ehdotan muutamaa ajatusta: Työtulovähennyksen nosto pitäisi tehdä, koska meillä on olemassa edelleenkin kannustinloukku pieni- ja keskituloisten osalta. Sitten yhtiöpuolelle pitäisi pohtia poisto-oikeuksiin muutoksia, kenties jopa väliaikainen vapaa poisto-oikeus pitäisi olla. Sitten koulutuspuolella meidän täytyisi jatkossa hyväksyä nämä epätyypilliset koulutuspolut, mitä nyt kenties ihmiset haluavat lähteä käymään läpi, mennä siitä tutkintokeskeisyydestä taito- ja osaamiskeskeisyyteen ennemmin. Ja itse asiassa olemme tehneet myöskin 80-kohtaisen työllisysehdotuslistan jo tuossa tammi—helmikuussa. Näistä on vielä aika moni kohta toteuttamatta, ja tulemme näitä esittelemään myöhemmin.

16.54 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Onnea ja menestystä tehtävässänne!

Hallituksen lisätalousarvio kertoo konkreettisesti niistä arvoista, joita tämä hallitus edustaa ja ajaa myös näinä vaikeina aikoina. Olen erityisen iloinen siitä, että näytämme tällä lisätalousarviolla, että suuntaamme lisäpanostuksia juuri lapsiin ja nuoriin eli tulevaisuuteen. Tässä näkyy vahvasti myös vasemmiston kädenjälki. Onneksi edellisten talouskriisien vaikutuksista otetaan oppia eikä samoja virheitä nyt toisteta. Lapsista ja nuorista on pidettävä huolta ennen kaikkea senkin takia, että lapsen oikeudet toteutuvat kaikissa tilanteissa, mutta samalla pidämme huolta myös koko yhteiskuntamme tulevaisuudesta.

Uusimman lisätalousarvion tärkeä osa on jo useampaan kertaan tässäkin salissa mainittu noin 320 miljoonan lasten ja nuorten hyvinvointipaketti. Meillä on jo tutkimusnäyttöä siitä, että vasemmiston huoli ongelmien kasaantumisesta on aiheellinen. Moni perheistä on selvinnyt poikkeuksellisesta keväästä hyvin ja saanut arkeensa myös kaivattua lisää aikaa läheistensä kanssa, mutta osalla taas ongelmat ovat kasaantuneet ja perheet ovat hyvinkin kriittisessä tilanteessa. Yksi edellisten talouskriisien virheistä, joista kannamme edelleen seurauksia, on lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden heikko resursointi. Siksi olenkin erityisen iloinen, että hallitus päätti kohdentaa 112,3 miljoonaa euroa peruspalvelujen valtionosuuskorotuksiin. Nämä kohdennetaan lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalveluihin sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin. Nyt meidän pitää auttaa perheitä tämän kriisin yli ja turvata perheiden tukipalvelut.

Monessa perheessä on jouduttu nyt myös tinkimään lasten harrastuksista. Perheiden hyvinvoinnin kannalta tärkeää on myös 10 miljoonan lisäpanostus Suomen harrastamisen mallin pilotointiin. Vasemmisto on jo pitkään kantanut huolta siitä, että lasten harrastustoiminta on kallistunut reippaasti viime vuosina. Nyt hallitus siis panostaa toimintaan, jonka tavoitteena on saada maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulujen iltapäiviin. Myös koulujen ja oppilaitosten kanssa tehtävää nuorisotyötä ja etsivää nuorisotyötä vahvistetaan

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

lisäpanostuksin. Nämä toimet ovat sitä konkreettista syrjäytymisen ennaltaehkäisyä, jota me kaikki olemme peräänkuuluttaneet.

16.57 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohikoski sanoi sen, mitä me olemme pelänneet. Te totesitte, että kokoomuksen resepti on vanha. Meidän reseptimme on se, että kaikki laskut hyvinvointiyhteiskunnassa, kaikki laskut Suomessa maksetaan tulevaisuudessakin koronasta riippumatta työllä ja yrittämisellä. Se näkyy tässä lisätalousarviossa, se näkyy vasemmistovihreän hallituksen politiikassa, se näkyy teidän puheissanne, että teidän mielestänne tämä on vanhanaikaista. Se, mikä meidän kritiikkimme kärki tähän lisätalousarvioon on, on se, että tässä ei ole yhtäkään toimea, jolla rakenteellisin uudistuksin tuotaisiin pysyvästi lisää työpaikkoja. [Pia Lohikoski: Haluatte leikkauksia!] Te olette jakaneet ilman työllisyystoimia miljoonia euroja, nyt te jaatte miljardeja. [Pia Lohikoski: Haluatte leikkauksia!] Miksi näin, miksi työllisyystoimia ei ole?

Arvoisa puhemies! Kiitos sisukkaiden suomalaisten me olemme tilanteessa, jossa koronaepidemia tahtuu. Nyt on maan hallituksen vastuulla tuoda eduskuntaan esitykset, joilla me autamme yritykset, ihmiset ja koko Suomen tämän kriisin yli ja alamme jälleenrakentaa Suomea. Elvytystä tarvitaan ja myös velanottoa, mutta tämä on tehtävä vaikuttavasti ja vastuullisesti, ja kun velkaa otetaan, on oltava suunnitelma, jolla velka maksetaan. Me kannamme huolta tästä räjähdysmäisesti kasvavasta velasta. On hyvä sanoa, että jos tämä esitys menee läpi, niin valtion ensi vuoden menoista jo lähes kolmannes maksetaan velalla.

Kysyn, miksi hallitus ei esitä mitään suunnitelmaa siitä, miten velka maksetaan tai miten valtiontalous saadaan tasapainoon tai miten kestävyysvaje kurotaan umpeen. Te viitatte hyvin usein Vihriälän raporttiin, ja haluan nyt sanoa, että Vihriälän raportissa sanotaan hyvin selväsanaisesti: ”Samalla kun päätetään merkittävistä talouden elvyttämiseen tähtäivistä ratkaisuksista, määritetään myös sopeutuksen ja työllisyyttä ja tuottavuutta vahvistavan politiikan tavoitteet.” Eli samaan aikaan. Ja ”uskottavuus vaatii”, sanoo Vihriälä raportissaan. Sanon tässä myös, että hallituksen uskottavuus vaatii myös sitä, että nämä linjaukset kyetään täsmentämään ja niiden toimeenpano aloittamaan mahdollisimman pian kuluvalla hallituskaudella.

Miksi näin ei tehdä? Kun kysyin tätä Politiikkaradiossa eilen, niin sosiaalidemokraattien ryhmän puheenjohtaja Lindtman sanoi, että kun siirrymme elvytyskannalle, silloin tarvitaan vastapainoksi rakenteellisia uudistuksia. Hän totesi, että vielä ei olla elvytyskannalla, mutta kun lukee tätä lisätalousarviota, niin siellä todetaan, että vain yksi kymmenesosa on jotain muuta ja loput ovat elvyttäviä toimia. Eli kun lisätalousarvion mukaan, hallituksen mukaan 3,6 miljardia tästä on elvytystoimia, niin kysyn kyllä, missä ne rakenteelliset uudistukset [Puhemies koputtaa] ovat, joilla me tuotamme sitä tuloa, jolla tämä velka sitten maksetaan.

Ja, Lohikoski, mihin tämä teidän politiikkanne johtaa? Se johtaa siihen, että edessä on leikkauksia, veronkorotuksia ja lasku laitetaan tuleville sukupolville. Siksi me emme sitä halua. Siksi me olemme esittäneet työllisyystoimia. Tämän budjetin yhteydessä esitimme 60 000 uutta työpaikkaa, ja ekonomistit tämän todellakin arvioivat.

Eli Visa-kortti viuhuu. Olisin kysynyt valtiovarainministeri Vanhaselta, miksi laskut tungetaan patjan alle. [Puhemies: Aika!] Eikö nyt pitäisi katsoa, miten ne laskut voidaan myös maksaa?

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

17.01 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa: Hallituksella ei ole Visa-korttia, ja rakenteelliset uudistukset hallitusohjelman mukaisesti etenevät. Siellä on sotea ja oppivelvollisuuden pidentämistä ja monia muita asioita. Jos tämä yli miljardin elvytyspaketti investointeihin ei ole työllistävä paketti, niin mikä se on? [Sari Sarkomaa: Sitä kun rahat on käytetty, niin...!]

Arvoisa puhemies! Tämä neljäs lisätalousarvio on osittain vielä kriisin vaikutusten ja taloudellisten ja inhimillisten vaikutusten tukemista ja jälkihoitoa, mutta yhtä tärkeänä osana budjetissa on alustan rakentaminen arkeen paluuseen, kasvuun ja työllisyyden liikkeelle saamiseen. Kriisitoimien ja erityisesti sosiaalisen kriisin purkaminen on tärkeää myös tässä vaiheessa. Ei pidä toistaa niitä virheitä, joita aiemmin talouskriisien ollessa päällä on tehty — näiden hintaa on maksettu vuosia eteenpäin inhimillisten vaikutusten lisäksi. Työttömyyden pitkittymisen, syrjäytymisen ja sosiaalisen kriisin hoito ovat myös tulevaisuusinvestointeja, jotka pienentävät lisäkustannuksia pitkällä aikavälillä ja pitävät myös talouden kasvun potentiaalia yllä. Kriisin vuoksi työlainsäädäntöön ja työttömyysturvaan tehtyjen muutosten jatkaminen onkin tärkeää myös tässä tilanteessa, niin kuin lisätalousarviossa esitetään.

Budjetin elvytystoimien yli miljardin paketti kohdentuu pääosin liikenneinfraan ja teollisuuden toimintaedellytysten tukemiseen sekä työllisyyden parantamiseen. Monet tiet ja ratahankkeet ovat tärkeitä maakuntien saavutettavuuden, tulevaisuudenuskon ja työllisyyden luomisessa — vaalipiirimmekin osalta: esimerkiksi Kuopion ratapiha, Ilomantsin rata ja vt 23:n jatkorahoitus. Tuleva kustannustuki yrityksille on myös tässä nivelvaiheessa tärkeä, niin että yritykset pystyvät avaamaan tuotantojaan ja toimintojaan, mikä edistää merkittävästi talouden toipumista.

Budjetin kuntatalouden puolentoista miljardin toinen tukipaketti on tärkeä myös talousvaikeuksien kanssa painiville kunnille. Budjetin kirjaus myös syksyn budjettiriihestä ja tulevien vuosien kuntatalouden ja sairaanhoitopiirien seurannasta ja tukemisesta on tärkeä hyvinvointipalveluidemme osalta. Kuntien taloutta ja tulevaisuutta onkin syytä tarkastella nyt, varsinkin kun ratkaisu sote-maakunnista näyttäisi etenevän. Meillä on liian vähän tietoa sen vaikutuksista kuntatalouteen pitkällä aikavälillä. Erityisen iloinen olen siitä, että lasten, nuorten ja perheiden sekä ikäihmisten palveluita tarkastellaan erillisellä 172 miljoonan euron paketilla.

Neljäs lisätalousarvio on hyvin rakennettu kokonaisuus, jolla kriisin vaikutuksia lievennetään ja rakennetaan uuden kasvun, osaamisen ja työllisyyden alustaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Harakka, 2 minuuttia.

17.04 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa rouva puhemies! Ja olen iloinen voidessani käyttää näitä sanoja.

Melko laaja yksimielisyys vallitsee siitä, että tässä suhdannetilanteessa liikenne- ja väylähankkeisiin investoiminen, ilmastoelvytys on oikea toimi oikeaan aikaan. Mutta niinpä vain opposition puolelta tätäkin hanketta moitittiin. Täytyy sitä kummastella sen tähden, että teiden rakentaminen, väylien rakentaminen, raiteiden rakentaminen on lyhyen tähtäimen elvytystä, kun niitä saadaan käyntiin jo nyt heti — huolehditaan siis siitä, että talous lähtee käyntiin, huolehditaan työllisyydestä — mutta niillä on, kuten edustaja Lohikoski aikaisemmin sanoi, keskeinen pitkän aikavälin vaikutus siihen, että talouskasvun, teolli-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

suuden, yritteliäisyyden edellytykset tulevat mahdollisiksi, ja siksi ne ovat juuri nyt aivan välttämättömiä.

Tästä jälkimmäisestä hyvä esimerkki onkin se teollisten investointien paketti, joka nyt saadaan liikkeelle. Sen tarkoitus on mahdollistaa Kemiin suuri metsäteollisuuden investointi, Metsä Groupin biotuotetehdas, ja se on sille ehdollinen. Tässä vaiheessa 114 miljoonaa euroa raiteisiin, kokonaispaketti 200 miljoonaa euroa. Ne ovat juuri niitä uutisia, tällaiset suuret investoinnit, joita tämä maa juuri tässä tilanteessa kaikkein eniten tarvitsee, ja ihmettelen, jos joku on eri mieltä asiasta.

Tämän 200 miljoonan teollisen paketin lisäksi olemme koonneet myöskin ne tärkeät, jopa välttämättömät tie- ja raidehankkeet, joita ympäri Suomen on elvytyksen merkeissä pakko juuri nyt rakentaa. Nämä hankkeet ulottuvat Karjaalta Kemiin, Vaasasta Ilomantsiin. Ja sitten sen lisäksi joukkoliikenteeseen 100 miljoonan euron panostus, jotta saamme aidosti suomalaiset liikkeelle, luottamaan joukkoliikenteeseen ja saadaan Suomi ja talous liikkeelle.

Sen verran vielä näihin lukuihin, että tämän 1,3 miljardin kokonaissumman, josta siis lähes miljardi raiteisiin, lisäksi arvosteltiin vielä sitä, että pannaan päällystämiseen rahaa. Uskoisin, että tänä kesänä, kun päällystetään 4 300 kilometriä, 2,5 kertaa enemmän kuin viime kesänä, voimme nähdä sieltä asfalttiautoista, että Suomi todellakin on päässyt talouskasvun alkuun. [Ville Vähämäki: Entä ne työllisyystoimet?]

17.06 Heidi Viljanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsissämme erittäin mittava lisätalousarvio, ja se on mittava juuri sen takia, että tässä maailmanajassa ja tilanteessa kaikki tarvitsevat: kunnat, yritykset, yksilöt, järjestöt — ihan kaikki.

Koronaepidemia sallii meille nyt, että rajoitustoimenpiteitä on purettu, ja ensiarvoisen tärkeää on, että hallitus vahvistaa talouden toimintaa ja ihmisten luottamusta omalla aktiivisella toiminnalla, julkisia investointeja käynnistämällä. Erityisen tärkeää on, että kotitalouksien luottamus säilyy ja vahvistuu. Nyt, jos koskaan, me tarvitsemme jokainen uskoa tulevaisuuteen. Uskon, että muutkin tässä salissa iloitsevat siitä, että ihmiset ovat liikkeellä ja käyttävät palveluja. Näin me menemme eteenpäin.

Panostukset liikennehankkeisiin ja asuntorakentamiseen luovat työtä ja saavat myös yksityisiä investointeja liikkeelle. Ne ovat työvoimaintensiivisiä, samalla kohentavat talouden pidemmän aikavälin suorituskykyä. Lisätalousarviossa liikenneinvestointeja aloitetaan ympäri maata, kuten juuri liikenneministeri totesi.

Korona-keväät on asettanut erityisesti lapset ja lapsiperheet hankalaan asemaan. Nyt tulee tukea lasten ja nuorten hyvinvointia ja edistää paluuta kohti normaalia arkea. Erityisen kiitollinen olen, kun kuntiin suunnataan sosiaali- ja terveysministeriön tukena lapsille ja nuorille 112 miljoonaa euroa.

Rajoitustoimien asteittaisesta keventämisestä ja esimerkiksi ravintoloiden avaamisesta huolimatta yritykset tarvitsevat edelleen tukea, jotta siltaa yli vaikeiden aikojen voidaan rakentaa ja lomautuksilta ja irtisanomisilta vältytään. Uusi kustannustuki vastaa tähän tarpeeseen.

Tärkeää on, että lisätalousarviossa suunnataan rahoitusta myös sosiaaliturvan tason nostoon. Tämä on välttämätön toimenpide ihmisten akuutin hädän lievittämiseksi, mutta myös vahvistaa ihmisten ostovoimaa ja tukee kotimaista kysyntää. Tässä vaiheessa tuloerojen vähentäminen on erittäin viisasta talouspolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Nyt merkittävä lisävelan otto ja julkisten menojen lisääminen on perusteltua. Se on perusteltua terveydenhuollon toimintaedellytysten turvaamiseksi, yritysten konkurssien välttämiseksi ja ihmisten yksilöllisen ja inhimillisen hädän lievittämiseksi. Tästä ovat myös monet asiantuntijat olleet yksimielisiä.

On tärkeää, että me muistamme myös ne, jotka tässä tilanteessa eniten kärsivät. Tiedämme, että eniten tästä tilanteesta kärsivät ne, joilla jo ennestään meni heikosti, ja emme voi olla kuulematta niiden ääntä, jotka eivät sitä itse pysty sanomaan, eli me muistamme myös ne, jotka eivät pidä itsestään kovinta meteliä. Siitä kiitokset tälle hallitukselle ja lisätalousarviolle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä kohtaa otetaan vielä yksi puheenvuoro tähän asiakohtaan tällä erää.

17.10 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Onnittelut myös omasta puolestani puhemiehen tehtävästä.

Täällä ovat tänään menneet aika monelta osin ehkä puurot ja vellit sekaisin. Valitettavasti nyt kokoomuksen edustajia ei enää täällä ole, mutta kun on pohdittu, mikä se kokoomuksen kanta on, niin kyllä Kai Mykkänen, kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja, 3.6. Ylen A-studiossa luonnehti, että tämä lisätalousarvion mittaluokka on pääasiassa aivan perusteltu. Näin kokoomuksen Kai Mykkänen sanoi Ylen A-studiossa 3.6., että mittaluokka on aivan perusteltu.

Sitten toinen, aika mielenkiintoinenkin piirre tämän päivän keskustelussa on liittynyt tähän, että ”missä työllisyystoimet”, ja on kyseenalaistettu, etteivätkö vaikkapa ministeri Harakan juuri luettelemat infrastruktuurihankkeet loisi työtä. Kyllä ne luovat työtä. Nimenomaan ne luovat työtä, ja tällaisia infrastruktuurihankkeita yleisesti pidetään nimenomaan oikeanlaisina, nopeina, välittömästi käynnistyvinä elvytystoimina. Minusta ne ovat aivan oikeansuuntaisia. Niin kuin ministeri äsken todisti, me saamme tätä maata liikkeelle joka puolella Suomea, ja se on kaiken a ja o.

Isossa kuvassa jos vertaillaan, niin Suomen talous on perinteisesti ollut aika vahva. Syy siihen, että meidän talous ja rakenteet ovat olleet vahvoja myös kansainvälisesti vertaillen, on ehkä juontunut siitä, että me olemme itse todella kriittisiä sen suhteen. Näin tulee jatkossakin olla, koska se on tae sille, että meidän taloudenpitomme on tarkkaa ja että tulevat sukupolvet voivat nauttia siitä, että me olemme hoitaneet kriisejä kunnolla tässä maassa. Olen luottavainen, että hallitus siihen pystyy.

Sitten kuitenkin, arvoisa rouva puhemies, se kysymys, missä olen kyllä yhtä mieltä opposition monen puheenvuoron kanssa — mutta myös hallituspuolueista tulneiden puheenvuorojen kanssa — on se, kuinka me luomme tähän maahan edellytykset saada lisää työtä, koska sitä me toisesti tarvitsemme. Hallituksella ei siinä ole helppo tehtävä. Olen paljon pohtinut sitä, että yksi hyvä mittari siinä on pohtia, olisiko jotkut sellaiset innovaatiot, jotka ovat saapuneet tähänkin maahan ja joiden takia Suomessakin on jouduttu muuttamaan lainsäädäntöä, ollut mahdollista kehittää Suomessa. Ja valitettavasti välttämättä kaikki tällaiset innovaatiot — liittyivät ne sitten ICT-alaan, suoratoistoon, liikennealaan — joita me nyt saamme hyödyntää täällä Suomessa ja joita globaalisti hyödynnetään, eivät olisi voineetkaan syntyä Suomessa, paitsi lainsäädännön esteiden takia myös muista syistä johtuen. Pitäisi myös miettiä tällaisia rakenteellisia esteitä elinkeinotoiminnan harjoittamiselle, innovoinnille ja uuden työn, kasvun mahdollistamiselle. Se on iso työ, ja se ei synny het-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

kessä. Mutta sen sijaan, että me pelkästään tarkastelemme ikään kuin tässä ja nyt tarvittavia toimia, toivon, että hallitus pystyy myös isossa kuvassa pohtimaan, kuinka me teemme joustavamman tästä meidän yhteiskunnasta, jotta ne uudet alat ja uudet innovaatiot syntyvät Suomessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.13.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.01.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

20.02 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt tosiaan erittäin mittavan kokoista lisäbudjettia, joka on kooltaan lähes 5,5 miljardia. Yhteensä tänä vuonna valtion velanotto kasvaa jo lähes 19 miljardiin euroon. Suomi velkaantuu nyt hyvin rajusti, ja voi sanoa, että olemme tällä hetkellä vapaassa pudotuksessa, sillä emme tiedä sitä, miten pitkään tämä epidemia kestää ja miten taloutemme tulee jatkossa kehittymään. Voi hyvin olla, että velanotto kasvaa vielä tästä huomattavasti. Montaa ihmistä ja myös meitä päättäjiä huolestuttaa tämä rajusti kasvanut velanotto. Vielä enemmän meitä huolestuttaa se, että hallitus on tuonut eduskuntaan lisäbudjetin, jossa on päätetty mittavista, miljardiluokan, menoista, mutta hallituksella ei ole mitään tietoa siitä, miten tämä lasku tullaan maksamaan.

Vähintä tässä tilanteessa pitäisi olla se, että hallituksella on selkeä suunnitelma siitä, miten kriisistä kuljetaan ulos ja miten tämä lasku tullaan nyt maksamaan. Nyt meillä on kässissämme vain mittavat lisämenot mutta ei mitään suunnitelmaa eikä myöskään uusia tuloja. Kuka meistä hoitaisi omaa kotitalouttaan tällä tavalla? Sitä voi tietysti hyvin kysyä. Tiedän omasta aikaisemmasta työhistoriastani valtiovarainministeriössä sen, että ministeriöt pyrkivät aina maksimoimaan omat määrärahasensa näissä budjettineuvotteluissa. Siispä valtiovarainministerin tärkein tehtävä on vaalia julkisen talouden kestävyyttä, ja hänen tehtävänsä on ennen kaikkea puolustaa tavallista suomalaista veronmaksajaa. Valtiovarainministeri tekee esityksen siitä, mitä menoja voidaan puoltaa ja mitä taas ei. Samalla ministerin tulee huolehtia siitä, että tarvittavat päätökset tulojen lisäämiseksi, kuten työllisyyden parantamiseksi ja budjetin tulopohjan turvaamiseksi, saadaan tehtyä. Siksi hämmästelen tällä hetkellä erityisesti valtiovarainministeripuolue keskustan toimintaa. Keskusta hylkäsi neuvotteluissa vastuullisen taloudenpidon ja ryhtyy tukemaan ehdoitta vasemmistolaista talouspolitiikkaa ja vasemmistopuolueiden esityksiä. Itse asiassa valtiovarainministeripuolueen kädenjälki näkyy vain päätöksessä, jonka mukaan hallitus asettaa budjettiriihesä uuden työllisyystavoitteen, joka on suurempi kuin nyt hallituksen asettama 60 000 työllisen tavoite. Kirjaus näyttää pelkältä kaukaiselta haaveelta, sillä hallitus ei ole kyennyt ensimmäisen vuotensa aikana tekemään yhtään konkreettista työllisyyttä parantavaa uudis-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

tusta. Valmistelu on haudattu kolmikantatyöryhmiin, eikä työllisyysuudistuksesta ole yksimielisyyttä hallituksen sisällä.

Rouva puhemies! Näin ollen tätä esitystä ei voi millään tapaa kutsua vastuulliseksi taloudenpidoksi.

20.05 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Det har varit på allt sätt en väldigt exceptionell vår. Den här coronaepidemin har ställt till det massor för oss alla. Den rekordstora tilläggsbudgeten på 5,5 miljarder euro är den som stöder mest den enskilda människan och finländarnas välmående. I flera repriser i dag har vi hört att vi inte ska göra samma misstag som gjordes under laman i början på 90-talet då många barn och unga blev lidande. Effekterna av det här märks ännu i dag i flera generationer.

Regeringen visar nu genom denna tilläggsbudget att barn, unga och familjer inte ska lida på grund av coronakrisen. Satsningen på välfärdspaketet för unga och barn — ja, det gläder mig mest av allt i den här tilläggsbudgeten. Den består av många olika delar inom flera olika sektorer. Totalt får barn och unga över 300 miljoner euro till undervisning, barnskyddet, hobbyer och så vidare.

Tämä lisätalousarvio on lisätalousarvioista kaikkein lähimpänä ihmistä, kansalaista. Tässä talousarviossa on suuri panostus kunnille. Kuten tunnettua, ne tuottavat hyvinvointipalveluja tasavertaisesti kansalaisille. 1,4 miljardia euroa on todella tervetullutta rahaa kunnille, ja toivottavasti nämä rahat myös varmistavat, että peruspalvelut toimivat käytännössä. Tullee muistaa, että monet kunnat ovat lomauttaneet ja aikovat lomauttaa ja myös kuntien taloudessa oli jo ennen tätä suuria haasteita.

Talousarviossa on todella monta hyvää ja tarpeellista panostusta esimerkiksi infrastruktuuriin. Haluan nostaa esille panostukset päärautaan, jotka hyödyttävät suurta osaa maasta, arvokkaat panostukset Kasitiehen, jotka tukevat maatamme todella paljon viennin näkökulmasta. Tässä on esimerkiksi Eurajoen ohitustie, joka on todella hyvä panostus.

Myös perusväylänpidon rahoitus on todella tervetullutta. Tänä kesänä päällystetään 4 300 kilometriä, mikä on 2,5 kertaa enemmän kuin viime vuonna.

Vi har alltså många satsningar på infrastruktur. Det är jättebra och det skapar framtidstro. Framtidstro skapar också fler studieplatser vid universiteten, 4 800 nya studieplatser. Det här är jätteviktigt, för vi ska komma ihåg att hög kunskapsnivå är Finlands starkaste konkurrenskraft. Själv ser jag att de här studieplatserna ska riktas till sådana studier som stöder samhällsfunktionerna, till exempel läkare, men också svenskspråkiga skolkuratorer.

Nyt on kyse elvytyspaketista, ja koronalasku on kuitenkin maksettava takaisin. Syksyllä tehdään tärkeitä päätöksiä tulevaisuutta ajatellen, ja silloin tehdään linjauksia maamme ja yritystemme kilpailukyvyn vahvistamisesta, rakenneuudistuksista, joiden avulla luodaan uusia työpaikkoja ja ihmiset saavat töitä. — Kiitos.

20.08 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki me toivomme, että koronan suhteen pahin olisi jo takana. Todellisuus ei välttämättä ole kuitenkaan näin. Tilanne on avoin, ja tulevaisuus on epäselvää.

Valitettavasti olemme ajautuneet Suomessa tilanteeseen, joka näkyy jo ruokajonojen kasvamisessa ja myös henkisen hyvinvoinnin heikentymisessä. Näitä ongelmia on nähtä-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

vissä huolestuttavan paljon, kaikkein dramaattisimpienkin kohtaloiden tilastot ovat huolestuttavasti nousussa. Olemme Suomessa joutuneet tilanteeseen, missä moni kansalainen ja yrittäjät heidän mukanaan jo nyt elävät konkreettisesti kädestä suuhun. Siksi on hyvä, että hallitus on aivan oikein lisännyt tähän neljanteen lisätalousarvioon tärkeitä panostuksia esimerkiksi kirkkojen ja seurakuntien diakoniatöinnän tukemiseen 4,5 miljoonaa euroa, yleiseen ruoka-apuun 2 miljoonaa euroa ja 4 miljoonaa euroa työpaikkojen mielenterveyden edistämiseen. Toivottavasti tämä jälkimmäinen sisältää myös yrittäjien mahdollisuuden hakeutua avun piiriin.

Tiedämme, että yli kaksi kolmasosaa yrittäjistä ei koe jaksavansa tässä nykyisessä paineisessa tilanteessa. Nämä panostukset ovat sitä aidointa toisista huolehtimista. Seurakunnilla on kapasiteettia ja osaamista auttaa henkisen hyvinvoinnin tukemista ja lähimmäisen rinnalla kulkemista. He pystyvät myös ohjaamaan avun tarvitsijoita muiden palveluiden pariin, jos henkilö tarvitsee enemmän apua kuin mitä he pystyvät tarjoamaan. Diakoniatöimintä on siis myös muuta kuin konkreettista ruoka-apua. Itsekin tunnistan kansalaisten ja yrittäjänä myös yrittäjien tuskan. Nyt meidän pitää tukea ja kannustaa toinen toistamme ja hakea tarjolla olevaa apua.

Arvoisa puhemies! On oletettavissa ja asiantuntijat valitettavasti veikkaavat, että toinen korona-aalto olisi vielä tulossa. Jos se tulee, emme voi toimia kuten olemme toimineet ensimmäisen aallon kohdalla. Järjestelmän pitää silloin olla toimiva: tukea ja avustusta pitää saada mahdollisimman nopeasti.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä pienenä huomiona: Neljännessä lisätalousarviossa tehdään mittavia panostuksia liikenneinfraan. Kun hallitus, aivan oikein, haluaa työllistää, on vastusta suuria liikennehankkeita tai pyöräteiden rakentamista, mutta nyt ei pidä unohtaa myöskään alempaa tieverkkoa, jonka kunnossa pysymisestä maaseutu on täysin riippuvainen. Tulen jatkossakin aktiivisesti pitämään esillä maaseudun merkitystä maallemme ja myös siellä olevan alemman tieverkon kunnossa pysymistä muun muassa aloitteiden muodossa.

20.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvio on, kuten olemme kuulleet, poikkeuksellisen suuri, suorastaan historiallisen suuri. Aika, jona se syntyi, on aivan varmasti poikkeuksellinen, ja tällä lisätalousarviolla nimenomaan reagoidaan tähän tilanteeseen.

Se, että liikennehankkeisiin on pantu rahaa paljon, johtuu hyvin pitkälti siitä, että näillä hankkeilla käynnistetään edessä olevaa kasvua, ja se kohdistuu nimenomaan tieverkkoon ja rataverkkoon. Olen siitä hyvin iloinen, että liikenneministeri Harakan budjettiin oli merkitty vihdoinkin ja viimein Ilomantsin radan korjaamisrahat, koska tämä puurata on niin valtavan tärkeä sille seutukunnalle. Se ei koske pelkästään Ilomantsin kunnan aluetta. Se koskee Enon pitäjää, Tuupovaaran pitäjää ja osittain Kiihtelysvaaraa. Tämä rata on 60 vuotta palvellut paikkakuntalaisia siellä ja paikallista liike-elämää ja taloustoimintaa, kymmeniä miljoonia motteja sitä rataa pitkin on puuta kulkenut, ja nyt kun se saadaan kuntoon seuraavan kahden vuoden aikana, se palvelee seuraavat 50 vuotta eteenpäin. Tämä on todella tärkeä asia.

Samoin tiemäärärahoihin on tullut lisäys, kuten olemme edellisissä puheenvuoroissa kuulleet. Nyt kun öljyn hinta on alhaalla ja bitumi on halpaa, niin saadaan kunnostettua teitä niin paljon, että edelliseen vuoteen verrattuna 2,5-kertainen määrä tulee uutta pintaa teille, ja moni odottamassa oleva hanke saa seuraavana vuonna rahoituksen lisää. Elikkä tällä

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

pannaan liikkeelle se talouden kasvun moottori, joka vääjäämättä tulee tämän koronakriisin jälkeen. Ja jos joku epäilee sitä, mikä on esimerkiksi metsien tuoton vaikutus Suomen kansantalouteen, niin Antti Asikainen, Luonnonvarakeskuksen tutkimusylijohtaja, joka tuntee metsät varmasti ehkä parhaiten koko tässä maassa ja on varmaan Euroopan ja maailman mittapuussa erittäin ansioitunut metsätutkija, on laskenut, että jokainen motti, joka metsästä lähtee liikkeelle jalostukseen, tuottaa kansantaloudelle lisäarvoa 242 euroa per motti. Ja kun tällä lasketaan, että Suomessa vuotuinen hakkuumäärä parhaimpina vuosina on ylittänyt 75 miljoonaa mottia per vuosi — tällä hetkellä tämän vuoden hakkuuarvion ajatellaan olevan noin 65 miljoonaa mottia — niin laskekaapa siitä 242 kertaa 65 miljoonaa, paljonko on kansantaloudelle tullut lisää hyötyä, kun metsiä hakataan.

Toivon, että kun näistä hakkuista puhutaan ja yleensä metsätaloudesta, niin joskus joku kiinnittäisi huomiota siihen, mikä sen merkitys on Suomen kansantaloudelle. Se, että tässä budjetissa on, kuten edellisessä puheenvuorossa edustaja Koskela mainitsi, näitä inhimillisen piirteen rahoja seurakunnille, monenlaiseen työhön, jossa ihmisen inhimillistä hätää autetaan, on äärimmäisen tärkeää, mutta kun talous saadaan kuntoon pikkuhiljaa, se poikii sitten rahaa myös moneen muuhun: verotuloja, seurakunnissa toiminta elpyy, monessa sosiaalityötä tekevässä järjestössä myös samoin. Tämä pitää nähdä kokonaisuutena. Yksittäisen asiakohdan arvosteleminen johtaa siihen, että silloin unohdetaan kokonaisuus, ja tällaisena poikkeuksellisena aikana se kokonaisuuden unohtaminen ei ole hyvästä.

20.14 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvio on mittaava, ja samansuuruisia tai -suuntaisia elvytyspaketteja on tehty eri puolilla Eurooppaa, esimerkiksi Saksassa Suomeakin enemmän.

Valmistuin yliopistosta ja aloitin työelämän, kun 90-luvun lama löi päälle. Olin onnekas, kun sain työtä, sillä se ei ollut itsestäänselvyys. Kaikki eivät päässeet työn syrjään kiinni. Moni putosi.

Neljäs lisätalousarvio kannattelee kansalaisia, työpaikkoja ja yrityksiä tämän kriisin yli. Toimimme niin, että mahdollisimman moni voi jatkaa työssä ja päästä töihin.

Uusi kustannustuki auttaa poikkeusoloista eniten kärsineitä yrityksiä. Laajamittainen yritysten konkurssiaalto ja siitä seuraava laaja työttömyys halutaan estää.

Puurakentamista tuetaan osana valtion tukemaa asunnontuotantoa.

Keskustan ehdottaman ilmastorahaston pääomittamisen avulla kannustetaan yrityksiä investoimaan uuteen vähäpäästöiseen teknologiaan, joka on kilpailun ja viennin valtti tulevaisuudessa.

Valtio ottaa koronan iskua vastaan kuntien puolesta 1,4 miljardin euron tukipaketilla. Näin turvataan kansalaisten peruspalveluja poikkeavissa oloissa.

Moni on jäänyt yksin. Lasten ja nuorten 320 miljoonan hyvinvointipaketti vastaa näihin haasteisiin. Saamme pilotteja myös suomalaiselle harrastusmallille, jossa jokaiselle lapselle annetaan mahdollisuus maksuttomaan hyvään harrastukseen koulupäivän yhteydessä muun muassa järjestöjen toteuttamana. Tämä edistää koulujen ja järjestöjen yhteistyötä.

Kaikki summat eivät ole suuria, mutta ne voivat olla kuitenkin vaikuttavia. Iloitsen esimerkiksi 300 000 euron avustuksesta 4H-järjestölle, jotta tämä mainio järjestö voi työllistää nuoria tänä kesänä. Nuoriso tarvitsee tekemistä. Poikkeusolojen rajoitukset ovat heikentäneet lasten ja nuorten oppimistuloksia, harrastusmahdollisuuksia, hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta. Tähän kaikkeen on syytä panostaa.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

20.17 Mikko Lundén ps: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin tahdon onnitella teitä valinnastanne.

Vuoden 2020 neljäs lisätalousarvio lisää entisestään Suomen velkataakkaa. Määrärahojen 4 miljardin lisäys ja varsinaisten tulojen 1,2 miljardin vähennys lisää valtion nettovelanottoa yli 5 miljardia euroa. Koko vuonna summa nousee jo lähes 19 miljardiin euroon. Se sisältää määräaikaista ja kohdennettuja toimenpiteitä koronaviruksen terveydellisten ja taloudellisten vaikutusten torjuntaan. Taloudellinen elpyminen vie vuosikausia. Kuntien taloudet olivat hätää kärsimässä jo ennen korona-aikaa, ja korona synkentää näkymiä edelleen. Sekä verotulot että myynti- ja maksutulot vähenevät. Sosiaali- ja terveydenhuollon menot paisuvat entisestään. Valtionosuutta aiotaan nostaa, millä turvataan kuntien peruspalveluita.

Arvoisa rouva puhemies! Näyttää siltä, että hallituksen avokätinen rahanjako jatkuu hinnalla millä hyvänsä, tyyliin kaikille kaikkea kivaa. Tuntuu, että kaikki nämä lisätalousarviot kuittaavat hallituksen hallitusohjelman, jossa menoja on mutta tulopohja ontuu. Edessä on luultavimmin mittavia leikkauksia ja veronkorotuksia. Maksun aika kun tulee, niin olisi mukava tietää, miten, milloin ja mistä. Lähdemmekö Etelä-Euroopan tielle? Hallitus tuntuu vähät välittävän huomimisesta ja tulevista sukupolvista. Kaikki se hyvinvointi, joka on luotu, valuu kuin hiekka tiimalasissa. Lomautettuja ja työttömiä on jo niin paljon, että 75 prosentin työllisyysasteen ja 60 000 työllistä voi unohtaa, ja näin hallitus on ymmärtääkseni tehnytkin. Nämä luvut eivät riitä tällä hetkellä alkuunkaan, vaan niitä pitää korottaa ja tehdä oikeita toimenpiteitä, että näihin päästään.

Arvoisa rouva puhemies! Panostukset raideyhteyksien parantamiseen ovat kannatettavia, mutta toivottavaa olisi ottaa huomioon seutukunnan toiveet linjauksessa, niin kuin esimerkiksi Salossa. Linjausta muuttamalla saisimme kotipaikkakunnalle erittäin vetovoimaisen elinkeinopoliittisen keskuksen tärkeitä luontoarvoja unohtamatta. Ja hei, olisihan se nykyaikaa muuttaa 70-luvulla tehty linjaus 2020-luvun tasolle.

Lisäksi ihmettelen, että museon rakentamiseen on varattu 90 miljoonaa — varmasti äärimmäisen tärkeä asia — mutta maatalouden investointeihin vain 70 miljoonaa, maatalouteen, joka on meidän omavaraisuuden kannalta kaikki kaikessa. Nämä, arvoisa hallitus, ovat niitä kuuluisia arvovalintoja.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus myönsi muun muassa noin 320 miljoonan euron lasten ja nuorten hyvinvointipaketin, joka kohdistuu opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonaloille. Siitä tahdon kiittää hallitusta. Varat kohdistuisivat lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja mielenterveyspalveluihin. Koronaepidemian aikana joidenkin oppimistulokset eivät onneksi ole kärsineet, päinvastoin. Oppimisjärjestelmä kaipaa kyllä remonttia. Korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäys on hyvä asia, mutta mihin nämä ihmiset valmistuessaan sijoittuvat, jos ei ole työpaikkoja tarjolla ja kilpailu niistä on kovaa?

Arvoisa rouva puhemies! Koronavirusepidemia on vaikuttanut erityisen voimakkaasti yritysten taloudelliseen tilanteeseen ja työllisyyteen. Moni firma oli suljettuna ja on edelleenkin, ja työntekijöitä on lomautettu tai irtisanottu. Yrityksille olisin toivonut hallitukselta lisäpanostuksia aiempien panostusten lisäksi. Esimerkiksi matkatoimistoyrittäjät ovat aivan valtavissa ongelmissa monen muun lisäksi. Olisin mieluummin 300 miljoonan ilmastorahaston kohdentanut toisin, esimerkiksi yrityksiin lisäpanostuksia. Silti on pakko mainita, että ekologinen jälleenrakentaminen on hyvä asia, kunhan pysytään järkipäris-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

sä kotoisessa ympäristönsuojelussa ja luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa, jätetään globaalit hiilineutraaliustavoitteet pois. — Kiitos.

20.21 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Alkuun vielä lämpimät onnittelut puhemiehen arvokkaaseen ja tärkeään tehtävään valinnan johdosta myös omasta puolestani.

Käsissämme on historiallisen suuri lisätalousarvioesitys. Sen koko kertoo enemmän kuin tuhat sanaa: Suomi on vakavan paikan edessä. Poliitikassa on tärkeää erottaa isot ja pienet asiat, muodostaa mahdollisimman hyvä tilannekuva ja etsiä siihen sopivat ratkaisut. Tässä onnistumisen tärkeys korostuu näin vakavan paikan edessä. Tässä hengessä juuri nyt kaikkein tärkeintä on varmistaa kansalaisten turvallisuus ja peruspalveluiden saatavuus sekä tukea kansalaisten ja yritysten luottamuksen orastavaa palautumista. Näiden tarpeiden suhteen tämä paketti on uskottava. Valtaosa esityksen sisällöstä kohdistuu kansalaisten peruspalveluiden turvaamiseen ja koronaviruksen runtelemien yritysten kannatteluun sekä toisaalta taloutta ja työllisyyttä buustaaviin elvyttäviin hankkeisiin.

Taloustaantumien keskelläkin, tai oikeastaan erityisesti silloin, on tärkeää pitää huolta myös heistä, joiden ääni ei muutoin kuuluisi. Erityisesti lapset, nuoret ja ikäihmiset on muistettava vaikean taloustilanteen keskellä. Ikäihmisten palveluihin ja omaishoidon tukemiseen osoitettava määräraha on paikallaan. On hyvä, että tämän arvokkaan työn merkitys huomioidaan osana lisäbudjettia.

Arvoisa puhemies! Panostamme myös yhteiskuntamme nuorimpiin. Meillä ei ole varaa antaa yhdenkään lapsen tai nuoren joutua syrjään. Siksi lisäkadet kouluihin, tukiopetukseen ja oppilashuoltoon sekä panostukset etsivään nuorisotyöhön, Ohjaamo-toimintaan ja lasten harrastusmahdollisuuksiin ovat paitsi inhimillisesti oikein myös viisasta tulevaisuuspolitiikkaa. Viisasta tulevaisuuspolitiikkaa on myös lisätä korkeakoulujen aloituspaikkoja. Eri puolille Suomea sijoitettuna päätös tukee alueiden elinvoimaa ja turvaa osaavan työvoiman saatavuutta.

Lopuksi haluan vielä nostaa esille koko Suomen elinvoimaa tukevat vahvat panostukset toimiviin liikenneyhteyksiin. Tämän lisäbudjetin myötä liikkeelle saadaan monta hanketta, jotka parantavat liikenneturvallisuutta ja elinkeinoelämän kilpailukykyä ja luovat samalla työtä jo rakennusaikanaan. Erinomaisena esimerkkinä voin mainita valtatie 8:n Eurajoen kohdan parantamisen, joka tämän esityksen myötä viimein vuosien työn jälkeen saadaan liikkeelle.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esittelemä paketti on valtava, mutta niin on myös sen tarve. Valtion on kaikin keinoin loivennettava sitä iskua, minkä korona on suomalaisille aiheuttanut. Katse tulee samalla kuitenkin kääntää jo eteenpäin. Loputtomiin ei näin suuria lisäbudjetteja voi esitellä.

20.24 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkinen talous on huonolla uralla. Meillä on maailman jäykimmät työmarkkinat, työvoima vähenee, eikä ulkomailta haluta Suomeen investoida, Suomen talous nakuttaa miinusta — ja tämä on siis tilannekuva ajalta ennen koronavirusta. Kun pandemian vaikutukset huomioidaan, on talouden tilannekuva erittäin valju.

Hallitus ylpeillen jakaa rahaa kaikenlaisiin hyviin tarkoituksiin, mutta siihen pystyisi kyllä kuka tahansa. Todellista taitoa mitataan siinä, kuinka luodaan tuloja budjettiin, jotta on varaa toteutettaviin asioihin. Se puoli vain nyt loistaa poissaolollaan. Ei työelämän uudistamista, ei työllisyydenlisäämistä, ei niin mitään. Minusta tuntuu, ettei hallituksel-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

la myöskään ole näistä aitoa talouskasvua ja talouden terveyttä lisäävistä toimista minkäänlaisia aitoja toimia tulossa. Seitsemästä työllisyystyöryhmästä ei olla kuultu mitään, ja tietojen mukaan siellä ei mitään vireillä olekaan.

Alun perin hallituksen tavoitteena oli kestävyysvajeen poisto, työllisyysasteen saaminen 75 prosenttiin ja julkisen talouden tasapaino vaalikauden lopussa — ihan oikein. Jotain kuitenkin meni pieleen, kun hallitus heitti pyyhkeen kehään tavoitteidensa suhteen ja alkoi nostaa menoja rajusti. Julkinen taloutemme alkoi siis nakuttaa miinusta jo ennen pandemian tuloa Suomeen.

Nyt sitten tässä lisätalousarviossa kylvetään rahaa sinne tänne kunkin puolueen lempihankkeisiin huolehtimatta, mistä niihin saadaan tulot — väärin. Hallitus tekee tällaisia rusinat pullasta -suunnitelmia ja pakoilee niitä toimia, joilla maatumme uudistettaisiin siten, että täällä kannattaisi aina tehdä töitä yksi tunti enemmän, että tänne aina kannattaisi investoida ja että täällä aina kannattaisi luoda työpaikkoja. Keinot on kyllä kirjoitettu, ja on pakko kysyä: miksei hyvinvoinnin ja vastuullisen taloudenpidon lisääminen hallitukselle kelpaa?

20.26 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Silloin on kiitettävä ja kehuttava, kun sellaisen aika on. Haluaisin kiittää hallitusta lasten ja nuorten tukipaketista. Se, jos mikä, on tärkeä ja tarpeellinen tuki, ja on pidettävä erityistä huolta, että tämä tuki menee sinne, minne se on tarkoitettukin.

Ennen koronaahan meillä oli runsaasti lapsia ja nuoria, joilla meni paremmin kuin koskaan, mutta ikävä kyllä oli myös niitä, joilla meni huonommin kuin koskaan. Koronan myötä on olemassa suuri uhka, että tämä huonompiosaisten määrä tulee merkittävästi lisääntymään ja ero näiden kahden ääripään välillä tulee vain kasvamaan, mikäli emme tee oikeita toimenpiteitä ja oikeaan aikaan. Toivon lämpimästi, että tämä tukipaketti auttaa tähän vaivaan ja että tilannetta tullaan myös aktiivisesti seuraamaan ja siihen reagoimaan, kun siihen on syytä. Tämä ei saa olla mikään kertaluontoinen kuittaus, jolla omatunto ostetaan puhtaaksi, sillä viimeaikaiset tutkimustiedot kyllä kertovat lapsiperheiden arjen haasteista koronan varjossa, ja ne ovat kasvavassa määrin huolestuttavia.

Arvoisa puhemies! Tässä kohtaa on hyvä ja houkutteleva tilaisuus ottaa esille lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut. Sillä sektorillahan ennalta ehkäisevää toimintaa ei oikein ole, ensivaiheen interventiot ei käytännössä ole ja kukaan ei oikein vastaa toiminnasta. Se tarkoittaa sitä, että hyvin usein lasten ja nuorten mielenterveysongelmien annetaan kasvaa siihen pisteeseen, että he tarvitsevat jo erikoissairaanhoidon. Silloin ollaankin semmoisessa tilanteessa, jossa mikään apu ei enää tunnukaan riittävän ja se avuntarve tukkeuttaa siten palvelut. Nuorten ihmisten kohdallahan tämä tarkoittaa sitä, että hyvin pian koko loppuelämä onkin pelattu, ennen kuin se edes kunnolla pääsee alkamaan.

Jonkinlainen merkki ammottavista aukoista näissä asioissa on myös se, että meillä ei ole lapsille käytännössä minkäänlaisia päihdepalveluja. Tarkoittaako se nyt sitten sitä, että lapsilla ei olisi päihdeongelmia, ettei meillä olisi päihdeongelmaisia lapsia? Hyvin moni huumausaineiden käyttäjä on aloittanut uransa huomattavan nuorena, 10-vuotiaana tai jopa nuorempana. Tällaiset 10-vuotiaitten pikkunassikoitten huumeringit eivät ole mitenkään ihmeellisiä eivätkä erikoisia tapauksia.

Arvoisa puhemies! Kuten tuossa aloituksessa sanoin, on pidettävä erityistä huolta, että tämä tuki menee sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Jos meillä on edelleenkin tällaisia suuria rakenteellisia ongelmia lasten ja nuorten ongelmien hoitamisessa, on olemassa

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

merkittävä riski, että nämäkään varat eivät kohdistu sinne, minne niiden pitää kohdistua, ja varsinkin, ettei niistä saada läheskään täyttä hyötyä irti. — Kiitos.

20.29 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Uusi valtiovarainministerimme aikaisemmin tänään totesi, että nyt käsitteillä olevat yritystuet osuvat syksyllä paikkaan, kun niitä eniten tarvitaan. Onko näin, en tiedä. On kovin ikävää kuitenkin huomata, että yrittäjän aivan ensimmäisenä — siis jo kolme kuukautta sitten — tarvitsema yleistuki on käsiteltyssä vasta nyt.

Arvoisa puhemies! Tilanne kentällä on huolestuttava. Eräissä Suomen Yrittäjien kyselyissä ilmenee, että noin 10 prosenttia yrittäjistä olisi konkurssiuhan alla tai suunnittelemassa konkurssia. Tämä luku on todennäköisesti vielä kovin alimitoitettu, koska ne, jotka kokevat tilanteen liian painostavana, eivät edes jaksakaan vastata kyselyihin. Tämä koskee erityisesti pienyrittäjiä.

Saan päivittäin yrittäjiltä soittoja, joissa yrittäjät kysyvät neuvoja ja toimintaohjeita. Ohjaan heidät asioita käsitteleville viranomaisille. Osa yrittäjistä kuitenkin on kokenut tämän järjestelmän liian hankalaksi, ja kyllähän se sitä onkin. Esimerkiksi Satakunnassa elyn puolella jonot ovat jo noin 40 päivän mittaisia, siis kaksi kuukautta työpäivissä mitattuna. Se on aivan liian pitkä aika. Osa yrittäjistä on myös menettänyt toivonsa ja nostanut kätensä pystyyn joutuessaan jatkuvasti tekemään selvityksiä byrokratian viidakossa.

Suomen Yrittäjien mukaan tämä käsiteltyssä oleva ehkä kaikkein tärkein 300 miljoonan yleisavustus, joka on tarkoitettu muun muassa akuuttiin kassakriisiin, ei tule olemaan riittävä, varsinkaan kun olemme jo nyt menettäneet joukon yrittäjiä ja hallituksen kolme kuukautta sitten lupaama ”terveet yritykset pidetään pystyssä ja kaikkia autetaan” -periaate ei ole toiminut alkuunkaan luvatus mukaisesti. Edelleenkin on epäselvää, kuinka hallitus tai viranomaiset määrittelevät terveen yrityksen ja missä menee rajapinta. Nyt vaikuttaa jopa siltä, että eri puolilla Suomea määritelmä on erityyppinen ja riippuu viranomaisten tulkinnasta. Tilanne on jo nyt katastrofaalinen. Useat yrittäjät ovat jo syöneet kaikki varalla olleet puskurinsa, ja oma pääoma on nollassa. Herääkin kysymys siitä, onko tällainen yritys nyt sitten apua anoessaan enää terve yritys ainakaan viranomaisten silmissä.

Osa yrityksistä taistelee olemassaolostaan. Osa taas aloittaa yrityksen uudelleen koronan jälkeen, mikäli se on mahdollista. Silloin yrityksiä pitää elvyttää ja myös niiden toiminnan ylösajoon on annettava tukea, jotta emme menettäisi yhtään pätevää yrittäjäsukupolvea, kuten kävi 90-luvun laman aikana. Ja kun tulee konkurssiaaltoja, on meillä oltava armeliaisuutta, että yrittäjät eivät jää velkavankeuteen vaan pääsevät sieltä pois suorittamaan rästinsä, kuten tänäänkin näissä keskusteluissa on puhuttu maksuhäiriömerkinnöistä. Annetaan tarvittaessa vaikka velkoja anteeksi. Ainakin mieluummin annetaan velkoja anteeksi suomalaisille rehellisille yrittäjille kuin eteläeurooppalaisille yrittäjäveljille tai -siskoille.

Arvoisa rouva puhemies! Pätevät ja kokeneet rehelliset yrittäjät ansaitsevat nyt ja tulevaisuudessa toisen mahdollisuuden.

20.33 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Iloitsen siitä, että tämä neljäs lisätalousarvio on myös selkeä sivistysteko. Saamme 4 800 uutta aloituspaikkaa korkeakouluihin eri puolille Suomea. Hakijasuma, joka on ollut suuri haaste ja ongelma, alkaa purkautua. Kun työtä ei ole niin paljon tarjolla, kannattaa opiskella. Moni nuori pääsee näin jatkamaan opintojaan tämän maan vastuunkantajaksi ja kehittäjäksi. Tämä edistää koko

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

maan tasapuolista kehittymistä ja nostaa osaamisemme tasoa. Me pärjäämme tulevaisuudessa juuri osaamisella.

Maakuntien melko tasaisesti jakautuvat tie- ja raidehankkeet työllistävät ihmisiä nopeasti eri puolilla Suomea. Teiden korjausvelkaa saadaan samalla pienemmäksi, kun teitä päällystetään kaiken kaikkiaan 4 300 kilometrillä tänä vuonna. Edustaja Koskela toivoi, että myös alemman tason teitä korjattaisiin. Kyllä sieltä niitäkin löytyy, ainakin Reisjärvelä ollaan ikionnellisia. [Tuomas Kettunen: Hyvä näin!]

Lisätalousarvio panostaa myös jatkuvaan oppimiseen, lyhyempiin koulutuksiin, joilla selätetään osaajapulaa eri puolilla Suomea. Yritykset saavat kaipaamaansa työvoimaa.

Tässä talousarviossa halutaan auttaa myös ihmisiä koronan yli. Monet ovat olleet lujilla. Lisätalousarviossa satsataan etäkuntoutuspalveluihin ja omaishoitoperheiden erityistukiin. Myös seurakuntien diakoniatyötä tuetaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on vakavassa paikassa. Välttämättömät elvytystoimet ja koronan yli pääsemisen toimet tuovat mukanaan vastuun taloudenpidosta. Maan talous tulee saada pitkällä juoksulla tasapainoon. Siihen tarvitaan meidän kaikkien yhteistyötä. Emme voi elää tulevien sukupolvien kustannuksella. Tarvitaan rakenteellisia uudistuksia, kuten suomalainen Iisakinkirkko eli sote-uudistus — pietarilaista Iisakinkirkkoa rakennettiin 40 vuotta aikanaan, ja siitä tämä sanonta tulee. Tarvitaan sote-uudistus, jotta kunnat selviävät. Tarvitaan myös julkisen talouden kestävyys tien kartta.

20.36 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Iloiten onnittelen teitä valintane johdosta.

Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoinen ja historiallinen hetki, että opposition edustajia ei ole kuuntelemassa, kun pidän puheenvuoroa. Nimittäin opposition suunnalta tuli huolestuneita puheenvuoroja siitä, hoitaako hallitus vastuullista talouspolitiikkaa. Menään pikkusen ajassa taaksepäin, ei kovinkaan paljon, viime vuoden joulukuuhun, kun tässä salissa hyväksyttiin tämän vuoden valtion budjetti. Opposition suunnalta nimittäin tähän hallituksen esittämään budjettiin oltiin esittämässä 1,9 miljardia euroa lisäesityksiä — nämä oppositiopuolue kokoomuksen toimesta. Mutta jos tullaan tähän vuoteen, niin ensimmäisessä lisätalousarviossa heidän toimestaan oltiin esittämässä vielä 362 miljoonaa lisämenojä, toisessa lisätalousarviossa 525 miljoonaa euroa ja kolmannessa lisätalousarviossa 3 miljoonaa lisä menoja. No, se oli ihan hyväkin esitys ravintolatuen korotuksesta. Jos vähän vedetään, arvoisa puhemies, mutkia suoriksi, niin minun laskuopillani tämä kyseinen velanoton määrä oppositiopuolue kokoomuksen toimesta olisi noin 2,8 miljardia euroa tälle vuodelle. Se kertoo myös siitä, että kun heidän suunnaltaan huudatetaan, että olisiko vastuullisuutta, niin sitä totta kai myös hallituksesta löytyy. Tämä velka on jossain vaiheessa maksettava takaisin, ja olenkin siitä iloinen, että hallituksen toimesta myös sitoudutaan siihen, että tätä työllisyystavoitetta lähdetään nostamaan ja sille löytyvät konkreettiset toimenpiteet.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää oman kotimaakuntani puolesta Kontiomäki—Pesiökylä-rataosuudesta, 82 miljoonaa euroa tämän rataosuuden kehittämiseen. Minulla on suuri unelma, minulla on suuri unelma, että joku päivä me vielä tuota rataa pitkin menemme Taivalkoskelta Kuusamoon ja siitä sitten Kemijärvelle asti. — Kiitoksia.

20.39 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kilpi käytti äsken niin hyvän puheenvuoron, että se innoitti minut vielä pyytämään tämän puheenvuoron. Edustaja Kil-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

ven puheenvuoro oli hyvä sisällöllisesti, se kiinnitti huomion tärkeään asiaan, lasten ja nuorten hyvinvointiin. Huoli on yhteinen, ja siksi onkin hienoa, että hallitus tässä lisäbudjettiesityksessään osoittaa resurssia juuri siihenkin tarpeeseen, mutta puheenvuoro oli hyvä ja erinomainen myös sävyltään. Siinä oppositioedustaja kiitti hallitusta hyvästä esityksestä, ja tämä on juuri se henki ja se tapa, jota toivoisin tässäkin salissa enemmän kuultavan. Tiedän, että kaikki tässä salissa istuvat ovat aidosti huolissaan Suomesta ja suomalaisista ja siitä, miten tästä yhdessä selviämme ja pääsemme taas turvallisesti kasvun uralle ja tielle. Me voimme selvittää siitä aina vain paremmin ja todennäköisemmin ja nopeammin, kun teemme sen yhdessä, ja siihen tarvitsemme toinen toisiamme. Eli kiitos hyvästä puheenvuorosta kollega, edustaja Kilvelle.

20.40 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ja onnittelut minunkin puolestani hyvästä valinnasta.

Tässä lisätalousarviossa on paljon hyvää, ja olen erityisen iloinen koulutuspanostuksista, joita tehdään kyllä aika ennennäkemättömällä tavalla. Täällä salissa on tuotu aiemmin esiin, että aiemmista koulutusnostoista huolimatta, joita tällä hallituskaudella on jonkin verran tehty, meillä ei ollut aloituspaikkoihin riittävästi rahoitusta. Nyt ihan merkittävä, yli 100 miljoonan euron, rahoitus osoitetaan uusiin aloituspaikkoihin. Me annamme mahdollisuuksia monelle nuorelle tämän päätöksen myötä, ja samalla tämä on talouspoliittisesti äärimmäisen viisasta, koska tiedetään, että ne tulevat työpaikat syntyvät yhä enemmän niille aloille, joilla tarvitaan koulutusta, myöskin korkeakoulutusta ammattikorkeakoulusta tai yliopistosta.

Meillä on monta alaa, joilla vallitsee jo täystyöllisyys, elikkä tiedetään, että siellä on liian vähän ihmisiä tekemässä niiden alojen hommia. On ihan selkeätä, että tällainen täsmätoimenpide kuin mikä nyt tehdään tulee pidemmällä aikavälillä parantamaan meidän työllisyyttä, ja toki nyt on erityisen järkevää tehdä tällaisia toimenpiteitä, kun kaikilla ei ole työtä — ihmisiä on lomautettu ja myös työttömänä merkittävä määrä tämän koronaepidemian johdosta.

Samalla on huomioitava, että kaikkien näiden taloudellisten toimenpiteiden pitäisi perustua hyvin kattaviin vaikuttavuusanalyysiin, ja elinkeinopoliittisesti Suomessa on vielä paljon tekemistä, että elinkeinorakennetta saadaan monipuolistettua. Se, mistä itse olen huolissani, on se, että me olemme tekemässä tässä nyt aika isoa panostusta, lähes puolen miljardin panostusta, yhteen valtionyhtiöön, Suomen Malmijalostus Oy:hyn, ilman, että meillä on varsinaista näyttöä siitä, että tämä yhtiö olisi valtion kannalta paras mahdollinen investointikohde. Itse asiassa tämä yhtiö, joka hyvin pitkälti vastaa Terrafamen elikkä entisen Talvivaaran osuudesta, on ollut toki aiemmin veronmaksajille hyvinkin tappiollinen, ja lisäksi tähän liittyy sellaisia epävarmuustekijöitä, että tiedetään, että tälläkin hetkellä tämä Terrafame aiheuttaa liikaa vesistöpäästöjä Nuasjärveen ja ympäristöön, jolloin emme voi olla täysin varmoja, miten kestäväällä pohjalla tämä ympäristönäkökulmasta on.

Lisäksi mielestäni on hyvin tärkeätä, että me arvioimme, mitkä ovat aidosti sellaisia korkean jalostusarvon aloja. Esimerkiksi nyt koronaepidemia on tuonut esiin, kuinka kannattavaa voisi olla satsata lääketeollisuuteen. Tästä selvästi puuttuu tällainen arviointi kannattavimmista aloista.

20.44 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! En malttanut olla sanomatta vielä muutamaa sanaa tästä lasten ja nuorten hyvin merkittävästä tukipaketista.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Oli ilo kuulla edustaja Kilven ajatuksia nuorista ja lapsista, perheistä ja niiden tukemisesta. Mielenterveyspalvelut: niihin on hyvä satsata näin koronan jälkihoidossa.

Tässä lasten ja nuorten tukipaketissa otetaan huomioon se, että monet lapset ja nuoret olivat kovilla etäopetuksen aikana: osa jäi yksin, kaikkien vanhemmilla ei ollut mahdollisuutta tukea lastensa oppimista, kaikkiin nuoriin ei saatu yhteyttä. Näihin vastaa osaltaan tämä lisätalousarvio, vaikkapa sen harrastusmallin pilotoinnin kautta, mutta sitten kun katsoo näitä summia, niin ne jakautuvat koko koulupolun varrelle. Varhaiskasvatuksen poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi on 14 miljoonaa ja perusopetukseen 70 miljoonaa euroa, ja siellä on sitten tärkeää se, että jokainen pääsee oppimisen syrjästä kiinni näiden poikkeusolojen jälkeen. Myöskin lukio-opiskeluun, opintojen kertaamiseen ja tukitoimiin tulee 17 miljoonaa.

On hyvä, että myöskin keskeyttämisuhan alla olevat otetaan huomioon ohjauksessa: ohjausta lisätään ja näyttöjä mahdollistetaan ammatillisessa koulutuksessa ja siihen suunnataan 30 miljoonaa euroa. Aikaisemmin mainitsemani harrastusmallin lanseeraamiseen ja kokeilemiseen on se 10 miljoonaa euroa, nuorisotyöhön ja etsivään nuorisotyöhön 12 miljoonaa euroa. Myöskin korkeakouluopiskelijat muistetaan tässä jälkihoidossa: opiskelija-hyvinvointiin suunnataan 6 miljoonaa euroa.

On tärkeää, että jokainen lapsi ja nuori löytää vahvuutensa koulussa, koulupolulla, pääsee joustavasti eteenpäin erityisesti niissä nivelvaiheissa ja oppii sen elinikäisen oppijan asenteen ja yrittävän mielen, jotta sitten voi aikanaan lähteä työelämään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 f §:n ja tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Vanhanen.

Keskustelu

17.13 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Puhemies! Äsken esitellyn lisäbudjetin keskeinen osa on kuntien rahoitusaseman vahvistaminen, ja yhtenä osana sen käytännön toteuttamista hallitus esittää, että yhteisöveron jako-osuutta valtion ja kuntien välillä muutetaan. Muutos on merkittävä. Kuntien osuutta yhteisöverotuotosta korotettaisiin 32,13 prosentista 42,13 prosenttiin ja valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavalla tavalla.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Tämä on yksi osa niitä toimia, joilla tämä kunnille suunnattava tuki käytännössä toteutetaan. Yhteisöveron kertymässä tapahtuneet muutokset korreloivat aika tarkasti niiden menetysten kanssa, joita tämän epidemian takia talouselämässä on eri alueilla tapahtunut, ja tämä on myös täsmätapa hoitaa tätä kompensatiota valtion puolelta. Olennaistahan tässä on se, että valtio ottaa piikkiinsä näitä kuntien menetyksiä — valtiolla on leveämmät hartiat kuin kunnilla — ja tietysti hallituksen tavoite on se, että kunnat pystyisivät pitämään palvelunsa toiminnassa eivätkä tekisi hätäkohtia ratkaisuja.

17.15 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä osa niitä toimia, joilla kuntia tuetaan tässä koronakriisin keskellä. Valtiovarainministeri juuri tämän hyvän esityksen tuossa esitteli. Minä voisin oikeastaan todeta puolestani, että valtiovarainvaliokunnan verojaostossa olemme jo tämän vastaanottaneetkin ja hieman jo etuajassa lähteneet tätä käsittelemään, niin että aika tuota pikaa, itse asiassa huomenna, varmasti saamme jo asiaa sieltä kautta eteenpäin. Meillä on ollut tärkeä periaate siellä valiokunnassa, että kun näitä koronaan liittyviä toimia tehdään, niin me pyrimme mahdollisimman nopeasti sitten ne siellä käsittelemään ja joutuisasti saattamaan voimaan, jotta voimme ripeästi näihin tarvittaviin toimiin kaiken kaikkiaan ryhtyä ja viedä ne myös sitten läpi täällä eduskunnassa.

Kaiken kaikkiaanhan tämän toimen myötä kunnille kompensoidaan todellakin noin 520 miljoonaa, josta tälle vuodelle summa on sellainen 410 miljoonaa. Ja mielestäni on myös tärkeä, puhemies, se periaate, mistä täällä on paljon myös keskusteltu, että kunnat tulevat jatkossakin tarvitsemaan tukea, ja on tärkeää, että hallitus myös jatkossa on sitoutunut siihen, että tilannetta seurataan, tilannetta katsotaan ja valmiutta tehdä jatkotoimia lisätään. Nimittäin sehän on aivan selvä, että kunnat ovat erittäin vaikeassa tilanteessa, ja varmasti jokainen meistä haluaa, että näissä vaikeissa tilanteissa voimme kuitenkin turvata tulevaisuutta niin, että terveyspalvelut, sosiaalipalvelut, koulutuspalvelut, varhaiskasvatuksen palvelut, kaikki nämä tärkeät asiat, pystytään myös jatkossa tuottamaan. En sano, että kunnilla on helppoa. Kyllä meillä Tampereellakin monta kertaa mietitään... Mutta sieltä voisin sen verran ehkä sanoa, että maanantaina ryhmän kokouksessa pormestari sanoi, että ministeri Paatero on hyvin pitänyt yhteyttä kuntiin, ja siellä koettiin, että yhteydenpito on toiminnut. Ehkä välitän tämän kiitoksen nyt sitten tässä, kun huomaan, että ministeri siellä aiti-ossa istuu.

Kaiken kaikkiaan, kun katselin näitä tukitoimia kunnille, joista siis tämä yhteisövero on yksi osuus, niin tässä 1,5 miljardin paketissahan tulee jo nyt ihan merkittävästi tärkeitä ratkaisuja, kaiken kaikkiaan siis 1,5 miljardia. Täällä on opetusministeriön puolelta 180 miljoonaa euroa, jolla muun muassa tätä harrastusmahdollisuutta lapsille ja nuorille tuetaan. Täällä on ympäristöministeriölle rahasummia. Minua lähellä ovat tietenkin vaikkapa lähiöt, niiden kehittäminen — niihin satsataan nyt sitten YM:n puolelta kunnille myös lisärahoitusta ja sitten esimerkiksi ARAn kautta on tulossa ja sosiaali- ja terveysministeriön kautta. Siinä mielessä kaikki nämä ovat varsin tarpeellisia ja tärkeitä toimia, ja varmasti sitten täällä myös jatkossa tilannetta tarkkaan seurataan ja katsotaan, että kaikki kompensatio- ja muut toimenpiteet ovat mahdollisimman riittäviä.

17.18 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa rouva puhemies! Annan hallitukselle kiitosta, kun se huomioi kuntien tukalan tilanteen. Tämä esitys on tarpeellinen, sen kokoluokka on oikea, ja on tärkeää, että kuntataloutta saadaan vakautettua. Kannatan lämpimästi esityksen henkeä ja valtiovarainministeriössä valmisteltuja toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Jakoperusteita ei voi kuitenkaan pitää yhdenvertaisina, ja tämä vaikuttaakin vähän tällaiselta ”malli Vapaavuorelta”. Nimittäin jälleen kerran on nähtävissä hallituksen keskittämispolitiikka. Helsinki saa lisätalousarviossa ilmaista rahaa kaikenlaisiin kulttuuri-, taide- ja muihin hankkeisiin, ja nyt tässä esityksessä jakoperusteet on arvottu siten, että kutakin helsinkiläistä kohti tuloutetaan 304 euroa, mutta turkulaista kohti vain 243 euroa. Kiinnostaisi tietää, miten ministeri Andersson selittäisi tämän turkulaisille äänestäjilleen, mutta ilmeisesti hän ei halua selittää asiaa, koska on poistunut paikalta. Uskon, että edustaja Kiviranta on kysin ja hampain taistellut Sauvon puolesta, mutta ministeri Anderssonilla olisi tässä kyllä enemmän selitettävää.

Koska ministeri Vanhanen ei ole ollut tätä valmistelemassa, en tällä kertaa pohdi enempää näitä perusteita, mutta ihmettelen, miten muut keskustalaiset selittävät tämän tilanteen, jossa pääkaupunkiseudun ulkopuoliset kunnat joutuvat jälleen kärsijäksi ja saavat asukasta kohti huomattavasti vähemmän valtionosuuden ja yhteisöveron lisäystä kuin mitä Helsinki saa. Miten voi olla niin, että jälleen kuunnellaan herkällä korvalla Helsingin heraa, mutta pääkaupunkiseudun ulkopuolinen elämä on jälleen herrahississä unohtunut?

Keskustelin tuossa aiemmin edustaja Kankaanniemen kanssa Jyväskylän tukalasta tilanteesta. Hän tahkoaa pitkiä päiviä kaupungin talouden tasapainottamiseksi, mutta mitä tekee hallitus? Se arvioi, että Jyväskylä saa 167 euroa asukasta kohti, kun Helsinki saa 304. Ei, ei tämä kuulosta kauhean reilulta, vaikka huomioisi yhteisöverotuoton erilaisuuden eri alueilla. Mutta onneksi, kuten edustaja Viitanen totesi, tämä saapuu nopealla aikataululla valtiovarainvaliokunnan käsittelyyn, ja sitten varmasti saamme tarkempia jakoperusteita ja vastauksia näihin kysymyksiin, miksi tämä aina tuntuu menevän näin.

17.21 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Arvostan edustaja Vilhelm Junnilan esitystä. Hän saa näinkin kuivassa asiassa kuin verontilityslain muutoksessa aikaan tuollaisen erittäin värikkään puheenvuoron.

Tämä on yksi osa näistä kuntien ongelmien hoitamiseksi annetuista esityksistä. Aikaisemminhan meillä täällä oli jo verojärjestelyjen aiheuttamia veromenetyksiä korvaava esitys, 550 miljoonaa euroa, ja nyt sitten on menossa toinen vaihe eli neliosainen kokonaisuus, jossa on siis kaikki kunnat huomioivia osia, hiukan eri tavalla eri osiot huomioivat niitä. Se on täysin loogista, kun kohta jatkan.

Tosiaan nyt korvataan valtionavustuksella sairaanhoitopiireille koronakriisin aiheuttamia lisäkustannuksia ja johdannaismenetyksiä, sitten peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan määrääjäksi, harkinnanvaraista valtionosuuttakin korotetaan vähän — sehän oli jo välillä kuollut, mutta se aikaisemmin jo palautettiin henkiin, ja nyt siihenkin tulee hiukan lisää — ja sitten on tämä kuntien yhteisöveron jako-osuuden määrääikainen korotus, joka luonnollisesti kohdistuu lähinnä isoihin kaupunkeihin, valtaosaltaan siis kohdistuu niihin, koska niissähän nämä yhteisöveromenetyksetkin tapahtuvat.

Eli tässä ei ole sinänsä mitään ihmettelemistä. Totta kai sitten katsotaan aikanaan, mitkä ovat todelliset tuottomenetykset missäkin kunnassa, mutta tällä hetkellä arvioiden tämä on täysin looginen esitys. Se on selvää, että Helsingin osuuden on arvioitu olevan kuntien yhteisöveron tuotosta tänä vuonna noin 26 prosenttia ja Uudenmaan kuntien yhteensä noin 44 prosenttia, kymmenen suurimman kunnan osuus yhteensä noin 56 prosenttia, ja tietysti nuo menetyksetkin sitten ovat aivan vastaavia. Siksi hallituksen esitys on täysin linjassa siihen, kuinka asioita kuuluukin hoitaa.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

17.23 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi on vaikuttanut kuntien talouteen, etenkin sosiaali- ja terveystenonon kasvun sekä vero- ja maksutulon vähentämisen kautta, ja siksi on todellakin tarpeellista, että kuntia tuetaan myös tällä tavalla, ja on tarpeellista, että kunnille tulevaa yhteisöveron jako-osuutta korotetaan. Mutta itsekin nostin jo aiemmassa puheenvuorossa esiin sen, että suurin osa tästä menee kymmenelle suurimmalle kaupungille ilman tätä valtionosuusien tasausta, ja kyllä hiukan ihmettelen sitä, miten myönteisesti keskustan edustajat ovat tähän suhtautuneet. Tätä pidetään täysin loogisena ja täysin perusteltuna ja täysin linjakkaana. [Vilhelm Junnila: Ovat soittaneet Vaapaavuorelle!]

Kuntien jako-osuuden nosto ilman, että sitä tasataan, tarkoittaa sitä, että 56 prosenttia tuesta menee todellakin kymmenelle suurimmalle kaupungille. [Pia Viitanen: Tämä on yksi osa kokonaisuutta!] Uudenmaan isot kunnat, mukaan lukien Helsinki, saavat rahasta 44 prosenttia, ja kyllä meillä on iso joukko kuntia, näitä pienempiä kuntia, joissa on todella vaikea tilanne. Jos ajattelen vaikkapa omaa kotikaupunkiani Riihimäkeä, niin kyllä tämä herättää sen eriarvoisuuden tunteen. Pidän kyllä harmillisena sitä, että hallituksesta ei löydy nyt yhtään sellaista puoluetta, joka pitäisi myös pienempien kuntien puolta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraavaksi edustaja Satonen ja sen jälkeen sekä ministeri Paatero että ministeri Vanhanen.

17.25 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että totuus on se, että ongelmat ovat kyllä sekä isoissa että pienissä kunnissa tosi mittavia. Katsoin juuri Aamulehden uutisen, jossa Tampereen pormestari Lauri Lyly (SDP) toteaa, että ensi vuoden budjettia lähdetään rakentamaan 132 miljoonan euron takamatkalta. Ja siihen ei ihan hirveästi tämä auta, vaikka sinänsä on positiivista tämä, mitä tässä tehdään. Oma kotikuntani Sastamala taisi saada tuossa jaossa 162 euroa per asukas, ja täytyy sanoa, että sähköposti on täynnä viestejä ihmisiltä, jotka ihmettelevät sitä, minkä takia Sastamala ei pysty rakentamaan Mouhijärven yhteiskoulua, tekemään 8–10 miljoonan investointia, vaan sitä koulua uhkaa lopettaminen. Tämä on realiteetti, ja siellä oli kerätty 2 500 nimeä viikonlopun aikana adressiin, joka tätä asiaa kuvaa. Eli kyllä tilanne on sellainen, että vaikka nämä hallituksen panostukset kuntapuolelle ovat tietysti lukuina katsottuna — jos puhutaan 1,4 miljardin paketista — merkittäviä ja isoja, niin kyllä kuntien tilanne on todella huono tässä tilanteessa.

Se oli tietysti positiivista, että saatiin kunta-alalle palkkaratkaisu, mutta siitäkin on nähtävissä, että todella monissa kunnissa yt-neuvotteluja on vireillä, ja niissäkin, joissa ei ole vireillä, aika monessa joudutaan harkitsemaan. Olen myöskin saanut tätä iloa tässä henkilökohtaisesti nauttia ja olla oman kuntani osalta niitä säästöpäätöksiä suunnittelemassa ja tekemässä, toki hyvässä yhteistyössä muiden puolueiden kanssa, mutta kyllä ne sen verran haasteellisia ovat, että ei ihan kauheata tunkua ole kyllä, veikkaan, kuntavaaliehdokkaaksikaan seuraaviin vaaleihin. Eli kyllä tässä totuus on se, että ne panostukset, jotka tässä nyt on kunnille tehty, korvaavat korkeintaan puolittain ne koronasta aiheutuvat ongelmat, ja kun tähän vielä lisätään se, että sairaanhoitopiirien tappio tulee olemaan valtava, vaikka niille suoraa rahaa annettiinkin, niin sekään ei korvaa, se 200 miljoonan euron panostus, niitä tappioita, jotka sitten lankeavat kuntien maksettaviksi.

Nämä ongelmat ovat kyllä niin mittavia kuntatasolla, että veikkaan, että nämä valtion panostukset korvaavat korkeintaan puolet näistä koronan aiheuttamista ongelmista, ja kun

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

jo sitä ennen oltiin huonossa tilanteessa, niin kyllä siellä kuntatasolla on tulossa vastaan todella ikäviä päätöksiä, jotka koskevat palveluverkkoa ja varmaan myöskin verotusta. Eli kyllä tässä nyt aika pitkään niukkuutta tullaan siellä jakamaan, ja tämä ongelma vielä hallituksenkin edessä tulee olemaan entistä vahvemmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Paatero, 1 minuutti.

17.28 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä todellakin yritetään välttää yt-neuvotteluja ja saada pidettyä ihmiset töissä ja saada myöskin toisaalta pidettyä investointeja sekä hankintoja yllä kunnissa. Tämä on yksi osa tätä 1,4 miljardin euron pakettia.

Tähän kysymykseen: Perusteet ovat ne, joittenka mukaan tehdään näitä lakiesityksiä, eli tämä kohdan perusteet 1,4 miljardin paketille ovat olleet koronasta aiheutuvat ongelmat. Emme ole siis lähteneet tekemään näitä perusteita tähän 1,4 miljardiin niin, että olimme katsooneet eri puolilla Suomea olevan erilaisia kuntia, vaan me olemme katsooneet, mitkä ovat ne perusteet. Yhteisöveron tippuminen on yksi iso osa, ja sen takia tämä lakiesitys tulee 10 prosentin lisäatsauksella tukemaan kuntia. Käymme tänään hetken päästä läpi valtionosuuksien muutokset, joissa on tehty samalla tavalla: perusteet ensin ja sen jälkeen katsotaan, miten sen vaikutukset menevät kuntiin, emmekä lähde toisinpäin näihin lakiesityksiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 1 minuutti.

17.29 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Paatero kertoi, mistä tässä on kyse. Tämä on noin 400 miljoonan osuus tästä 1,4 miljardista. Tämä on täsmätoimi niille kunnille, joiden tulot ovat ensi sijassa verotuloja. Valtionosuusjärjestelmään liittyvät muutokset tullaan esittelemään erikseen.

Minä en tiedä oikein, millä tavalla edistää sitä, että kansalaiset ymmärtäisivät tämän hyvin monimutkaisen tilanteen, jossa tänä vuonna eletään, se, että tammöisten yksittäisten päätösten kohdalla ryhdytään mittaamaan kuntakohtaisia korvauksia, kun kuitenkin kokonaisuutta on tehty äärimmäisen oikeudenmukaisesti ja se kokonaisuus ratkaisee sen, kuinka paljon kunnat saavat menetyksistään valtion puolelta tulevina korvauksina.

17.30 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä on juuri tärkeää tämä, mitä molemmat ministerit aiemmin totesivat, että totta kai ja luonnollisesti tässä korvataan niitä menetyksiä, mitä korona tuo, ja korona tuo esimerkiksi isoille kaupungeille ja monelle kunnalle yhteisöveron tuottojen laskua muun muassa. Mielestäni ei se nyt niinkään voi olla, arvoisa oppositio, että tapahtuisi sellainen, että vaikka siellä Tampereella yhteisövero laskisi kovin mutta sitä ei saisi sitten korvata Tampereelle, kun se on iso kaupunki, ja näin. Mielestäni, ministeri Paatero, ihan hyvin kiteytitte, että perusteet ensin.

En myöskään pidä siitä vastakkainasettelusta isot kunnat / pienet kunnat. Kaikilla on vaikeata. Siinä mielessä allekirjoitan paljon siitä, mitä edustaja Satonen sanoi edellä, että kaikissa kunnissa on tällä hetkellä hyvin vaikeaa, ja korona tuli kyllä pyytämättä ja yllätyksenä kaikkialle, niin valtion kuin kuntienkin kontolle, ja sitä kautta hallitus tekee nyt parhaansa mukaan sitten näitä aputoimia, jotta kunnissa selvittäisiin. Mielestäni myös se on selvää, että tämä ei vielä riitä. Pidän selvänä, että näihin asioihin joudutaan palaamaan

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

heti kun syksy koittaa, ja tärkeää se on mennäkin niin, että näihin palataan. Eli huolestamme on täsmälleen yhteinen. Mielestäni muun muassa edustaja Satosen puheenvuorossa nyt ei ollut tätä vastakkainasettelua, mutta olin vähän sen huomaavini noissa aiemmissa puheenvuoroissa, ja siksi halusin, puhemies, myös omalta osaltani sanoa, että tärkeää on se, että näitä menetyksiä valtio lähtee kaiken kaikkiaan korvaamaan.

Täällä Kivirantakin hyvin perusteli, että tämä on juuri sillä tavalla tehty kuin hyvässä politiikassa pitääkin, ja tosiaan kun tämä on osa kokonaisuutta, niin kokonaisuus muodostuu sitten myös muista toimenpiteistä kuin tästä nimenomaisesta. Tämä on sinänsä hyvin tärkeää huomata.

Puhemies! Tältä pohjalta tosiaan käsittelemme asian, ja pian sitten palaamme myös tässä salissa sen pariin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauusta annetun lain 3 ja 4 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Vanhanen.

Keskustelu

17.33 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voimassa olevan lainanottovaltuuden mukaan valtioneuvosto voi ottaa valtionvelkaa niin, että se kasvaa enintään 125 miljardiin euroon, ja tästä enintään 18 miljardia euroa voi olla lyhytaikaista lainaa, jonka laina-aika sitä otettaessa on enintään 12 kuukautta. Tämä 125 miljardin euron raja tulee vastaan ensi vuoden aikana — jos tulee kielteisiä yllätyksiä, niin se saattaa tulla jopa aikaisemmin.

Hallitus esittää nyt muutosta, että lainanottovaltuuden raja korotettaisiin 150 miljardiin euroon, ja lyhytaikaisen velan enimmäismäärä esitetään nostettavaksi 18:sta 25 miljardiin euroon. Tämä on äärimmäisen karu päätösehdotus.

Toimiminen lähellä tätä lainanottovaltuuden ylärajaa vaikeuttaa valtion velanhallintaa ja vähentää mahdollisuutta tarkoituksenmukaisen kassapuskurin ylläpitämiseen yllättävien menojen varalta. Näissä oloissa on tarpeen ja paikallaan, että meillä on kassassa rahaa. Se on useasti lyhytaikaista, ja sen takia myös tämä jälkimmäinen muutosehdotus on tarpeellinen.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta Hallituksen esitys HE 89/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Vanhanen.

Keskustelu

17.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt pitää turvautua paperiin:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta liittyy koronavirukseen ja sen torjunnassa tarvittavien suojaruokavarojen arvonlisäveroon. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia väliaikaisesti siten, että koronavirustartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaiset myynnit ja muista jäsenvaltioista tapahtuvat yhteisöyhteistyöt säädetäisiin verottomiksi. Verottomuus koskisi myyntejä julkisen terveyden- ja sairaanhoidon sekä sosiaalihuollon palvelun tuottajille sekä Tullin hyväksymille organisaatioille. Näitä myyntejä varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä vero saataisiin vähentää, eli kyse olisi niin sanotusta nol-laverokannasta.

Esityksen tarkoituksena on saattaa kotimaiset myynnit sekä ostot EU-maista neutraaliin asemaan suhteessa EU:n ulkopuolisista maista tehtyihin hankintoihin. Euroopan komissio antoi 3. huhtikuuta väliaikaisesti voimassa olevan päätöksen, jonka mukaisesti Suomessa on tällä hetkellä vapautettu arvonlisäverosta covid-19-taudin vuoksi tarvittavien tavaroiden maahantuonti, jos tavarat tuodaan valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten, toimesta tai puolesta taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien organisaatioiden toimesta tai puolesta.

Ehdotus liittyy hallituksen toimiin, joilla helpotetaan koronavirusepidemian torjuntaa. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi tämän vuoden tammikuun 30. päivän ja 31. päivän heinäkuuta välisenä aikana tapahtuvaan tavarantoimintaan, maahantuontiin ja yhteisöyhteistyöhön.

17.37 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa rouva puhemies! Harvoin annan kiitosta EU:n komissiolle, mutta nyt siihen aukesi mahdollisuus, nimittäin pidän tätä 3. huhtikuuta tehtyä päätöstä ihan perusteltuna, ja hallituksen esitys siis perustuu tähän komission päätökseen. Tässä siis annetaan vapautus tuontituloista ja alveista tammikuun 30. päivästä alkaen, ja tämä on voimassa 31. heinäkuuta saakka, mahdollisesti/tarvittaessa myös pidempään. Tässä

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

on tarkoitus saada myös verotuksen neutraliteetti toimimaan pandemiatilanteissa, siis näissä tarvikkeissa ja muissa.

Ministeri Vanhanen totesi esittelypuheessaan hyvin, keihin esitys on rajattu. Se siis koskettaa vain koronavaikutusten torjumiseksi tavaroita, jotka tuodaan valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten, toimesta tai puolesta taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien organisaatioiden toimesta ja puolesta. — Kiitos.

17.38 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä ja tärkeä lakiesitys, ja kuten täällä on jo todettu, tässähän nimenomaan puututaan tähän kilpailun tasavertaiseen asemaan. Kun komissio päätti, että tälle alueelle voidaan tuoda näitä tärkeitä tarvikkeita, joilla torjutaan koronavirusta, hoidetaan tätä kriisiä, niin sinne tuli verovapautus. Tässä sitten nimenomaisesti toimitaan niin, että vastaava vapautus tulee myös kotimaisilta tai EU-alueen tuottajilta hankituille suojavälineille. Eli on sinänsä äärimmäisen myönteistä ja tärkeää, että olemme saaneet tämän esityksen tänne. Tällähän jo arvioitiin olevan noin seitsemän miljoonan verran verotulovaikutuksia verotuloja vähentävästi, mutta tässä tapauksessa on hyvin, hyvin perusteltua toimia juurikin näin.

Puhemies! Itse asiassa tämäkin esitys on jo ollut ennakkokäsittelyssä meillä verojaostossa, ja tulemme tätäkin käsittelyä jatkamaan huomenna ja varmasti myös vastauksen tältä osin saamme tänne saliin hyvin pian.

17.39 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Minunkin pitää kehua tätä esitystä. Eli tässähän säädetään arvonlisäverotukseen väliaikaisesti nollaverokanta koronavirusepidemian estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden kotimaisiin myynteihin ja muista jäsenvaltioista tapahtuviin yhteisöankintoihin. Verottomuus koskee siis myyntejä julkisen terveyden- ja sairaanhoidon sekä sosiaalihuollon palveluntuottajille. Verottomuus koskee myös myyntejä esimerkiksi kuntien ja sairaanhoitoyhtymien sairaaloille ja sellaisen yksityisen toimijan hankintoja, joka tuottaa julkisen toimijan puolesta ja tämän valvomana terveydenhoito- ja sosiaalihuoltopalveluja. Näitä myyntejä varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä vero saadaan vähentää, eli kyse on niin sanotusta nollaverokannasta. Esitys on erinomainen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 36 ja 55 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.41 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on seuraava osa kokonaisuutta, josta tänään on ollut jo keskustelua, eli peruspalveluiden valtionosuus. Tämä on se osa, joka kohtelee kuntia myöskin täysin samantarvoisesti riippuen niistä perusteista, jotka hetken päästä käyn läpi.

Tämä valtionosuuden osuus tästä paketista on reilut 720 miljoonaa euroa, josta suurin osa on 550 miljoonaa euroa niin sanotusti normaali valtionosuuksien perusteiden pohjalta. Tämä on jaettu niin, että se vastaa erityisesti siihen kysymykseen, miltä osin korona on kohdellut kaupunkeja ja kuntia. Sen takia tämä on jaettu niin, että yksi kolmasosa tästä jaosta menee asukasperusteisesti ja kaksi kolmasosaa tästä 550 miljoonasta menee kunnallisveron jakoprosenttien mukaisesti. Elikkä tämä paketti jakautuu näin.

Sen lisäksi, kuten täällä on moneen kertaan tänään mainittu, meillä on erillinen lasten ja nuorten paketti, 112,3 miljoonaa tarkasti ottaen, ja se jaetaan lapsien mukaan. Elikkä sen mukaan, mitä kunnassa on lapsia, tämä valtionosuus jaetaan, tällä perusteella.

Toinen osuus on 60 miljoonaa, joka sitten vastaavasti jaetaan yli 65-vuotiaiden asukasmäärän perusteella. Elikkä niin paljon kuin kunnassa on yli 65-vuotiaita, sillä on vaikutusta tämän 60 miljoonan euron jakamiseen. Ja näin toivotaan, että ne kohdentuvat siellä kunnallisessa itsehallinnossa, siellä sisällä, juuri näihin varsinaisiin toimintoihin.

Tämän lisäksi tässä paketissa on 50 miljoonan euron lisäys tähän harkinnanvaraiseen tukeen, joka on siis normaalisti tälle vuodelle ollut 10 miljoonaa. Nyt erityisesti koronasta aiheutuviin ongelmiin olemme päättäneet lisätä sitten tätä hakemuksella tehtävää arviointia kuntien taloudelliseen tilanteeseen yhteensä 60 miljoonalla tämän vuoden osalta, kun sinne tulee se 50 lisää.

Tässä on muutamia muitakin lisäyksiä, joista meillä digikannustin oli jo tälle vuodelle aiemmin 40 miljoonaa euroa, ja nyt siitä 30 miljoonaa euroa on siirretty niin sanotun yleisen valtionosuuden pariin, eli palautimme sieltä digikannustimesta 30 miljoonaa yleisesti valtionosuuksiin. Ja toisena pienempi summa, 3,4 miljoonaa, joka tulee työttömyysetuuden sovittelun suojaosan väliaikaisesta korottamisesta, eli ihan lakiteknisestä puolesta.

Tämän lisäksi tässä paketissa, mikä on ollut aiemmin jo sovittuna liittyen hoitajamitoitukseen, tulee summa, joka kattaa tämän vuoden osuuden, eli tämän 17,7 miljoonaa euroa, jotenka tämän vuoden osalta siihen pakettiin, joka on jo käsittelyssä täällä eduskunnassa muuten, saadaan tätä kautta rahoitus. Ne muiden vuosien rahoituksethan on jo neuvoteltu, ja ne tulevat näkymään sitten seuraavissa budjeteissa, mutta tässä lisätalousarviossa nyt lisätään se osuus, mikä sen lakipaketin osalta koskettaa juuri tätä vuotta.

Näin saamme turvattua kuntien palveluita niin, että lapsille ja nuorille sekä ikäihmisille koulut, terveydenhuolto, vanhuspalvelut saadaan järjestettyä myöskin tästä eteenpäin.

17.45 Heidi Viljanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tänään täällä salissa puhuneet jo moneen kertaan tästä kuntien suuresta tukipaketista, joka liittyy tähän lisätalousarvioesitykseen, ja tässä yhteydessä haluan kyllä erityiset kiitokset välittää koko hallituk-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

selle mutta erityisesti paikalla olevalle kuntaministeri Paaterolle. Kuntien hätähuuto on kuultu, ja hyvä niin.

Kunnat ovat varsin erilaisia, ja tiedämme hyvin, että kunnat ovat olleet jo ennen tätä koronakriisiä varsin suuressa hädässä. Erityisesti voin mainita, että olen itse kuntapäättäjänä ollut toteuttamassa kotiseudullani kuntaliitosta, joka kertoo siitä, että kriisikunta Honkajoki liittyy ainoana kuntaliitoksena Kankaanpään kaupunkiin ensi vuoden alusta. Näin ollen nämä kriisikuntien tilanteet ovat jokseenkin tulleet tutuiksi, ja tärkeätä on tietysti, että nyt koronakriisin myötä näitä arviointimenettelyjä ei tulisi lisää.

Kunnat ovat hyvin erilaisia, ja tämänkin kriisin vaikutukset eri kuntiin ovat erilaisia. On aivan eri asia, jos on alle tuhannen asukkaan kunta, kuin sitten se, jos puhutaan 650 000 asukkaan Helsingistä. Myös kuntien taloustilanteissa on suuria eroja, ja siksi kunnille kohdennettava tukikokonaisuus koostuukin eri toimenpiteistä. Yksi on tietysti tämä peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotettu muutos, 550 miljoonan euron lisämääräraha, josta ministeri äsken kertoi, ja erityisesti kiitosta haluan antaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukeviin palveluihin ehdotetusta 112,3 miljoonan euron lisäyksestä. Lisäksi on tärkeää, että iäkkäiden palveluiden toimivuuteen ja sen varmistamiseen on ehdotettu 60 miljoonan euron lisäys. Tässä tärkeimmät huomiot näistä.

No, miksi sitten kuntia tuetaan, kun julkinen talous on kokonaisuus, niin on ihan selvää, että kunnat tarvitsevat rahoitusta peruspalvelujen järjestämiseen, kun kunnat kuitenkin huolehtivat kansalaisten elintärkeistä perusoikeuksista ja palveluista. Aivan niin kuin yrityksiä ja niiden toimintaa on rajoitettu ja sairaanhoitopiirit ovat joutuneet laittamaan nopeasti erilaisia toimia koronakriisin myötä käyntiin ja menettäneet tuloja, niin kunnat ovat samaten laittaneet toimeksi valtion päättämiä toimia koronakriisiin liittyen ja menettäneet merkittävästi verotuloja.

On ihan olennainen kysymys, että kuntien rahoitusta turvataan, ja näin turvataan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja kuntalaisten palvelut. Tärkeätä on, että valtiovarainministeriö seuraa tiiviisti poikkeustilanteen ja kuntatalouden kehitystä myös jatkossa, ja näin tulee varmasti tapahtumaan.

17.48 Riikka Purra ps: Arvoisa rouva puhemies! Koronakriisi vaikuttaa kuntien talouteen erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvun kautta mutta myös verotulojen vähenemisen ja maksutulojen vähenemisen kautta. Tämä esitys, jolla on tarkoitus korvata näitä menetettyjä tuloja, on tietysti hyvin tarpeellinen. Kuitenkin oleellista on huomata se, että kuntien tilanne oli katastrofaalisen heikko jo ennen koronaa. Pandemia heikentää kuntataloutta entisestään, kuluvana vuonna kenties jopa 2 miljardilla eurolla. Tilanne monissa sellaisissa niin sanotuissa hyväosaisissakin kunnissa, jotka nauttivat korkeista yhteisöveroista ja joissa asuu paljon työtä tekeviä ihmisiä, on aika heikko. Luisu on monesti aika syvää, ja silloin saatetaan tippua aika korkealta. Monissa tapauksissa velkaantuminen on jo hyvin rakenteellista, ja oikeastaan kautta kuntakentän tällä hetkellä tehdään hyvinkin voimakkaita sopeutustoimia ja leikkauspolitiikkaa, jolloin joudutaan puuttumaan ihan semmoisiin peruspalveluihin, terveydenhuollosta eteenpäin.

Kuitenkin tässä yhteydessä pitäisin oleellisena, että hallitus kykenisi tarkastelemaan hallitusohjelmaansa kuuluvia suurhankkeita. Olen ymmärtänyt, että oppivelvollisuuden pidentämiseen ei olla valmiita koskemaan, mutta on ihan selvää, että kuntien tehtävien lisäämisen tai kuntien velvollisuuksien kasvattamisen tietä pitkin me emme koskaan pääse hyvään lopputulokseen. Itse asiassa tällä hetkelläkin hallitus on tuonut eduskuntaan monia

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

sellaisia paketteja, jotka itse asiassa lisäävät niitä menoja. Vaikka saattaisi olla niin, että valtio korvaa sitten kunnille nämä kasvaneet kustannukset siinä ja siinä asiassa, tiedetään kuitenkin, että kun nämä verotulot tulevat sieltä yhdestä lähteestä ja potista, niin meidän ei pitäisi niin epärehellisiä olla, että me ajattelisimme, että se, että valtio korvaa kunnille näitä menoja, olisi sitten jonkinlainen helpotus. Tämä taloudellinen tilanne on hirvittävän vaikea, ja minä en näe millään tavalla kestäväksi sitä, että julkista sektoria paisutetaan liiallisesti. Tietysti voidaan elvyttää julkisesti, ja se on ihan tarpeen, kun se tehdään järkevästi, mutta jos samaan aikaan tehdään toimia, jotka kasvattavat koko julkista sektoria, ja jos niillä ei ole olemassa mitään loppupäätä vaan ne vain etenevät, niin en voi kyllä kannattaa sitä.

17.51 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Inledningsvis vill jag tacka allihopa som har jobbat i kommunerna under coronatiden i en väldigt utsatt position, dels inom vården men också undervisningssektorn mitt i coronavardagen.

Det är ju så att kommunerna står för basservicen, och det är den servicen som står allra närmast invånarna. Det är ju via statsbidrag som staten hjälper till för att producera den här basservicen på ett jämlikt sätt i hela landet. Kommunerna hade det, precis som har noterats här, väldigt tufft redan innan coronakrisen kom, och med den här satsningen på över 720 miljoner euro kan basservicen tryggas på ett bättre sätt. Förhoppningsvis kan man också stävja en del av de samarbetsförhandlingar som är på gång i många kommuner. Tack till minister Paatero för redogörelsen över på vilket sätt de fördelas.

Elikkä kiitos kuntaministeri Paaterolle siitä, millä tavalla valtionosuudet nyt määritellään ja jakautuvat.

Kunnat tuottavat tosiaan kuntalaisten peruspalveluja, ja nyt koronakriisi on johtanut suuriin tulonmenetyksiin, ja tulee muistaa, että monissa kunnissa jo ennen tätä oli todella haasteellista kuntatalouden suhteen. Tämä valtionosuuksien korotus tasavertaisten peruspalveluiden varmistamiseksi koko maassa on todella tärkeää, ja kuten valtiovarainministeri tässä totesi aikaisemmin, valtiolla on leveämmät hartiat ja on tärkeää tukea nyt sitten kuntia näin. Tässä tulee muistaa, että yhdessähän luomme sitten hyvää tukea ja peruspalveluja suomalaisille.

Lisätalousarvio on historiallisen suuri myös kuntien osalta. Tärkeää tulevaa ajatellen on, että hallitus seuraa kuntatalouden kehitystä, sillä kunnilla on todella haasteellista tulevaisuudessa. Tämän yhteydessä tulee tarkistaa mielestäni myös kriisikuntakriteerejä, kuntien tehtäviä ja velvoitteita ja myös kiinteistöjen poistoparametreja tulevaisuudessa. — Kiitos.

17.53 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin lämpimät kiitokset kuntaministeri Paaterolle perusteellisesta valmistelusta ja siitä, että kuntakenttää ja sen ääntä on todella tässä erittäin vaikeassa tilanteessa kuultu. Tänään täällä on käsitelty hallituksen neljättä lisätalousarviota, ja sen yhteydessä ja jo aikaisemmin tänä vuonna tehdyillä toimenpiteillä on ratkaistu hyvin pitkälle koronakriisin aiheuttamia akuutteja taloudellisia ja sosiaalisia haasteita, mutta nyt nimenomaan tämä kuntakentälle kohdennettu kuntapaketti on mielestäni yksi lisätalousarvioon sisältyvä keskeinen työkalu siihen, että suomalaisten ihmisten hyvinvoinnin kannalta aivan kriittisiä peruspalveluja voidaan turvata. Tämä kriisi on iskenyt kuntakenttään hyvin massiivisesti, mutta tiedämme myös sen, että se on myös kohdellut kuntia eri tavalla, ja siksi on todella hyvä, että myös tämä tukipaketti koostuu erilaisista

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

elementeistä. Minusta sen jakoperusteet ovat varsin hyvät ja sillä todella pystytään kriisin keskellä turvaamaan nyt näitä palveluja.

Tämä kriisi on käytännössä romauttanut kuntien verotulopohjan, ja me kaikki tiedämme, että ottaen huomioon kuntien taloudellisen tilan jo ennen tätä kriisiä, hyvin harvalla kunnalla todellisuudessa on olemassa minkäänlaisia puskureita tässä tilanteessa. Rajoittamistoimien kielteiset vaikutukset ovat kohdistuneet ennen kaikkea kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin, ja lapset ja nuoret ovat joutuneet nyt jo hyvän aikaa elämään kohutuuttomassa tilanteessa, joka on lisännyt paitsi turvattomuutta myös eriarvoisuutta, ja vastaavasti myös ikääntyneet ovat kärsineet palvelujen saatavuuden heikentyessä. Siksi olen erittäin iloinen tästä lasten ja nuorten erillisestä hyvinvointipaketista ja luonnollisesti myös vanhuspalveluihin kohdennettavasta tuesta.

Minusta sosiaalisen kriisin ehkäisyn tulee tässä tilanteessa olla meidän kaikkien yhteinen tavoite, mutta kokonaisuutta tarkastellen pidän erittäin tärkeänä myös sitä, että hallitus todella arvioi kuntien ja kuntatalouden näkymiä myös pidemmällä aikataululla, sillä kuten todettua, tämä tilanne on ollut hyvin haasteellinen jo pitkän aikaa, ja tästä syystä mielestäni on tärkeää paitsi, että kriisikuntakriteerejä ja arviointimenettelyä arvioidaan tulevaisuudessa, myös valmius tarkastella tilannetta ja kohdentaa tarvittavia tukitoimia myös myöhemmässä vaiheessa.

17.56 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä asia, että tämä 1,4 miljardin euron kuntapaketti täällä on, se on suorastaan välttämätön. Mutta kuten jo tuossa aikaisemmin totesin, kun kuvasin kuntatalouden tilannetta Tampereella ja kotikunnassani Sastamallassa, jotka ovat aika tyypillisiä — toinen iso, toinen keskisuuri kunta — niin tämäkään paketti ei tule riittämään, ja ne ongelmat tietysti ovat yhteiset. Kaikki ymmärtävät sen, että koronasta on aiheutunut huomattavia tulonmenetyksiä kunnille ja sitä kautta ollaan tosiaan siinä tilanteessa, että ihan tässä peruspalveluidenkin osalta joudutaan miettimään, millä tavalla ne järjestetään, ja joudutaan tekemään siellä kuntatasolla erittäin kipeitäkin ratkaisuja.

Koska näin on, niin olen kyllä tässä asiassa täysin samaa mieltä edustaja Purran kanssa, ja myös Kuntaliitto on hyvin selkeästi sen viestittänyt, että kun on vaikeuksia selviytyä jo nykyisistäkin tehtävistä, niin ei ole kyllä mitään perusteita tässä vaiheessa antaa uusia tehtäviä kunnille. Se on ihan päivänselvä asia. Sanoisinkin sen näin, että jos tässä kuunnellaan kuntien viestiä — tämä tulee laajalti ympäri koko kuntakenttää riippumatta siitä, onko kyse isoista, keskisuurista vai pienistä kunnista — niin jos nyt näitä uusia tehtäviä edelleen tänne tuodaan, ja kun me tiedämme, että joka ikinen kerta, kun joku uusi tehtävä tuodaan, on sen sitten tuonut tämä hallitus tai edellinen tai sitä edellinen, niin aina siitä osa jää kuitenkin kuntien maksettavaksi, ikinä sitä ei korvata täysimääräisesti kunnille. Silloin, jos tämä mylly edelleen pyörii tässäkin tilanteessa, jossa kuntatalouden tilanne on huonoin sinä aikana, kun itse olen seurannut ja ollut mukana reilun 20 vuotta kuntapäättäjänä, niin silloin ei ole kyllä kuntien viestiä kuultu ollenkaan. Kyllä nyt on aika pistää jäihin ne hankkeet, joissa uusia menoja aiheutetaan, ja koetetaan selvittää edes näistä, ja tehdään se yhteistyössä yli poliittisten rajojen.

17.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä haluan onnitella eduskunnan puhemiestä ja toivottaa hänelle parhainta menestystä vaativassa työssä.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Sitten tämän päivän aiheeseen. Tästä kuntien valtionosuusjärjestelmän ja peruspalvelujen asioiden hoitamisesta tätä kautta, niin kuin tässä nyt on käsitelty, tulkitseen sen, että siinä aivan oikein kannetaan vastuuta siitä tilanteesta, johon kunnat ovat tahtomattaan, yllättäen joutuneet. Sille, että kritiikkiä tulee milloin mistäkin, en näe kovin paljon perusteita, koska pitää muistaa, että tämä tilanne on varmasti ainutkertainen ja tätä ei ole koskaan pystytty etukäteen harjoittelemaan. Tähän on pyritty mukautumaan, ja väitän, että mukautuminen varsinkin kunnissa on tehty niin hyvin — tuntien oman kotikuntani Ilomantsin tilanteen, että siellä kunnanjohtaja ja johtavat virkamiehet ja luottamusmiehet ja kaikki kunnan työntekijät ovat tehneet ansiokkaasti töitä — että pystymme siitä tilanteesta selviämään. Vaikka meillä koronaa ei ole ollut, niin varautuminenhan tietysti on pitänyt tehdä ihan niin kuin missä tahansa muualla, ja kaikki toimenpiteet terveydenhuollossa on tehty sen mukaan, että jos tilanne tulee, niin pystytään välittömästi reagoimaan. Elikkä valtio kantaa tässä sen vastuun ja korvaa kunnille syntyneitä vahinkoja ja taloudellisia menetyksiä. Menettelytapa on aivan oikea. Moitteita saa toki esittää, mutta pitää muistaa sekin, että kuten äsken sanoin, tätä ei ole kukaan koskaan ennen harjoitellut eikä tähän ole olemassa mitään mallia, että jos sitten sitä kritiikkiä joiltain tulee, niin voin sanoa, että se on enempi hakuammuntaa se arvostelu. Sen tiedän, että jos jotain muutakin olisi tehty, niin sama arvostelu olisi kuultu.

Toivon mukaan tästä nyt kuitenkin ruvetaan pikkuhiljaa toipumaan, ja siinä toipumisessa pidän äärimmäisen tärkeänä sitä, että kuntien elinvoima turvataan, ja jos siellä on sellaisia kuntia, joilla on tällä hetkellä vaikeuksia, niitä pitää ymmärtää, eikä heti olla kriisikuntamenettelyä käynnistämässä. Tiedän, että varmasti joka ainoassa kunnassa Suomessa tehdään töitä tosissaan ja tehdään parhaansa, jotta kunta selviää ja pystyy kuntalaisille parhaat palvelut järjestämään. Mutta valtiovallan on tämän jälkeen, tämän kriisin jälkeen ja nyt tämän kriisin aikana, kun muutetaan suuntaa kohti uutta nousua, pidettävä huoli siitä, että elinkeinojen kehittämisen puolella saavutetaan menestyksiä. Elintason nousu, verotulojen kertymän kasvu ja yleensä hyvinvoinnin lisääntyminen tulevat vain työn kautta, me emme voi velan varassa pitkään elää, ja mielestäni se pitää sisällään viime vaalikaudella Sipilän hallituksessa kokeillun byrokratian purun. Peräänkuulutan sitä edelleen. Silloin luotiin 140 000 uutta työpaikkaa ja pitkäaikaistyöttömyys yli puolitettiin. Se pitkäaikaistyöttömyys putosi alle puoleen sinä aikana, vaikka alussa sanottiin, että se ei varmasti onnistu.

Elikkä me tiedämme sen, että keinoja meillä on; kysymys on vain, haluammeko me ne tehdä. Se on totta, että se vaatii kovaa työtä, paljonkin enemmän työtä, se vaatii kärsivällisyyttä ja jonkun verran uhrauksia, mutta Suomen kansa kyllä pystyy sen tekemään, en yhtään sitä epäile. Tärkeää on vain pitää asiat suomalaisten omissa käsissä niin, että esimerkiksi Euroopan unioni ei pääse meitä määräilemään, mitä tässä maassa pitää tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä lopuksi ministeri Paatero.

18.02 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuntien tilanne on eittämättä heikko. Sain juuri ensimmäiset ennakkolliset tiedot viime vuoden tilinpäätöksistä — ja se oli tilanne ilman koronaa — eikä näytä kovin hyvältä, vaan siellä on kymmeniä kuntia, jotka nyt ovat ottaneet syömävelkaa. Kymmeniä kuntia.

Ja tähän koronaan nyt tässä kohtaa: Mehän olemme päättäneet linjauksena, että mikään kunta ei ainoastaan koronasta johtuvista syistä ajaudu kriisikunnaksi, koska on harkinnanvaraista VM:n puolelta tehdä arvio siitä, otetaanko se arviointimenettelyyn, ja tästä syystä

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

mikään kunta ei joudu kriisikunnaksi. Mutta sitä vastoin alijäämän kattamisen osalta meillä on vielä harkinnassa, että tälle väliajalle tuomme mahdollisesti lakimuutoksen, että voidaan tälle alijäämän kattamiselle — joka siis nyt ensimmäisen kerran tämän viiden vuoden kohdalla sitten toteutuisi — esimerkiksi anomuksen perusteella myöntää jatkoaikaa tai jotain muuta, että sitä viiden vuoden aikamäärettä siinä ei olisi. Meillä on siis osastolla mietinnässä tämä, minkälainen lakiesitystarve siihen on.

Elokuun budjettiriihi tulee olemaan seuraava paikka, jossa katsotaan sitten tämän vuoden osalta, onko lisääntyviä tarpeita, mutta se on tiukempi paikka siihen ensi vuoden osalle. Olen pahoillani siitä, että kunnat ovat joutuneet myöskin siirtämään omia budjettiarviointojaan sitten sinne syksyyn, koska normaalistihan kunnissa aloitetaan jo kesäkuussa, mutta nyt koska budjettiriihi meillä valtion puolella pystyy antamaan linjauksia vasta silloin syksyn alussa, niin kunnat pääsevät tekemään omia budjettejaan vasta sen aikataulun mukaan. Mutta silloin käydään siis läpi vuoden 21 budjettia.

Iso asia, kun puhutaan tästä kuntien ennakoitavuudesta tulevien talousasioiden osalta, on tietysti sote — joka nyt viime perjantaina saatiin informoitua ulos — jossa siis kuitenkin puolet kuntien henkilöstöstä, menoista, kaikista siirtyy sote-maakunnille. Tämähän on siis varmaan se kaikkein suurin asia, kun puhutaan, että pitääkö kunnilta jotain tehtäviä poistaa — jos ei puolet henkilöstöstä ole mikään muutos, niin hämmästelen, koska se on todella iso ja tuo erityisesti sitä ennakoitavuutta, koska sote-kustannuksista tiedetään, että ne ovat monesti olleet ne, jotka ovat nousseet enemmän kuin on ennakoitu.

Kiitokset tästä keskustelusta ja terveisistä, kannustuksista tähän työhön. Olen iloinen, koska tiedän tämän keskustelun jälkeen, että te käsittelette tämän täällä eduskunnassa nopeasti, niin että me saamme kunnille sitten tämän valtionosuusjärjestelmän mahdollisimman nopeasti myöskin maksatukseen, mikä on tärkeää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

Hallituksen esitys HE 87/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Nyt lähetekeskusteluun varataan 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.05 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tässä esityksessä lakia työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Tämä kokeilu liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin työllisyysasteen nostamiseksi ja kuntien roolin vah-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

vistamiseksi työllisyyspalveluiden järjestäjänä. Työllisyyden kuntakokeiluilla tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja.

Tässä kokeilussa valtion ja kuntien osaaminen ja resurssit yhdistettäisiin siten, että valtion tehtäviä, henkilöstöä ja työllisyysmäärärahojen sekä kuntouttavan työtoiminnan määrärahojen käyttövaltuutta siirrettäisiin kunnan tai kuntayhtymän muodostamalle kokeilualueelle määrääjäksi. Kokeilualueille ohjattaisiin työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaita ne, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan, ja lisäksi kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset.

Tämän kokeilun järjestäminen on nyt tarpeen, jotta saataisiin vertailukelpoista tietoa siitä, saadaanko tehtävien hoitamisella kunnissa enemmän vaikuttavuutta kuin tehtävien hoitamisella valtion työ- ja elinkeinotoimistoissa. Tarvitaan myös tietoa siitä, mitkä ovat ratkaisevat toimenpiteet tehtävien tehokkaaksi hoitamiseksi. Näistä tiedoista hyödynnemme, kun tehtävien pysyvästä siirtämisestä kunnille säädetään vajaan parin vuoden kuluttua.

Olen tietoinen siitä, että tämä kokeilu olisi jo kolmas kokeilu työllisyyttä edistävien tehtävien hoitamiseksi kunnissa. Näiden aiempien kokeilujen haasteena on ollut juuri vertailukelpoisuus. Tämän kokeilun koasetelma on rakennettu huolellisesti, vaikutusten seuranta tulee olemaan jatkuvaa, ja lisäksi kokeilu on valtioneuvoston yhteisenä tutkimus- ja selvityshankkeena toteutettavan TEAS-arvioinnin kohde.

Tällä kokeilulla selvitetään nyt, millaisia työllisyys- ja hyvinvointivaikutuksia on todennettavissa, kun kunnat voivat kehittää palveluja oman toimintaympäristönsä ja kuntalaisten tarpeista käsin. Tässä myös vahvistetaan valtion ja kuntien tekemää yhteistyötä.

Työllisyyden kuntakokeiluun järjestettiin kaikille kunnille avoin haku kokeilualueeksi syksyllä 2019. Kokeiluun valittiin yhteensä 90 kuntaa, jotka muodostavat nyt 20 kokeilualuetta. Kokeilun laajentamiseksi on käynnistetty täydentävä haku, joka päättyy juhanuksen jälkeen. Uudella hakukierroksella valittavia kuntia koskien annetaan täydentävä hallituksen esitys mahdollisimman nopealla aikataululla.

Arvoisa puhemies! Totean tämän kokeilun vaikutuksista seuraavaa: Työttömiä työnhakija-asiakkaita siirrettäisiin nyt kokeiluihin noin 200 000, ja TE-toimistojen henkilöstöä siirtyisi kuntien johdon alaisuuteen noin 900 henkilötyövuotta. Nämä laskelmat päivitetään elokuussa, kun koronakriisin vaikutukset eri asiakaskohderyhmiin ovat paremmin nähtävissä. Tässä on siis kysymys varsin mittavasta hankkeesta.

Kuntakokeiluilta odotetaan työttömien palvelujen tehostumista ja entistä parempaa kohdistumista työnhakijan yksilöllisiin tarpeisiin. Lisäarvoa syntyisi myös siitä, että saman kokeilualueen kunnat sovittaisivat työllisyyttä edistävät palvelunsa keskenään yhteen. Yhteensovitettavien palveluiden keskiössä ovat työllisyyspalveluiden lisäksi sosiaali- ja terveyspalvelut ja osaamispalvelut, jotka ovat tässä toiminnassa tuiki tärkeitä. Lisäksi kunnat hyödyntävät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta säädettyssä laissa määriteltyjä ely-keskusten hankkimia palveluita sekä omia ostopalveluitaan. Myös kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö, asiantuntijuuden hyödyntäminen työnhakija-asiakkaan palvelukokonaisuudessa, on tärkeää, ja tätä yhteistyötä suositellaan vahvasti.

Kokeilujen tavoitteiden toteutumista seurattaisiin tiiviisti kokeilun aikana alueilla ja myös valtakunnallisesti. Seurantamittareita on suunniteltu yhdessä toimijoiden kanssa, ja nämä mittarit kohdentuvat työllisyysvaikutusten lisäksi myös hyvinvointivaikutuksiin ja asiakastyytyvyyteen.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Kuntien vastuulle siirtyvien palvelujen järjestämisen ja tuottamisen valvontatehtävä on esityksessä esitetty perustettavaksi aluehallintovirastolle, jolla on kunnan muidenkin lakisääteisten tehtävien valvonta. Aluehallintovirastolla olisi aktiivinen valvontatehtävä kokeilualueiden lain noudattamisen sekä asiakkaiden yhdenvertaisuuden valvomiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että tämä koronatilanne on muuttanut talouden ja työllisyyden näkymiä radikaalisti viimeisten kuukausien aikana. On selvää, että uudenlaisia toimintamalleja ja eri toimijoiden entistä tiiviimpää yhteistyötä tarvitaan jatkossa, jotta työttömille pystytään tarjoamaan kohdennettuja palveluja ja helpottamaan työllistymistä. Eri palvelujen, resurssien ja osaamisen entistään tehokkaampi yhteensovittaminen on näin ollen tärkeää. Tähän kuntakokeilut tarjoavat nyt oivan mahdollisuuden. Kokeilujen toteutuksesta saadaan sitten eväitä pysyvän tehtävänsiirron valmisteluun mutta erityisesti myös uudenlaisen vaikuttavuuden löytämiseksi ja työttömän ihmisen kannalta parhaiden palvelumallien löytämiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset — ja sitten keskusteluun.

18.12 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa eräitä työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä siis siirrettäisiin kokeilun ajaksi kuntien tehtäväksi. Kuntakokeilu liittyy läheisesti myös hallitusohjelman tavoitteeseen nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin sekä tavoitteeseen vahvistaa kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä.

Me kaikki tiedämme, että koronavirusepidemia ja sen takia tapahtunut irtisanomisten ja lomautusten merkittävä kasvu asettavat 75 prosentin tavoitteelle valtavan, valtavan haasteen. Toisaalta nyt elvytyksen takia tapahtuva nopea velkaantuminen nostaa esiin jopa yli 75 prosentin työllisyysasteen tärkeyden. Ja aivan kuten ministeri Haatainen hyvin sanoi, eri toimijoiden yhteistyö on nyt entistä, entistä tärkeämpää ja entistä, entistä arvokkaampaa.

Tehtävien siirtoa kunnille puoltaa kunnallisten työllisyyspalveluiden hyvä tuntemus kunnan asioista sekä tarjolla olevista työ- ja muista mahdollisuuksista. Pienimmillä alueilla kyetään myös tarjoamaan yksilöllisempää ja henkilökohtaisempaa palvelua. Mitä lähempänä ihmistä ollaan, sitä parempi.

Kuntakokeilun tavoitteena on esimerkiksi saada tietoa siitä, paranevatko työllisyydenhoidon tulokset siitä syystä, että kunnilla on monialaisina viranomaisina mahdollisuus hyödyntää monien eri toimialojen palveluita järjestäessään ja tuottaessaan työllisyyspalveluita. Lisäksi kokeilulla tavoitellaan tietoa erityisesti vaikeammin työllistyvien palveluiden kustannuksista ja palvelupoluista. Jälleen kerran oleellista on, että pyritään menemään lähemmäksi ihmistä.

Puhemies! Kokeilu aiheuttaa valtiolle lisäkustannuksia. Viime kädessä kuitenkin kokeilun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen, erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen sekä työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamien kokonaiskustannusten hillitseminen.

Puhemies! Kannan iloa myös siitä, että tässä kuntakokeilussa ovat mukana kotiseutuni Seinäjoki ja Ilmajoki. Kun tunnen nämä toimeliaat ihmiset ja tarmokkaat toimintatavat, olen kovin luottavainen, että esimerkiksi kotiseudullani tästä on paljon, paljon hyötyä.

18.15 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kuntakokeilut ovat vihdoinkin saapuneet tänne. Tämä on hallituksen ymmärtääkseni tärkein työllistämistoimi.

Itse en ole aivan näin luottavainen kuin edellinen puhuja. Mielestäni onkin hyvin huolestuttavaa, jos hallitus tällä keinolla uskoo saavansa työllisyysasteen nousuun. Tai totta kai saa sen numeraalisen lukeman nousuun, mutta se ei ole kauhean kestävä toimi. Pääasiassa tämä hyvin suurelta osin on sosiaalipolitiikkaa, ei sinällään kestävä työllisyystoimi, eikä sitä missään nimessä pidä sekoittaa julkisen talouden tasapainottamiseksi vaadittaviin toimiin.

Työllisyysastetta kannattaa tietysti ensisijaisesti nostaa huolehtimalla siitä, että yrityksillä on mahdollisuutta kasvaa ja tuottaa, palkata ihmisiä ja investoida, ja näin synnytetään tuottavaa työtä, josta saatavalla palkalla ihminen tulee toimeen ja maksaa veroja. Yhtä tärkeää on huolehtia siitä, että ihmisillä on kannustimia ottaa työtä vastaan, mutta yksinkertaisesti julkista sektoria paisuttamalla ja aina tukityöllistämällä ei päästä tällaiseen lopputulokseen.

Tämän kokeilun kohderyhmään siis kuuluisivat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan, sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset — eli aikamoinen määrä ihmisiä. Mitä tulee maahanmuuttajiin ja vieraskielisiin, niin ehkä maahanmuuttopolitiikan linjausten kohdalla kannattaisi jo miettiä näitäkin asioita niin, että voisimme oikeasti korostaa sitä työllisyyspotentiaalia eikä tarvitsisi lisätä työttömyyspotentiaalia.

Tässä yhteydessä olisi myös mielenkiintoista kuulla, mitä hallitus on mieltä siitä, että tähän kokeiluun olisi liitetty sellaisia ryhmiä kuin esimerkiksi hyvässä työiässä olevat mutta työmarkkinoilta ikäsyörjetyt tai sitten työhalukkaat ikääntyneemmät ihmiset. Tiedämme, että näissä kohderyhmissä tilanne on monin paikoin hyvin huolestuttava.

Mutta joka tapauksessa tähän esitykseen ei liity arvioita siitä, mitä tällä lopulta saadaan aikaiseksi. Tässä ei ole vaikutusarvioita eikä arviota siitä, kuinka paljon tästä nyt sitten on tai ei ole hyötyä. Myös Valtiontalouden tarkastusvirasto on suosittanut, että kuntakokeilujen tuloksia täytyy seurata järjestelmällisesti. Aina kun on kysymys tällaisista toimista, joihin käytetään verorahoja, niin pienintä, mitä meidän pitäisi vaatia, on se, että siitä tehdään sellaiset seurausten arvioinnit, että me voimme oikeasti arvioida, mikä on laitettujen eurojen hyöty, ei ainoastaan siinä, että se näkyy, että ihminen on noussut kortistosta pois, vaan että se on jollakin lailla kestävä, että siitä on oikeasti ollut hyötyä paitsi näille henkilöille myös tietysti sitä kautta [Puhemies koputtaa] yhteiskunnalle laajemmin. — Kiitos.

18.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä laissa on tarkoitus säätää kokeilusta, jossa kokeiluun haluavat ja päässeet kunnat vastaavat eräiden lakisääteisten julkisten työvoimapalvelujen ja kotoutumisen edistämisen palvelujen tarjoamisesta työ- ja elinkeinotoimistojen asemasta. Kunnille on tarkoitus siirtää useita eri palveluita, joita ministeri tuossa puheenvuorossaan mainitsikin. Kokeilualueilla pilotoidaan myös erilaisia tapoja tarjota työllisyyspalveluja ja näin haetaan uusia hyviä käytäntöjä palvelurakenteen uudistamiseksi.

Toden totta Valtiontalouden tarkastusvirasto on korostanut, että työ- ja elinkeinoministeriön tulee seurata kuluvan hallituskauden työllisyyden kuntakokeilun tuloksia järjestelmällisesti, ja tämä on minusta erittäin hyvä vaatimus, koska tällä hetkellä vertailukelpoista tutkimustietoa ei asiasta riittävästi ole ja nyt on tarkoitus tähän kokeiluun liittää tii-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

viisti seuranta ja tutkimus. Ilman tällaista kunnollista tutkimusta ei työllisyysvaikutusten arviointia voi tehdä, ja toivon todella, että tämä kunnollinen tutkimusorientaatio on nyt mukana tämän kokeilun alusta alkaen.

Arvoisa puhemies! Palvelujen keskittäminen kuntiin tuo palvelut, avun ja tuen lähemmäksi asiakasta, ja samalla mahdollistuu saumaton tietojenvaihto ja yhdessä tekeminen esimerkiksi koulutusorganisaatioiden ja sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Vaikeasti työllistyvien kohdalla tarvitaan monen eri sektorin toimenpiteitä, ja tällainen toimintamalli tulee nyt helpommin toteutettavaksi. Työllistymisessä on tärkeää ottaa huomioon ihmisen kokonaisvaltainen elämäntilanne eikä pomotella häntä luukulta tai paikasta toiseen.

Kokeilun onnistumiseksi TE-toimistojen ja kokeilualueiden on tehtävä saumatonta yhteistyötä. Samoin yhteistyötä tarvitaan alueilla toimivien järjestöjen kanssa, koska järjestöillä on usein innovatiivisia työllisyyskehittäjäprojekteja, joista löytyy hyviä käytäntöjä esimerkiksi siitä, miten asiakkaat otetaan mukaan palvelujen kehittämiseen. Järjestöt voivat toimia myös matalamman kynnyksen työpaikkana pitkään työelämän ulkopuolella olleille henkilöille.

Puhemies! Nyt yhteiskunnassa tarvitaan vahva yhteinen tahtotila siihen, että kaikkia autetaan työnsyrjään kiinni. Olen itse mukana tälläkin hetkellä parin työllisyyskehittäjäprojektin ohjausryhmässä, ja molemmissa näissä työllisyyskehittäjäprojekteissa on saatu erittäin vaikuttavia ja hyviä tuloksia myöskin pitkään työttömänä olleiden työllistymisessä. Näiden omien kokemusten perusteella uskon, että kuntakokeilujen avulla löydetään hyviä käytäntöjä myös vaikeasti työllistyvien auttamiseen erityisesti avoimille työmarkkinoille tai sitten opiskeluun.

Suurin osa pitkään työttömänä olleista haluaa työllistyä, mutta he eivät ole välttämättä saaneet omaan tilanteeseensa sopivaa apua tähän mennessä, koska usein tarvitaan henkilökohtaista työhönvalmennusta, [Puhemies koputtaa] työnetsintää, koulutusta, itsetunnon kohotusta ja kenties sosiaali- ja terveys- ja kuntoutuspalveluja. [Puhemies koputtaa] Nyt tässä kuntakokeilussa kaikki tämä voidaan mahdollistaa helpommin. — Kiitos.

18.22 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Kiitokset työministeri Haataiselle siitä, että saamme tämän odotetun esityksen eduskunnan käsiteltäväksi.

Jos mahdollista, niin työllisyyden edistämisen merkitys tulee korostumaan entisestään tulevana vuosina, ja yksi keskeinen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi on saattaa ne ihmiset takaisin työelämän piiriin, jotka nyt tällä hetkellä ovat sen ulkopuolella syystä tai toisesta. Tämän pitkittyneen työttömyyden taustalla voi usein olla hyvin monisyisiä, erilaisia ongelmia, ja näiden ongelmien kokonaisuuden selvittäminen ja ratkaiseminen on ihan perusedellytys sille, että polkua työelämään olisi mahdollista ylittää enää uudelleen rakentaa.

Minä ennätin ennen kansanedustajuutta työskennellä kymmenkunta vuotta työllisyydenhoidon kentällä, ja ehkä se yksi keskeinen oppi, mikä tuolta ajalta jäi taskuun, oli se, että kun puhutaan hyvin vaikeasti työllistyvistä ihmisistä, niin se henkilökohtainen, hyvin intensiivinen tuki ja apu ovat aivan keskeisessä roolissa. Ja nimenomaan se, että ihminen vastaanotetaan yksilönä ja hänen asiansa käydään läpi ja räätälöidään yksilöllisesti ne tarvittavat tukitoimet, on se avainasia.

Tässä kuntakokeilussa nyt ovat mielestäni kaikki keskeiset elementit kohdillaan. Edustaja Mäki-Ropponen piti erinomaisen puheenvuoron nostamalla esille myös järjestöt. Me tiedämme sen, että kun on ajatus siitä, että tämä siirtymä työelämään tapahtuisi suo-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

raan avoimille työmarkkinoille, yrityksiin, niin se ei usein ole mahdollista, vaan tarvitaan myös näitä väliportaita kohti tätä tavoitetta, ja tässä nimenomaan järjestöillä on aivan keskeinen rooli ja tehtävä.

Olen iloinen siitä, että kun kunnat ovat pitkään toivoneet saavansa paremmat edellytykset ja mahdollisuudet tätä työllisyysdenhoitoa itsekin enemmän tehdä — paitsi että se vaikuttaa suoraan kuntien sosiaaliturvan kustannuksiin, se on myös keskeisesti yhteydessä kuntien elinvoimaan — niin tässä kokeilussa nyt kunnille tarjotaan aidosti paitsi resurssit myös mahdollisuus ja työkalut tehdä tarvittavia viranomaispäätöksiä sekä myös näitä henkilökohtaisia asiakassuunnitelmia.

Ja olen erittäin iloinen siitä, että nyt tätä kokonaisuutta tullaan seuraamaan ja arvioimaan. Saamme siitä arvokasta tietoa, kun sitten myöhemmässä vaiheessa toivottavasti tulomme vakiinnuttamaan tämän toimintatavan.

18.25 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos edelliselle puhujalle, edustaja Mäkiselle, erittäin hyvästä puheenvuorosta. Tulen itse tuolta Pohjois-Karjalasta, Outokummusta, ja meillä on aivan vastaavia hyviä kokemuksia aikaisemmista kuntakokeiluista.

Näitten kunnallisten työllisyyspalveluitten vahvuutena pidetään just hyvää tuntemusta kunnalla tarjolla olevista työmahdollisuuksista, aktivointimahdollisuuksista, asiakaslähtöisyydestä sekä henkilökohtaisuudesta, yksilöllisyydestä ja ennen kaikkea oikea-aikaisiin ratkaisuihin pyrkivästä palvelusta — ja palvelu on tässä nimenomaan se avainsana. Varsinkin pienemmissä kunnissa asiakkaat tunnetaan lähes henkilökohtaisesti, jolloin totta kai apuakin on helpompi tuoda ja antaa. Niinpä nyt tämä eduskunnan päätettäväksi saapuva hallituksen esitys on erittäin tervetullut. Ja itse olenkin aika lailla eri mieltä edustaja Purran kanssa tämän ehdotuksen tehokkuudesta ja tervehdin tätä erittäin ilolla.

Voin kertoa, että esimerkiksi omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa kärsitään erittäin voimakkaasta rakenteellisesta työttömyydestä ja meillä painitaan suuren kohtaantongelman kanssa, mistä on monta kertaa otettu yhteyttä myös tänne valtionhallinnon puoleen ja mihin on pyydetty apua. Voin kertoa, että meidän maakunnassamme tämä esitys otetaan erittäin suurella ilolla vastaan. Meillä oli Outokummussa, mikä on kotikuntani, juuri tällainen neljännesvuosikatsaus, jossa todettiin, että koronan jälkeen meillä kunnassa työttömyysprosentti on 22 — ja se on aivan valtava luku: joka viides outokumpulainen on työttömänä.

Ensimmäisessä vaiheessa, kun mahdollistui hakeminen tähän kokeiluun, Pohjois-Karjalan kunnista jätti tällainen viiden kunnan konklaavi, kokoonpano, hakemuksen. Melko nopeasti sen jälkeen ilmeni, että loputkin kunnat olisivat tahtoneet mukaan tähän kokeiluun, ja onneksi sitten avattiin tämä jatkohakumahdollisuus ja täydentävä haku, mikä nyt päättyy 26.6., ja kuulinkin tänään, että suuri osa lisää kuntia on hakenut tähän kokeiluun. Eli ainakin meillä tähän on valtava innostus ja hinku päästä mukaan.

Entiset keinot eivät ole Suomessa toimineet, niinpä silloin on kokeiltava uutta. Tällä kokeilullahan tavoitellaan työllisyyspalvelujen tehostamista, työttömien tehokkaampaa työllistymistä avoimille markkinoille ja totta kai työttömyyden vähentämistä. Pidän esitystä erittäin hyvänä. — Kiitos.

18.28 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Nyt on sanottava, että kyllä tässä tämän esityksen osalta tunnelmat ovat erittäin kahdensuuntaiset. Olen toki iloinen siitä, että tämä esitys täällä on. Tässä on nyt kuntakokeilun kolmas tuotantokausi, ja se on hieno asia, että

hallitus on sen tänne saanut, ja olen itse myös tätä ollut puoltamassa jo aikaisemmillä tuotantokausilla ja pidän edelleen huonona, että tämä katkaistiin viime kauden lopulla. Esi-merkiksi erityisesti Pirkanmaalla tästä oli hyviä kokemuksia.

Tässä ovat nämä myönteiset puolet oikeastaan jo aikaisemmissa puheenvuoroissa käyneet ilmi. Ne liittyvät nimenomaan siihen, kuten itse uskon, että nämä vaikeimmin työllistyvät olisi viisainta siirtää pysyvästikin kuntien hoitoon eli ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömät, vailla työkokemusta olevat nuoret ja myöskin maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Siellä nimenomaan, kuten tässä edellä on todettu, tämä yksilöllinen palvelu on ihan olennainen asia, koska se reitti työelämään on jokaisella omanlaisensa, ja silloin jos tähän palveluun kyetään satsaamaan — esimerkiksi Tampere pisti edellisellä tuotantokaudella erittäin paljon siihen myös omaa rahaansa — niin totta kai kun asiat voidaan yksilöllisesti käydä huolellisesti lävitse ja miettiä, mitä koulutusta tai mitä työharjoittelua tarvitaan, että pääsisi työelämään kiinni, myös tuloksia saavutetaan, mutta halpaa se ei toki ole, koska tämä syö myös aika paljon resursseja. Olen siis tyytyväinen siitä, että tämä asia on tänne edennyt.

Mutta, arvoisa puhemies, samaan aikaan on kyllä sanottava, että se, mihin en ole tyytyväinen, on se, että tätä on pidetty yhtenä hyvin keskeisenä hallituksen vastauksena uusien työpaikkojen luomiseen, ja kuten me nyt tiedämme, tässä ei ole työllisyysarvioita ollenkaan. Ja minkä takia ei ole? Niitä ei ole sen takia, että TEMin ja VM:n virkamiehet eivät ole pystyneet tutkimuskirjallisuuden perusteella arvioimaan tulevan kuntakokeilun vaikutusta työllisyyteen riittävän luotettavasti. Ei ole siis esitettävissä mitään arvioita. Sen sijaan niitä keinoja, joilla varmasti saadaan lisää työpaikkoja, kyllä on. Kokoomus julkaisi viime elokuussa oman listansa, jossa oli 60 000 työpaikkaa tarjolla, ja itse asiassa suuri osa niistä ehdotuksista, joita silloin esitimme, sisältyy myöskin Vesa Vihriälän työryhmän raporttiin. Siellä on esimerkiksi sellaisia keinoja kuin että luovutaan eläkeputkesta, lisätään paikallista sopimista, muutetaan sosiaaliturvaa niin, että työnteko kannattaa paremmin. Niillä keinoilla syntyy aidosti työpaikkoja, ja kysymys kuuluukin: koska tuodaan ne esitykset, joilla saadaan nyt työpaikkoja, nyt ja välittömästi? Tämä on hyvä asia, mikä nyt tuodaan, mutta tämä ei ratkaise työllisyysongelmaa vielä kuin hyvin pieneltä osalta.

18.31 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Paljon odotetun kuntakokeilun kantavana ajatuksena on yhdistää valtion ja kuntien työllisyyden hoidon resursseja, osaamista ja palveluja sekä saada monialaisempi rooli työllisyyden hoitoon ja sitä kautta yksilöllisempiä palveluja asiakkaille. Tätä voitaisiin itse asiassa hyvinkin verrata myös sote-uudistuksen tärkeimpään tavoitteeseen eli palveluiden integraatioon.

Työllisyyden kuntakokeilujen valmistelun yhteydessä on tasaisin väliajoin noussut esiin kokeilujen työllisyysvaikutusten arviointi ja etenkin sen haastavuus, kuten edustaja Sato- senkin puheenvuorossa juuri nousi esiin. On totta, että hallituksen esityksessä kokeilulle ei ole annettu tarkkoja arvioita työllisyysvaikutuksista, koska näin suurista kokeiluista ei löydy luotettavaa kansainvälistä tutkimusta. Edellisellä hallituskaudella toteutettujen kokeilujen tulosten arviointi on ollut haastavaa muun muassa siksi, että eri alueilla oli toisistaan poikkeavat kohderyhmät. Kansainväliset tutkimustulokset kuitenkin osoittavat, että intensiivisempi palvelu lyhentää työllistämisjaksoja. Suorien johtopäätöksiä tekeminen on kuitenkin mahdotonta kokeilusta, jossa on niin monta eri muuttujaa. Työllisyysvaikutusten puuttuminen esityksestä ei kuitenkaan poista sitä asiaa, etteikö kokeilulla voitaisi saavuttaa positiivisia tuloksia. Paljon riippuu varsinaisesta toteutuksesta.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Arvoisa puhemies! Työllisyyden hoidon pelikenttä on hyvin laaja, ja siihen kuuluu eri hallinnonalojen palveluja ja monia toimijoita. Varsinaiset työllisyyttä edistävät palvelut, joita TE-toimistot tällä hetkellä tarjoavat, ovat vain osa tätä kokonaisuutta. Keskeistä on luoda asiakkaille sellaiset palvelupolut, jotka lisäävät työllistämisedellytyksiä. Osa asiakkaista tarvitsee sosiaali- ja terveystyöpalveluja, osa taas osaamisen päivitystä työllistymisen tukemisessa. Kunta monialaisena toimijana voi kaikkia näitä tarjota joustavasti asiakkaille. Kokeilujen vaikuttavuuslogiikka lähtee juuri siitä, että kun asiakkaiden tilanteet tunnetaan paremmin, heille voidaan myös tarjota oikea-aikaisemmin sopivia palveluita ja näin lyhentää työttömyysjaksoja. Lisäksi kokeilujen onnistumisen tukena ovat ely-keskusten hankkimat työllisyyttä edistävät palvelut, joita toteuttaa laaja joukko niin yksityisiä kuin kolmannen sektorin toimijoita.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulee seuraamaan, kuten mainittiin, kuntakokeilua ja sen vaikutuksia jatkuvasti. Kokeilujen valtakunnallinen seuranta on nyt siis aivan eri tasolla kuin viime hallituskaudella. Seurantatieto tulee olemaan ajantasaista ja avointa. Myös alueilla tehdään avointa kokeilujen seurantaa yhteistyöstä TE-hallinnon ja kuntien kesken. [Puhemies koputtaa] Kokeilujen vaikutuksista tehdään lopuksi myös valtioneuvoston tutkimus eli TEAS-tutkimushanke, kuten ministeri mainitsi puheenvuoroissaan. [Puhemies koputtaa] Keskeistä seurannassa on kokeilualueiden keskinäinen oppiminen. Hyvät ja toimivat käytännöt levitetään laajasti, [Puhemies: Edustaja Berg, nyt on aika täynnä !] ja kokeilujen opit tullaan myös hyödyntämään täysimittaisesti TE-palvelurakennesuunnittelussa.

18.34 Anders Norrback r: Arvoisa herra puhemies! Kuntakokeilun tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilussa mukana olevat kunnat ja kuntaryhmät järjestäisivät alueillaan TE-toimistojen asemesta eräitä työllisyyden edistämisen palveluja kokeilun henkilöasiakasryhmille.

Yhdistämällä valtion ja kuntien resursseja ja poistamalla päällekkäisiä toimintoja voimme toivottavasti tehostaa työllisyyspalveluja ja hyödyntää kuntien paikallista tietoa ja osaamista. Kunnallisten työllisyyspalvelujen vahvuutena pidetään juuri hyvää tuntemusta, niin kuin moni muukin on nostanut esiin täällä, kunnassa tarjolla olevista työ- ja aktivointimahdollisuuksista sekä henkilökohtaista, yksilöllistä ja oikea-aikaista palvelua. Monialaisina toimijoina kunnat voisivat heti työttömyyden alkaessa ohjata työttömät koulutuspalveluihin, työkyvyn arviointiin ja niin pois päin. Työttömien palvelujen tarjonta tulisi nähdä nimenomaan kokonaisuutena.

Ärade talman! I kommunförsökens första fas har vi ju hört att det är 20 områden, ungefär 90 kommuner är med. Det är positivt att det ordnas en andra omgång, en andra fas. I Österbotten är mig veterligen ingen kommun med, för där är vi vana med arbetskraftsbrist, och därför tror jag att det skulle vara bra att vi också skulle få med områden från Österbotten, därför att där har vi just det här problemet med att få utbud och efterfrågan att träffas.

Kommunförsöken är ju tänkta att pågå i två och ett halvt år. Här vill jag uppmana till tålamod och noggrann uppföljning innan man drar för långtgående slutsatser, så att man inte gör om de misstag som man kanske har gjort tidigare i det här. Vi har ju haft försök där det har varit svårt att dra slutsatser eftersom upplägget har varit bristfälligt.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Sysselsättningen är ju alltid det viktigaste målet vi har i ett samhälle, men speciellt just nu, och det här ska ses som en i raden av de åtgärder som behöver vidtas. Utan en höjd sysselsättningsgrad kommer vi inte att kunna ta oss ur den dalgång vi går i som bäst. — Tack.

18.37 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Täällä ihmiset todistavat lähes liikuttavaa uskoa tämän kokeilun positiiviseen voimaan. Kannattaa silti lukea aamun Hesarin otsikko: hallitus arvioi uuden kuntakokeilunsa tuovan nolla uutta työllistä, ja se on ongelma. Yleisesti tämä kokeilu edustaa nyt valitettavasti sitä ajattelutapaa, joka on voimakas nykyisen hallituksen piirissä, että ajatellaan työllistymisen olevan ensisijaisesti kiinni niistä palveluista, joita työttömät saavat. Se pätee osaan työttömistä, mutta ne vaikutukset ovat vähäisiä, ja meillä ei ole kansainvälisestä eikä suomalaisestakaan tutkimuskirjallisuudesta minkäänlaista näyttöä siitä, että tällainen toimisi. Sen takia tätä ei voi pitää järkevänä, tai on suorastaan hieman huvittavaa, että tätä tarjotaan nyt sitten hallituksen keskeisenä kontribuutiona meidän valtavaan puuttuvan työllisyyden ongelmaan.

Toinen, jota täällä nyt on mainostettu, on se, että nyt sitten vihdoinkin saadaan tietoa, kun tätä arvioidaan kunnolla. Arvoisa ministeri Haatainen, minä yritin nyt perehtyä tähän, tosin vähän nopeasti, mutta minä en löytänyt sieltä minkäänlaista satunnaisuutta ja koeasettelmaa. Voitte valistaa minua, jos olen väärässä, mutta tunnettu juttuhan on, että jos halutaan saada luotettavaa tietoa tällaisten erilaisten toimintatapojen vaikutuksista, niin sitä täytyy satunnaistaa jollain tavalla, esimerkiksi niin, että valitaan mukaan haluavista kunnista satunnaisesti jonkinlainen otos ja verrataan sitten niihin, jotka eivät tulleet mukaan otokseen, tai sitten niistä ihmisistä, joka tulevat tähän mukaan, otetaan otos, niin että vain osa pääsee tähän mukaan ja meillä syntyy vertailujoukko. Minusta näyttää, että kaikista näistä kehuista puheista huolimatta tässä nimenomaan ei olla saavuttamassa arvokasta uutta tietoa. Kyllähän tutkijat aina jotain vertailuryhmiä osaavat luoda, mutta ensivaikutelmani on, että tässä ei ole opittu yhtään mitään siitä keskustelusta, jota jo usean vuoden ajan on käyty tästä satunnaistettujen koeasetelmien välttämättömyydestä.

Niin ikään se ajatus, että kunnissa, koska siellä tunnetaan paremmin työttömien ongelmat, osattaisiin lyhentää työttömyysjaksoja, on yksi mahdollinen hypoteesi, mutta sen valossa, mitä me työsuhteiden syntymisestä tiedämme, on myös vastakkaisia mekanismeja. Voi hyvin olla, että kunnissa nimenomaan siksi, että tunnetaan ihmiset liiankin hyvin, juututaan olemassa oleviin tulonsiirtoloukkuihin ja toimintatapoihin ja työttömän siirtyminen kokonaan toiselle alueelle, toisenlaisiin tehtäviin, voisi itse asiassa olla parempi ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Minä voisin käydä tätä kirjallisuutta läpi laajemminkin, mutta lopeitan nyt tähän. — Kiitos.

18.40 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille asian esittelystä.

Olemme tässä salissa nyt yli vuoden kuunnelleet ja kysyneet hallitukselta, missä ovat nämä työllisyystoimet, miksi niitä täytyy edelleen odottaa. 60 000 työllistä on ollut teidän tavoitteenanne. Teidän edeltäjänne ja nyt myös te olette monta kertaa todenneet, että muun muassa tämä kuntakokeilu on yksi tällainen konkreettinen työllisyystoimi, jota hallitus on valmistelemassa. Kuten täällä edustajat Satonen ja Vartiainen ovat hyvin todenneet, niin tiedetään, että tälle teidän kokeilullenne ei voida kuitenkaan arvioida minkäänlaista työllisyysvaikutusta. Se on sitten tietysti katsojan silmässä, onko se ongelma. Minusta se on ai-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

kamoinen ongelma. Tai tietysti voidaan todeta näin, että tämä on hallituksen toimeenpanema kokeilu, mutta on tietysti eri asia, voiko tätä kutsua millään tapaa työllisyystoimeksi.

Arvoisa herra puhemies! Täällä olemme tietysti seuranneet hyvin hämmentyneinä koko tätä hallituksen työllisyyspolitiikan valmistelua, sillä olemme nyt vuoden verran odottaneet näitä toimia. Mitään ei ole kuulunut eikä näkynyt, päinvastoin vain sellaisia toimia on tehty, jotka itse asiassa vähentävät työllisyyttä. Nyt vielä tässä kevään mittaan pääministeri on viitannut kintaalla tälle työllisyystavoitteelle, mutta sen jälkeen taas lisäbudjettineuvotteluissa näytti siltä, että sinne oli asetettu korkeampi työllisyystavoite. No, sehän ei vielä tarkoita oikeastaan mitään. Kyllähän te voisitte asettaa vaikka 250 000 työllisen tavoitteen, mutta jos teillä ei ole yhtään konkreettista päätöstä, niin sehän on aivan kuollut kirjain siinä mielessä.

Ministeri, voisin kysyä nyt teiltä: Ensinnäkin, miltä osin tämä hallituksen työllisyystavoite on voimassa, koska nyt kuitenkin hallituksen sisältä on tullut ristiriitaista tietoa? Pitääkö edelleen paikkansa, että syksyn budjettiriihessä te tavoittelette sitä ja lähдете siitä, että valtiovarainministeriö todentaa toimet, joiden vaikutus on 30 000 työllistä, minkä lisäksi tulee vielä tämä toinen 30 000? Vai onko vastaus kenties jokin kolmas? Jos kerran hallitus on nyt asettamassa korkeamman työllisyystavoitteen, niin mikä tämä tavoite siis on, ja kun tavoite on korkeampi, niin montako tuhatta työllistä teidän täytyy näin ollen saada konkreettisesti ulos syksyn budjettiriihestä, jotta nämä reunaehdot täyttyvät? Luulen, että näihin kysymyksiin moni muukin tässä salissa haluaa vastauksen.

18.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä työllistämiskokeilua hyvänä, koska kaikki me tässä talossa tiedämme, että kuntien ja valtion intressi tässä asiassa on yhtenevä. Kunnat joutuvat maksamaan työmarkkinatukea 300 työttömyyspäivän jälkeen yhä enempiä määriä, ja kunnalla on tässä vahva intressi saada valtio yhteistyökumppaniksi niin, että molemmat julkishallinnon toimijat toimivat samaan suuntaan. Tähän pitää saada, totta kai, sitten luotua ympärille myös sitä, että valtiolta tulee myös niitä panoksia, joilla niitä uusia työpaikkoja saadaan syntymään, ja tässä olen moneen kertaan peräänkuuluttanut sitä, että byrokratian purku on yksi keino: saadaan luvat nopeammin, saadaan rakentamiseen tarvittavat luvat nopeasti, ympäristöluvut ja muut, koska Suomi kuitenkin tässä maailmassa on aivan varmasti yksi maailman puhtaimmista valtioista. Muutama teollisuusjohtaja on sanonut, että pitää paikkansa, että joka ainoa teollisuusinvestointi Suomeen on ympäristöteko. Jos ne tuotantolaitokset ja tehtaat sijoitetaan tuonne ulkomaille, missä ei varmasti niin puhtaasti hommaa osata tehdä, niin se on sen ilmastopolitiikan kannalta aina vahingollista.

Tässä avautuu meille uusi mahdollisuus siihen, että työllisyyteen saadaan aidosti lisää parannuskeinoja. Se ei ole helppo tie, jokainen meistä tässä talossa sen tietää, mutta kuitenkin se on askel oikeaan suuntaan, ja se, mikä tässä on minussa herättänyt hieman huolta, on se, että monessa pienessä kunnassa tuolla maaseudulla on suurta rakennetyöttömyyttä, kuten edustaja Huttunen omassa puheenvuorossaan sanoi, rakenteellista työttömyyttä, joka muun muassa Pohjois-Karjalassa on pahimmillaan jopa kymmenen prosenttia korkeampi kuin muualla maassa. Näille alueille pitäisi valtion selkeästi suunnata lisää panoksia, että saadaan niitä työpaikkoja syntymään, koska sielläkään se työpaikka ei synny mistään muusta kuin siitä, että se tuotantotoiminta siellä viriää, uusia yrityksiä syntyy ja työtä syntyy. Kaikki tiedämme senkin, että nykyisen maailman aikana ne uudet työpaikat syntyvät käytännössä pieniin yrityksiin, yksityiselle, avoimelle sektorille. Tämä on se mahdolli-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

suus, johon meidän pitää tarttua, mutta valtiovallan tehtävänä on tässä olla moottorina, joka panee asioita liikkeelle, luo yrityksille mahdollisuuksia toimia, ja investoinnit lähtevät liikkeelle. Siinä julkisen vallan tehtävä on nimenomaan olla hyvänä katalyyttinä ja antaa mahdollisuuksia niille viranomaisille — tässä tapauksessa kuntien ja valtion viranomaisille — jotka yhdessä ponnistelevat ja vievät asiaa eteenpäin.

18.45 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Pikkusen kummeksun ja oudoksun opposition väitteitä siitä, että tämä hallituksen esitys kuntakokeilusta ei olisi kestävä ratkaisu siihen, että saataisiin uusia työllisiä ja sitä kautta uusia työpaikkoja. Nimittäin tässä maassa tarvitaan tekijöitä niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin myös maakunnissa. Nyt edustaja Vartiainen tässä toi esille, että usko on niin vahva, ja kyllä minulla ainakin usko on vahva, ja, edustaja Vartiainen, minä olen nähnyt näyn, todellisen näyn: Nimittäin vuodesta 2013 kotipaikkakuntani Kuhmo otti ensimmäisenä kuntana Kainuussa tämän maakunnallisen työllisyyden hoidon kuntalisän elikkä työllistämistuen, ja uskokaa tai älkää, vuodesta 2013 vuoteen 2017 asti tällä työllistämistuella tuotiin niin julkiselle sektorille, yhdistyksiin kuin myös yksityisiin yrityksiin työpaikkoja ja palkkatyösuhteita yli 300 — yli 300 palkkatyösuhdetta! Tämä jos mikä on hyvä signaali siitä, että meillä on jo pientä tutkimusnäyttöä siitä, että tämä työllisyyden hoito toimii. Nyt en valitettavasti ole saanut tietoa, kuinka paljon sen jälkeen on työllisyyttä lisätty Kuhmossa, mutta tämä on jo ensimmäinen merkki ja signaali siitä, että tämä hallituksen esitys kuntakokeiluista luo lisää työllisyyttä tähän maahan.

18.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Nyt tähän käytyyn keskusteluun haluan sen verran kommentoida, että kun me puhumme työllisyysasteen nostamisesta ja työllisyyden parantamisesta, niin aivan oleellinen osa tätä kokonaisuutta on toki se, että me saamme tällä hetkellä työmarkkinoiden ulkopuolella olevia ihmisiä työmarkkinoiden piiriin, työelämän piiriin. Tältä osin kuntakokeilu on erinomainen keino vastata tähän haasteeseen ja näihin kysymyksiin, mutta samalla koettaisin jotenkin muistuttaa siitä, että varsinaisilla työllistämisen tukikeinoilla ei välttämättä luoda uutta työtä siinä mittakaavassa, mitä meidän työllisyystilanne kokonaisuudessaan edellyttäisi. Mutta tällä kuntakokeilulla ei varsinaisesti tähän tavoitteeseen pyritäkään, vaan pyrkimys on saada nimenomaan heikossa asemassa olevia ihmisiä työelämän piiriin.

Mutta mitä tulee uusien työpaikkojen synnyttämiseen ja luomiseen, niin niitähän syntyy nimenomaan taloudellisen toimeliaisuuden kautta, ja sitä valtio voi edesauttaa ja tukea huolehtimalla esimerkiksi siitä, että meillä on yrityksillä riittävästi osaavaa työvoimaa saatavilla, että yrityksillä on riittävä yhteiskunnallinen perusinfra saatavilla, ja toisaalta esimerkiksi sillä, että meidän työmarkkinat ovat ennustettavat ja vakaalla pohjalla, ja näitä kaikkia toimiahan hallitus juuri tekee. Niitä on tehty näissä lisätalousarvioesityksissä ja niitä tehdään monissa myös hallitusohjelmaan kirjatuihin tavoitteisiin.

Mutta kaiken kaikkiaan näiden kahden asian ikään kuin erottaminen ja niiden erilaisuuden ymmärtäminen on mielestäni tärkeää, eli mitä tarkoittaa uusien työpaikkojen konkreettinen luominen ja rakentaminen ja toimintaedellytykset sen tekemiselle, ja mitä tarkoittaa työllisyyden edistäminen, kun puhutaan tällä hetkellä työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten saamisesta takaisin työelämän piiriin. Näitä molempia tarvitaan, ja tässä mielessä ei kyllä kuntakokeilun merkitystä voida tässä kokonaisuudessa missään tapauk-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

sessä ainakaan aliarvioida, mutta samalla täytyy myös tiedostaa se, että ei se varmasti ole ainoa toimenpide, jolla työllisyyttä tässä maassa tullaan parantamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pirttilahti ja sen jälkeen ministeri Haatainen.

18.50 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä jatkaa näistä edustaja Mäkinen hyivistä johdattelevista kysymyksistä tähän aiheeseen, miten tässä nämä työllisyysasiat ratkaistaan.

Tämä on hyvä esitys, kannatan tätä ilman muuta, mutta voisin siitä edellisestä esityksestä vielä sanoa. En tiedä, mitä kollegani Arto Satonen täällä kertoi, oliko hyviä vai huonoja kokemuksia Pirkanmaan kokeilusta. Me puolustimme Satosen kanssa tätä edellistä kokeilua emmekä olisi halunneet lopettaakaan sitä vaan jatkaakin, kun se oli niin hyvä.

Niistä vanhoista asioista on varmaan tässäkin lähetekeskustelussa puhe — ehkä korjaan sitten, kun tätä valiokunta käsittelee ja varmaan niitä tulee läpi käymään. Mutta parastahan se Pirkanmaalla oli, että valtio ja kunnat löysivät yhteistyön toisiltaan ja toisistansa. Eli hyvin paljon tämmöisissä, joista puhutaan siilorakenteisina organisaatioina, tulee kateutta asiakkaista, ja toisaalta siellä oman tontin vartiointi käy hyvinkin helposti näitten virkamiesten tai eri toimijoitten suhteessa. Nyt meillä ei olisi kyllä yhtään varaa tämmöiseen aidan vartiointiin, vaan pitää päästää lävitse sitä informaatiota ja tietoa ja toimintaa molemmin puolin, julkisen ja yksityisen suhteessa mutta myös sitten valtion ja kunnan välissä.

Itse olin elinkeinoasiamiehenä ja myös seutuasiamiehenä, ja meidän Ylä-Pirkanmaalla teimme tällaisen haravahankkeen, missä haravoitiin yritysten tarpeita työvoimasta ja mitä mahdollisuuksia siellä on työllistää. Kun me saimme haravoitua sen elinkeinotoiminnan alueen ja annoimme sen TE-toimistolle, niin TE-toimisto sanoi, että te ette saakaan käyttää enää tätä tiedostoa, se on tietosuojallisesti mahdotonta tehdä — mene sinne työkkärin rouvan taakse ja kysy sieltä salaa, että mitäs siellä papereissa on. Ei tämmöistä enää 2000-luvulla! Minä ainakin toivon, että tehdään aitoa yhteistyötä.

Toinen näkemys on se, että varmaan suurissa kaupungeissa on ehkä tämä rajanveto tiukempaa, mutta pienissä kunnissa, mistä edustaja Kettunenkin otti esimerkin, on aika sulavasti laitettu yhteen eri palveluja. Näkisin, että tässäkin myös yhteispalvelupisteitten rooli otettaisiin huomioon. Esimerkiksi meillä Mänttä-Vilppulassa on 11 eri toimijaa siinä saman katon alla.

Huolet ovat nämä aivan samat, mitä tässä on tullut esille aikaisemmin, että millä me saamme murrettua sitä kolmannenkin sukupolven työttömyyttä ja uusia ihmisiä sinne työmarkkinoille. Me tarvitsemme myös aktiivisesti siinä nämä kuntien elinkeinotoimen välineet ja varsinkin ne lisävälineet, mitä hallitus on antamassa — niiden yhteistyössä haetaan juuri näistä yhteispalvelupisteistä ja tästä kuntakokeilusta jotain yhteisöllistä, jotain uutta.

Minä pikkusen huolestuin siitä raportista, että jos ei näitä, mitä on aikaansaatu, nyt osata tilastoida oikein, niin on aika ihmeellistä. Toivon ainakin, [Puhemies koputtaa] että tässä tehdään tilastointia varten hyvät numeeriset tavoitteet ja muut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

18.53 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän tästä hyvästä keskustelusta. Tämä salikeskustelu osoittaa sen, että kuntakokeilu on odotettu, ja usko on vah-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

va siihen, että kunnissa pystytään nyt sitten tuomaan työttömän ihmisen, tämän asiakkaan, ympärille entistä tiiviimmin ne palvelut, joita hänen tarpeisiinsa nähden on välttämätöntä saada, jotta hän pystyisi työllistymään.

Nyt pitää muistaa, että me puhumme tässä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista työttömistä. Tässä on kysymys pitkäaikaistyöttömistä, nuorista, alle 30-vuotiaista, ja maahanmuuttajataustaisista työttömistä. Siinä mielessä pidän kyllä hyvin tärkeänä nyt sitä, että pidetään kiinni siitä, että työttömän ympärille rakentuu nyt palvelukokonaisuus, jossa myös ne kunnan monialaiset palvelut ovat läsnä.

Täällä paljon perättiin sitä, miten tästä nyt sitten saadaan näitä tutkimustuloksia. Edustaja Vartiainen ja monet muutkin ottivat esille tämän, että onko tässä puhdasoppinen koeasetelma. No, tällaista puhdasoppista koeasetelmaa tässä nyt ei ole. Itsekin olen tutkimustyötä aikanaan tehnyt ja tiedän sen, että sellaista tähän ei ole luotu, että esimerkiksi samasta kaupungista olevista työttömistä ohjattaisiin joka toinen TE-toimiston palveluihin ja joka toinen tähän kuntakokeiluun. Se ei olisi onnistunut siellä käytännön työssä, ja se olisi saattanut näyttäytyä kyllä ihmisten, näitten työttömien, kohdalla aikamoiselta, että heitä jaettaisiin tällä tavalla. Siitä syystä tässä nyt on lähestytty tätä niinpäin, että näitä kokeiluun osallistuvia kuntia verrataan keskenään. Sitten myös pystytään tekemään vertailuja esimerkiksi ikäryhmittäin. Tässä nyt alle kolmekymppiset tulevat mukaan. No, tässä voitaisiin tehdä sellainen vertailu pikkusen yli 30-vuotiaisiin. Sieltä etsitään näitä vertailuja, ja myös näitä kuntien palvelumalleja tullaan nyt vertailemaan. Tässä nyt on oiva tilaisuus kunnille myös käydä vähän tämmöistä kisaa, että kuka pystyy näyttämään ja osoittamaan sen, miten hyvin onnistutaan. Siihen minä nyt kannustan. Ja minua tämä keskustelu rohkaisi siihen, että myös tällainen niin kuin puhuri lähtisi liikkeelle, että halutaan tehdä nyt sitten entistä paremmin tämä kokonaisuus.

Sitten näistä työllisyysvaikutuksista: Se on totta, että ei ole näistä aiemmista kuntakokeiluista olemassa tutkimusnäyttöä, joka tähän olisi voitu kirjata vaikutuksiksi. Mutta ei se sitä tarkoita, että hanskat tiskiin ja silloin ei kannata tätä tuoda. Nyt tämä kokeilu mahdollistaa sen, että arvioidaan niitä työllistymisvaikutuksia. Se, minkä voi sanoa kansainvälisestä tutkimuksesta, on se, että jos työttömän ympärillä on tiiviisti palvelut, erilaiset palvelut — etteivät ne ole hajallaan, yksi tuolla ja [Puhemies koputtaa] toinen tuolla, hallinnollisesti hajanaista — niin se tuottaa työllistymisen kannalta parempia tuloksia. Minä nyt panen tässä uskoni siihen, että saamme siitä näyttöä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan edustajia siitä, että täysistunnon aikana kuvaaminen ja filmaaminen on kiellettyä.

Tätä asiakohtaa varten varatut 45 minuuttia on nyt käytetty. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.57.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.47.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä.

20.47 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun jäi nimittäin tuossa aikaisemmin oma puheenvuoroni vähän kesken, niin haluan viedä tämän loppuun. — Nimittäin kyseessä on tämä hallituksen esitys kuntakokeilusta, ja haluan tuoda tässä esille hyviä esimerkkejä kotikunnastani Kuhmosta. Nimittäin vuosina 2013—2019 tasan 403 palkkatyösuhdetta on syntynyt Kuhmon kaupungin työhönvalmennuksen kautta eli työllisyystoimien kautta, ja karkea arvio on, että näistä työsuhteista noin 40 prosenttia eli 160—170 työsuhdetta on yksityisiin yrityksiin ja loput on sitten julkiselle ja kolmannelle sektorille sijoittuneita työsuhteita.

Tämän haluan tuoda esille sen takia, että opposition suunnalta tuli useampia puheenvuoroja sen suhteen, että tällä hallituksen esityksellä tultaisiin paisuttamaan julkista sektoria, ja tässä käy juurikin päinvastoin. Nimittäin tällä me saamme sitä osaamista ja työelämävalmiuksia näitten uusien kokeilujen kautta, ja, arvoisa puhemies, tuntuu jotenkin oudolta, kun nyt mennään näitten talouslukujen kautta, mutta itse koen, että jokaisessa meissä itsessään on se tietty luovuttamaton arvo. Eihän voi ajatella, että ihminen on vain tuotantokone, joka tekee tuottoa tai arvoa, ja siitä syystä haluankin tähän loppuun suurta filosofia Immanuel Kantia vapaasti lainata: ihmistä ei tule kohdella instrumenttina vaan päämääränä itsessään. Ehkä tähän on hyvä lopettaa, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain ja yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 51 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan nyt enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.57 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus antoi maaliskuussa eduskunnalle esityksen laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain ja yhteistoimintalain väliaikaisesta muuttamisesta. Taustalla oli työmarkkinajärjestöjen esitys toimenpiteistä yritystoiminnan, työllisyyden ja toimeentulon turvaamiseksi koronavirusepidemian aiheuttamassa talouskriisissä.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Työsopimuslain väliaikaisella muutoksella lyhennettiin työntekijän lomautusta edeltävää lomautusilmoitusaikaa ja yhteistoimintalain väliaikaisella muutoksella lomautusta koskevien yhteistoimintaneuvotteluiden kestoaikaa. Lisäksi työsopimuslakiin säädettyjen väliaikaisten muutosten mukaan työnantajalla on oikeus lomauttaa määräaikaaisessa työsuhteessa työskentelevä työntekijä samoilla edellytyksillä kuin toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa oleva työntekijä, ja työsopimus voidaan koeaikana purkaa myös taloudellisella ja tuotannollisella perusteella. Lisäksi pidennettiin takaisinottovelvollisuusaikaa.

Työsopimuslakia vastaavista muutoksista säädettiin myös merityösopimuslakiin.

Väliaikaiset muutokset koskevat yksityistä sektoria. Väliaikaisten lainmuutosten tarkoituksena on helpottaa yritysten sopeutumista koronaepidemian aiheuttamiin työvoimatarpeen muutoksiin. Muutokset olivat pääosin samoja, joita työmarkkinakeskusjärjestöt esittivät. Väliaikaisilla muutoksilla pyrittiin auttamaan yrityksiä suurimman kriisin yli. Väliaikaiset lait tulivat voimaan 1. päivä huhtikuuta ja ovat voimassa kesäkuun loppuun saakka.

Työmarkkinajärjestöt tekivät toukokuussa esityksen väliaikaisten työläinsäädännön muutosten jatkamisesta vuoden loppuun. Esitys sisälsi myös työttömyysturvaan liittyvien väliaikaisten lakien jatkamisen sekä muita ehdotuksia.

Tässä esityksessä ehdotetaan nyt väliaikaisten työläinsäädännön muutosten jatkamista tämän vuoden loppuun saakka. Vaikka koronasta johtuvia rajoitustoimia on alettu purkaa, epidemian ja rajoitustoimien taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset yritysten kannattavuuteen ovat mittavia ja mahdollisesti pitkäkestoisia. Rajoituksia voidaan myös joutua uudelleen lisäämään, jos epidemia alkaa levitä voimakkaammin.

Väliaikaisten lakien jatkaminen on tarpeen yritysten taloudellisten vaikeuksien helpottamiseksi. Yritysten sopeutustoimien helpottamisen lisäksi esityksellä myös kannustetaan yrityksiä työvoimatarpeen vähentyessä ennemmin lomauttamaan ja irtisanomaan vasta, kun lomauttamiset eivät enää kerta kaikkiaan ole riittävä keino.

Esitykseen liittyvät kiinteästi myös työttömyysturvalainsäädännön väliaikaisia muutoksia koskevat esitykset, ja niillä lievennetään työläinsäädännön väliaikaisten muutosten vaikutuksia vastaavasti työntekijöille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset — ja mennään keskusteluun.

19.00 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! On aivan oivallista jatkaa, kun koronatilanne on tämä, näitä väliaikaisia lainsäädäntöpykäläiä tältä osaltaan. Ministerillä on aivan hyvät perusteet siihen, millä todellakin yrityksissä saataisiin pysymään henkilöstö ainakin jonkinikäisen narun päässä työpaikastaan, ettei se työsuhde kokonaan siinä katkeaisi. Eli erittäin kannatettava ja hyvä hallituksen esitys.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b ja 4 c §:n muuttamisesta sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään nyt päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään se 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

19.01 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on jo aiemmin esittänyt covid-19-pandemiaan liittyviä työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutoksia. Tarkoituksena on turvata lomautettujen ja muiden työttömien oikeutta työttömyysetuuteen ja varmistaa, että TE-toimisto voi pandemian aikana keskittää resursseja kaikkein kriittisimpiin tehtäviin. Osa poikkeuksista on voimassa kesäkuun ja osa heinäkuun loppuun. Huolimatta pandemiaan liittyvien rajoitusten osittaisesta purkamisesta pandemia kuitenkin jatkuu, eikä kukaan voi ennustaa tulevaa varmuudella. Tässä tilanteessa hallitus on pitänyt perusteltuna esittää eduskunnalle, että väliaikaisten työttömyysturvaa ja TE-toimiston palveluita koskevien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin vuoden loppuun. Muutokset liittyvät osittain työmarkkinajärjestöjen 14.5.2020 hallitukselle tekemän esityksen toteuttamiseen.

Keskeisimmät työttömyysturvalain väliaikaiset muutokset omalla toimialallani koskevat lomautettujen työttömyysturva-oikeutta ja yrittäjien työmarkkinatukioikeutta. Lomautetuille maksettaisiin työttömyysetuutta edelleen esimerkiksi opintojen estämättä. Yrittäjien työmarkkinatukioikeus puolestaan tarkoittaa etuuden maksamista tilanteessa, jossa työmäärä tai yrityksestä saatava tulo on vähentynyt pandemian takia mutta yritystoimintaa kuitenkin jatketaan. Tavallisesti työttömyysetuutta ei tässä tilanteessa maksettaisi. Mainittujen poikkeusten voimassaoloa siis jatkettaisiin. Samalla väliaikaisten säännösten sisältöä muutettaisiin siten, että työllistyminen koko-aikatyöhön yli kahden viikon ajaksi estäisi työttömyysetuuden saamisen. Tällainen muutos ei liene kenestäkään kohtuuton, sillä henkilö saa palkkaa.

TE-toimistolla säilytettäisiin väliaikaisesti harkintavaltaa sen osalta, järjestääkö se työnhakijan niin sanottuja määräaikaishaastatteluja. Laissa kuitenkin täsmennettäisiin sitä, milloin haastattelu tulee järjestää. Vaikka haastattelut tukevat työnhakua, pandemian mahdollisesti kiihtyessä uudelleen on tärkeää, että TE-toimistolla on mahdollisuus nopeasti järjestää tehtäviään siten, että resursseja voidaan suunnata esimerkiksi työnhakijoiden työttömyysturva-asioiden käsittelemiseen.

Starttirahan enimmäiskesto on jo aiemmin pidennetty väliaikaisesti 12 kuukaudesta 18 kuukauteen. Tämän muutoksen voimassaoloa pidennettäisiin vuoden 2021 loppuun saakka. Mahdollisuus pidempään starttirahakauteen koskisi heitä, jotka aloittavat starttirahalla vuoden 2020 loppuun mennessä. Muutos tukisi erityisesti uuden yritystoiminnan syntymistä. Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättäisiin väliai-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

kaiset säännökset, joiden perusteella työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemista työttömyysetuudella voidaan jatkaa, vaikka opinnot viivästyisivät covid-19-pandemian takia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 neljanteen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Yrittäjien työmarkkinatukea koskevan muutoksen arvioidaan lisäävän valtiolle aiheutuvia kustannuksia 43,5 miljoonaa euroa ja koskevan noin 10 000:ta yrittäjää, ellei pandemia- ja työllisyystilanteessa tapahdu merkittäviä muutoksia. Starttirahaa koskevasta muutoksesta aiheutuu kustannuksia vuosille 2021 ja 2022.

19.05 Arto Pirttilahti kesk: Kiitoksia ministerille esittelystä ja kiitoksia, että tähän saatiin jatkoaikaa.

Juurikin esimerkiksi nämä toiminimiyrittäjät ovat aika monissa näissä tukijärjestelmissä olleet väliinputoajia. Vaikka näitä erilaisia yritystukiratkaisuja meillä on varmaan kymmenkunta kohta, viimeinen on vielä talousvaliokunnassa valmisteillakin, niin heillä ei ole mahdollisuutta päästä niitten piiriin. On erinomaista, että on tämä työttömyyskorvaus heille käytettävissä. Eli erinomainen esitys, ja osaltani tuen tätä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 17/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 12/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.06 Juhana Vartiainen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on laatinut tästä mietinnön, jonka esittelen tässä lyhyesti.

Kysymys on siis siitä, että pandemian aikana kysynnän supistuminen heikentää taloudellista toimintaa. Sekä kysynnän että tarjonnan supistuminen heikentää taloudellista toimintaa. Yritykset joutuvat irtisanomaan ja lomauttamaan henkilöstöään. Silloin monen kotitalouden rahoitusasema heikkenee, ja kun rahoitusasema heikkenee samanaikaisesti, jos erilaiset luotontarjoajat heikentävät kuluttajaluottotuksen ehtoja, niin ihmiset joutuvat turvautumaan korkeakorkoisempiin ja hankalampiin rahoituskeinoihin itsensä kannalta. Tämän voidaan ennakoida heijastuvan korkeakorkoisten ja tilapäisiksi tarkoitettujen rahoituslähteiden käyttöön. Näissä on tyypillisesti on korkea korkotaso, koska näihin ei useinkaan liity minkäänlaista vakuutta. Hallituksen esityksen tavoitteena onkin vähentää tällaisiin korkeakorkoisiin kuluttajaluottoihin liittyviä velkaantumisongelmia.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Tämän esityksen keskeinen pihvi on siinä, että muille kuin hyödykesidonnaisille — eli eritoten luottokorttiosastoihin liittyville luotoille — kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaan kuuluville luotoille asetettaisiin tilapäinen 10 prosentin korkokatto. Tämä on siis korkosäännöstelyä ja hyvin voimakasta sellaista, kun aikaisempi korkokatto vakuudettomassa luotonannossa on ollut 20 prosentissa.

Tähän liittyy myös se, että esityksessä ehdotetaan näiden kaikkien kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaan kuuluvien luottojen suoramarkkinoinnin sekä luotonvälittäjien omia palveluja koskevan suoramarkkinoinnin tilapäistä kieltämistä. Eli tässä puututaan voimakkaasti sopimusvapauteen.

Talousvaliokunta on pohdiskellut tätä suuntaan jos toiseenkin, yleisesti todennut, että vakuudeton, lyhytaikaiseksi tarkoitettu ja korkeakorkoinen luotonanto on osoittautunut varsin haasteelliseksi sääntelyn kohteeksi. Rahoitusmarkkinoiden joustavuuden säilyttämiseksi ja pääomamarkkinoiden kansainvälisen luonteen vuoksi on ollut perusteltua, että korkeakorkoinenkin luototus on mahdollista silloin, kun asianmukaiset maksukyky selvitykset on tehty. Nyt kuitenkin tässä poikkeustilanteessa, jossa pelätään näiden vakuudettomien luottojen kysynnän lisääntyvän merkittävästi poikkeustilan vuoksi, valiokunta on katsonut, että tällainen kuluttajaa suojaava sääntely tilapäisenä on perusteltua.

Valiokunta on joutunut arvioimaan tätä monelta kantilta. Tämähän liittyy myös EU-tasoiseen sääntelyyn, koska Euroopan unionissa lähdetään sopimusvapaudesta ja vapaasta markkinataloudesta, mutta talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetulle sääntelylle ei ole EU-oikeudellista estettä. Samaten on jouduttu tätä puntaroimaan perustuslain kannalta, mutta myös perustuslakivaliokunnan mukaan lainsäätäjällä on laajaa harkintavaltaa tällaisessa sääntelyssä, ja näin muodoin talousvaliokunta toteaa: ”Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan nyt ehdotetulle sääntelylle on hyväksyttävät ja yhteiskunnallisesti painavat perusteet.”

Kuitenkin tässä keskustelussa ja asiantuntijakuulemisessa tuli esille paljon mahdollisia epäkohtia ja ongelmia, eikä myöskään voitu olla aivan varmoja siitä, mitkä tällaisen sääntelyn vaikutukset ovat rahoitusmarkkinoilla ja kuluttajan asemaan, ja sen takia talousvaliokunta on liittänyt tähän joukon vaatimuksia valtiovallalle: ”Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että tämän lainsäädännön vaikutuksia seurataan jo sen sinänsä lyhyen voimassaolon aikana ja että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan lainsäädännön muutoksia tarvittaessa nopeallakin aikataululla.” Tämän sääntelyn on siis määrä olla voimassa kuluvan vuoden loppuun.

Tässä oli tämän mietinnön keskeinen sisältö. Valiokunta vetoaa myös siihen ja toteaa, että koska on olemassa mahdollisuus, että korkosääntely sen sijaan, että se alentaisi toteutuvien luottosopimusten korkoa, voi myös johtaa siihen, että jotkin tai monet kotitaloudet jäävät tilapäisissä rahoitusvaikeuksissa ilman minkäänlaista rahoitusta ja joutuvat sen vuoksi vaikeuksiin, niin heikommassa asemassa oleville kuluttajille tulee olla tarjolla muita kestäväällä pohjalla olevia keinoja, erityisesti sosiaalista luototusta ja talous- ja velkaneevontaa, jota kunnissa tehdään. Samaten on kiinnitettävä huomiota Takuusäätiön valmiuksiin tarjota ylivelkaantuneille tarjottavia palveluja. Tällaisia ovat muun muassa myönnettävät pienlainat sekä takaukset velkojen yhdistämislainoille. Samaten talousvaliokunta kiirehtii maksuhäiriörekisteriä koskevaan lainsäädäntöön muutosta, jotta viive merkinnän perusteena olevan maksun suorittamisen ja rekisterimerkinnän poistamisen välillä lyhenisi nykyisestä. Samaten korostetaan positiivisen luottorekisterin olevan tässä tilanteen paran-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

tamisessa yksi keskeinen elementti, samaten kuluttajaviranomaisten toimivaltuuksien vahvistaminen, joka on tällä hetkellä valiokunnan käsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on siis, että eduskunta hyväksyy muutamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. Samalla eduskunta hylkää samankaltaisen toimenpidealoitteen. Ja sitten tässä on viisi lausumaa, valiokunnan lausumaehdotukset.

Ensimmäinen: Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tekee talousvaliokunnalle selvityksen voimassa olevien lausumien mukaisten toimien edistymisestä vuoden 2020 syysistuntokauden loppuun mennessä.

Sitten toisena: Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto kerää pikaisesti kuluttajaluotoista ja ylivelkaantumisesta kattavan tietopohjan, jonka perusteella voidaan analysoida ylivelkaantumisen syitä, korkosääntelyn vaikutuksia ja tunnistaa tarkoituksenmukaisia lainsäädäntötoimia.

Kolmantena: Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee kokonaisvaltaisen ratkaisuesityksen korkeiden kuluttajaluottojen hillitsemiseksi, sosiaalisen luototuksen valtakunnallistamiseksi, talous- ja velkaneuvonnan lisäämiseksi ja tuo selvityksen tästäkin eduskuntaan 2020 syysistuntokauden loppuun mennessä.

Neljäntenä edellytetään, että valtioneuvosto kiirehtii maksuhäiriörekisteriä koskevaa lainsäädäntöä.

Ja niin ikään viidentenä: Valtioneuvosto valmistelee kuluttajaluottoja koskevan mainonnan ja suoramarkkinoinnin hillitsemisestä pysyvää lainsäädäntöä.

Eli tässä on mietinnön keskeinen sisältö.

Arvoisa puhemies! Tämä ei kuitenkaan ollut yksimielinen. Tähän liittyy kaksi vastalausea, ja toivon voivani vielä tässä tämän istunnon kuluessa esitellä toisen niistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, talousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vartiainen, mietinnön esittelystä. — Sitten keskusteluun.

19.15 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! On hienoa, että nyt viimeinkin tämä esitys näiden vakuudettomien kulutusluottojen korkokaton tilapäisestä alentamisesta ja tämän aggressiivisen suoramarkkinoinnin kieltämisestä on täällä salikäsittelyssä. Vaikka tällä esityksellä emme yksistään näihin ylivelkaantuneisuuden juurisyihin voikaan puuttua, niin tällä voimme kuitenkin nyt hillitä näiden pahojen velkaongelmien syvenemistä ja pitkittymistä nimenomaan koronakriisin aikana.

Talousvaliokunta tosiaan kuuli asiantuntijoita hyvin laajalti, ja valtaosa kannatti tätä esitystä. On todettu, että sille on hyväksyttävät ja yhteiskunnallisesti hyvin painavat perusteet. Samalla tiedämme, että nyt nämä helposti haettavat vakuudettomat kulutusluotot ovat vaikeuttaneet erityisesti niiden ihmisten asemaa, joidenka talouden tilanne on ollut vaikeuksissa ja heikko jo ennen tätä kriisiä.

Takauskeskuksen mukaan aggressiivinen suoramarkkinointi on koronakriisin aikana kasvanut hyvin voimakkaasti ja kallista luottoa tarjotaan erityisesti kriisistä aiheutuvien tulonmenetysten, kuten lomautusten aiheuttamien talousvaikeuksien ja maksuvaikeuksien, hoitamiseen. Myös Suomen Yrittäjät on huolissaan tästä samasta asiasta. Pääekonomisti Kuismasen mukaan nyt erityisesti talousvaikeuksissa oleville yrityksille kaupataan ja tarjotaan hyvin kallista rahoitusta, ja tästä SY onkin vaatinut, että vastaavanlainen korkokatto tulisi voida asettaa myös yritysten lainoille.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Tällä sääntelyllä voi olla kahtalaisia vaikutuksia. Se voi vaikuttaa erityisesti korkean koron vakuudettomiin luottoihin erikoistuneiden rahoituslaitosten toimintaedellytyksiin ja johtaa siihen, että markkinoilta poistuu kokonaan sellaisia toimijoita, jotka eivät alle tämän 20 prosentin luottoa voi myöntää. Mutta kaikkia toimijoitahan tämä ei tietenkään markkinoilta poista eikä kosketa.

Talousvaliokunta on edellyttänyt, että vaikeassa velkakierteessä olevilla kuluttajilla tulee ensi sijassa olla käytössään muita kestäväällä pohjalla olevia palveluja ja keinoja oman taloudellisen tilanteen hallintaan, ja niitähän kyllä on. Sama koskee tilapäisistä maksuvaikeuksista kärsiviä kuluttajia. Tämä positiivinen luottorekisteri on hyvä työkalu, mutta se ei yksin riitä.

Talousvaliokunta on mietinnössään edellyttänyt, että sosiaalinen luototus laajennetaan valtakunnalliseksi, talous- ja velkaneuvontaan varataan riittävät resurssit ja että yksityishenkilöiden velkajärjestelyn prosessia nopeutetaan, ja viimein myös sitä, että maksuhäiriömerkinnät poistetaan rekisteristä nykyistä huomattavasti nopeammin.

19.18 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta käsitteli tätä esitystä aika perinpohjaisesti, ja tässä mietinnössä paitsi hyväksytään hallituksen esitys myös tehdään useita evästyksiä tulevaan, joista merkittävimpänä mainitsisin maksuhäiriömerkinnän poistamisen, kun asiat on hoidettu niin kuin kuuluu.

Huomattavan suuri osa suomalaisista kärsii maksuhäiriömerkinnästä liian pitkään. Se vaikeuttaa elämää, yrittäjyyttä, asunnon saamista ja niin edelleen. Tähän ongelmaan on eduskunta herännyt jo viime hallituskaudella, ja myöskin nyt tällä kaudella on tehty yli sadan edustajan allekirjoittama aloite sen merkinnän poistamisesta heti, kun maksut on asianmukaisesti hoidettu. Nyt, jos eduskunta hyväksyy tämän mietinnön, me saamme tämän asian eteenpäin. Siellä on mukana ponsi siitä, että tällainen esitys tuodaan hallituksen toimesta tänne eduskuntaan viimeistään kevätkaudella 2021 ja maksuhäiriömerkintä poistuu kuukauden kuluttua siitä, kun ihminen on asianmukaisesti maksut hoitanut.

Tämä on iso parannus ihmisten elämään ja toimeentuloon ja yrittäjyyteen. Me tiedämme, että etenkin nuoret, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa, ovat olleet alttiita pikavippien — tai viralliselta termiltään kulutusluottojen — käytölle ilman, että on mitään realistista näkymää sille, että tämä velka tulisi joskus hoidettua.

Kuulimme myös asiantuntijoita siitä, että on itse asiassa usein ihan edullista, että velansaanti loppuu johonkin pisteeseen. Nyt kun tämä esitys hyväksytään, jos se hyväksytään, niin tässä väliaikaisesti kulutusluottojen korot tippuvat maksimissaan 10 prosenttiin. Tämäkin on aika iso korko ihmiselle. Se ei ole kauhean edullista ottaa sellaista lainaa, josta maksaa niin korkeita korkoja edelleen, mutta tämä on huomattava parannus. Se tarkoittaa sitä, että näiden kulutusluottoja myöntävien firmojen näkökulmasta kaikkein riskisimmät asiakkaat eivät välttämättä enää saa lainaa, jos ovat saaneet aikaisemmin tällä 20 prosentin korolla. Tämän näen itse positiivisena mahdollisuutena, vaikka tämä varmasti voi aiheuttaa tilapäisiä ongelmia. Kuten todettu, [Puhemies koputtaa] niiden tutkijoiden mukaan, jotka ovat velkaongelmiin joutuneita ihmisiä tutkineet, tällainen pysähdys on usein ihan tarpeellinen [Puhemies: Edustaja Holopainen, nyt tuli aikakatto!] ihmiselle aidosti veloista eroon pääsemiseksi.

19.22 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on vakuudettomien luottojen väliaikainen korkokaton pudotus 20 prosentista 10 prosenttiin sekä markkinointikielto.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Me olemme eduskunnassa käsitelleet tätä vakuudettomien luottojen korkoa kymmenen vuoden aikana ainakin kolmeen kertaan muistaakseni. Ensimmäisellä kerralla se pudotettiin 50 prosenttiin ja noin vuosi sitten saatiin aikaiseksi tämä 20 prosentin raja — se tuli syyskuussa voimaan, eli siitäkään ei ole kovin paljon vielä kokemuksia. Tämä 20 prosentin raja — ainakin asiantuntijakuulemisissa on tullut esille — on jo vähentänyt niin sanottua ryöstökalastelua, jos näin sanotaan, eli jos yömyöhään halutaan ottaa äkkiä pikavippi jostakin, niin näitten tarjonta on vähän vähentynyt. Mutta kuitenkin tämä on merkittävä ongelma, ja varsinkin tässä koronan aikana on vahvasti vahvistunut tämä markkinointi ja näitten eri tuotteitten tarjonta.

Valiokunnan puheenjohtaja Vartiainen esitteli hyvin tämän asian, mutta ehkä selvennän tätä valiokunnan lausumaehdotusta 1. Tämä tarkoittaa sitä, että kun aikaisemmin tehtiin hallituksen esityksen pohjalta TaVin mietintö vuonna 2018, niin haluamme tällä ensimmäisellä kohdalla niihin ponsiin vastauksia, ja niiden olisi oltava valmiit vuoden 20 syysistuntokauden loppuun mennessä. Eli tällä halutaan edellisen kauden ponsia nostaa esille, ja toivotaan, että nykyinen hallitus ottaa näistäkin asioista kiinni.

Tässä on todellakin tärkeätä nähdä, mihinkä tämä korkokaton muutos vie. Tästä ei ole paljon selvitystä, ja tämmöistä analyysiä tässä muutenkin halutaan asian puolelta eli siitä, miten se tulee vaikuttamaan. Tässä on tärkeitä asioita: jos todellakaan velallisen ei ole mahdollista saada lainoitusta, niin on sosiaalisen luototuksen eli kuntien takaaman luototuksen saanti, ja positiivista luottorekisteriä haluttaisiin tässä vielä vauhdittaa eteenpäin.

Mutta liittyen tähän maksuhäiriömerkinnän mukaan ottamiseen: Kyllä katson itse kanssa niin — varsinkin kun nyt puhutaan ehkä ristiin tai kahdesta asiasta, joko pysyvästä lainsäädännöstä tai väliaikaisesta lainsäädännöstä — että maksuhäiriömerkintäasian tulisi olla pysyvää lainsäädäntöä. Meillä on eduskunnassa tälläkin hetkellä yli sadan edustajan nimet aloitteessa siitä, millä maksuhäiriömerkinnän aikaa lyhennettäisiin siihen pisteeseen, kun on maksut suoritettu. Tässä ponnessa 4 on esitetty vielä, että se olisi kuukauden kuluessa, ja on tätä asiaa tiivistetty.

Erinomainen esitys kaikkineen, ja toivon tässä, että valtioneuvosto [Puhemies koputtaa] ja myös oikeusministeri ottaa tosissaan nämä eduskunnan tekemät esitykset.

19.25 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Muiden kuin hyödykesidonnaisten kuluttajaluottojen korkokaton asettaminen 10 prosenttiin on ehdottoman kannatettava toimi tässä vaiheessa. Voisi olla hyvinkin syytä harkita myös tämän tapaisen muutoksen toteuttamista pysyvänä — olkoonkin, että vierastan tuollaista kiinteää korkoprosenttia.

Taloudellisesti huonot ajat tutkitusti lisäävät kuluttajien velkaa ja aiheuttavat maksuhäiriöitä. Tämä ilmiö näyttäytyy niin sanottujen pikavippien eli vakuudettomien lyhytkestoisten lainojen ottamisen kasvuna. Tällaisia luottoja on tarjolla paljon, ja ne ovat tietenkin kalliita.

Valiokunta on tehnyt nipun hyviä lausumaehdotuksia, joissa kaivataan pysyviä ja tehokkaita tapoja kotitalouksien velkaantumisongelmaan puuttumiseksi. Erityisesti arvostan tätä 4. lausumaehdotusta, jossa ehdotetaan, että valtioneuvosto kiirehtii maksuhäiriörekisteriä koskevaa lainsäädäntöä siten, että henkilöt, jotka ovat suorittaneet maksuhäiriömerkinnän perusteena olleet maksut asianmukaisesti, poistettaisiin rekisteristä kuukauden kuluttua maksun suorittamisesta, ja vielä asetetaan ihan oikeaoppisesti myös aikaraja, eli lainsäädäntöesitykset on tuotava eduskuntaan viimeistään vuoden 2021 kevätistuntokauden aikana.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Äsken puhunut edustaja Pirttilahti on tässä ollut aikaansa edellä, ja olen allekirjoittanut myöskin hänen tätä asiaa koskevan aloitteensa. Mutta nyt se on siis noussut myöskin valiokunnan lausumaehdotukseksi.

Arvostan myöskin tätä talousosaamisen vahvistamista koskevaa kohtaa lausumaehdotuksessa 3. Jopa Suomen Pankki on alkanut kiinnittää huomiota omassa agendassaan nimenomaan siihen, että talousosaamista pitää vahvistaa laajasti, ja tämä on tietysti hyvin pitkän tähtäyksen tavoite, mutta pohjaa on rakennettava niin, että ihmiset osaisivat hoitaa nykyistä paremmin raha-asioitaan.

19.27 Joakim Strand r: Värderade talman! Arvon kollegat, itsekin otan koppia tuosta valiokunnan lausumaehdotus numero 4:stä. Mielestäni se on aidosti historiallinen, ja hienoa, että me saimme sen yhdessä sinne, ja hienoa, että myös kokeneet kollegat sen nostivat esille. Tänä päivänä Suomessa noin 400 000 ihmisellä on maksuhäiriömerkintä, ja moni roikkuu siellä vuosikautia, vaikka itse maksu olisi suoritettu, ja se johtaa kaikenlaisiin henkilökohtaisiin ongelmiin. Olin itse aikoinaan pankin lakiosastolla opiskeluajan töissä, ja siellä näki konkreettisesti, mitä tämä tarkoitti käytännössä.

Jag är oerhört glad över att ekonomiutskottet nu i sitt förslag till uttalanden har tagit fram den här punkt nummer fyra, där riksdagen alltså förutsätter att statsrådet påskyndar lagstiftningen om att registret över betalningsanmärkningar utvecklas så att de som har betalat sina avgifter och de avgifter som ligger till grund för en anmärkning på behörigt sätt ska avföras ur registret inom en månad efter det att avgiften har betalats. Här finns också en gräns om att lagstiftningsförslagen ska lämnas till riksdagen senast under vårsessionen 2021.

Tästä tehtiin tosiaan jo viime kaudella lakialoite, taisi olla 137 allekirjoittanutta. Silloin senhetkinen hallitus ei saanut sitä maaliin. Nyt tehtiin uudestaan, yli 100 allekirjoittanutta. Kiitos kaikille siitä yhteistyöstä, ja nyt tosiaan tämä talousvaliokunnan lausumaehdotus numero 4 kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto kiirehtii maksuhäiriörekisteriä koskevaa lainsäädäntöä siten, että henkilöt, jotka ovat suorittaneet maksuhäiriömerkinnän perusteena olleet maksut asianmukaisesti, tulee poistaa rekisteristä kuukauden kuluttua maksun suorittamisesta. Lainsäädäntöesitykset on tuotava eduskuntaan viimeistään vuoden 2021 kevätistuntoaikana.” Tämähän on erinomaisen hallituksen ohjelmassa, mutta hienoa, että näin voidaan yhdessä yli puoluerajojen sitä vielä kiirehtiä, joten lämmin kiitos hyvästä yhteistyöstä kaikille kollegoille.

Ett varmt tack för gott samarbete.

19.30 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkinen sanoi täällä, että enemmistö asiantuntijoista puolsi tätä. Se on sillä tavalla harhaanjohtava lausunto, että moni, joka ei näitä markkinoita kovin hyvin tunne, kyllä puolsi tätä. Sen sijaan kun kysyimme tätä taloustieteilijöiltä, jotka tuntevat rahoitus- ja luottomarkkinoita ja jotka siis katsovat inhimillisen toiminnan näkökulmasta tätä asiaa, mitä tosiasiallisesti tapahtuu, niin jokainen taloustieteilijä, joka tähän otti kantaa, piti tätä korkosäännöstelyä tyrmäävän huonona ja suositteli sen hylkäämistä ja totesi, että ehdotetun sääntelyn ei voi odottaa johtavan haluttuihin lopputuloksiin.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Heidän pääväitteensä on siis se, että kun korko säännöstellään 20:stä 10 prosenttiin, niin todennäköisin lopputulos on, että kukaan niistä, joka muuten olisi joutunut ottamaan vajaan 20 prosentin korolla vakuudetonta luottoa, ei tule sitä saamaan vajaan 10 prosentin korolla vaan tällainen luotonanto ehtyy kokonaan, jolloin nämä ihmiset joutuvat vielä paljon suurempiin vaikeuksiin ulosoton ja panttilainaamon ja muiden, vielä kalliimpien vaihtoehtojen kautta.

Tässä pitää muistaa, niin kuin meille nämä inhimillistä näkökulmaa edustavat taloustieteilijät hyvin selittivät, että on kahdenlaisia ihmisiä: on sellaisia, joilla jo alun perin on elämänhallintaongelmia ja jotka ovat sortuneet liian kalliisiin kulutusluottoihin, ja sitten on sellaisia ihmisiä, joita juuri tässä kriisissä tulee enemmän, jotka kyllä muuten hoitavat asioitaan mutta joutuvat juuri nyt, tässä tilanteessa, likviditeettiongelmiin. Sehän on näiden jälkimmäisten ihmisten lukumäärä, joka nyt tässä kriisissä kasvaa, kun taas näiden elämänhallinnan vaikeuksissa olevien ihmisten määrä, aivan niin kuin edustaja Pirttilahti täällä sanoi, on todennäköisesti jo vähentynyt tämän aikaisemman sääntelyn seurauksena.

Eli nyt tässä tehdään se sääntelyliike, joka sopii huonosti juuri näihin poikkeusoloihin, ja itse asiassa näiden taloustieteilijöiden lausunnoista voisi päätellä, että jos jotenkin pitäisi sääntelyä muuttaa tällaisena kriisiaikana, se saattaisi olla jopa toiseen suuntaan. Tämä on tullut täysin musertavan selväksi. Asiantuntijaselvityksessä ei ole tullut esille ainuttakaan tosiseikkaa, joka puoltaisi ehdotettua alennettua korkokattoa vastauksena juuri nyt vallitsevaan poikkeustilanteeseen. Sen sijaan voi kyllä olla mielekäästä miettiä toisenlaisia vakituksia sääntelyjärjestelmiä, mutta tämä sai yksimielisen tyrmäyksen. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Voinko pyytää vielä toisen puheenvuoron, koska haluaisin...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Voitte pyytää, mutta se on teille jo kolmas puheenvuoro.

19.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta on mielestäni äärimmäisen hyödyllinen ja hyvä, vaikka tämä totta kai tulee ensiapuna ja eräänlaisena hätäapuna niille ihmisille, jotka ovat näiden pikavippien takia joutuneet vaikeuksiin, joita tämä menossa oleva talouskriisi vielä kärjistää. Mutta tähän asiaan pitää mielestäni mennä syvällisemmin.

Aivan kuten edustaja Esko Kiviranta, valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtaja, mainitsi omassa puheenvuorossaan tästä lausumaehdotuksesta numero 4, se on mielestäni todella hyvä ja hyödyllinen, ja sitä olen ollut toki esittämässä ja lämpimästi kannatan edelleen. Toki niiden henkilöiden, jotka pääsevät irti tästä oravanpyörästä, kun he ovat saaneet velvollisuudet hoidettua, maksuhäiriömerkinnät tulee poistaa viipymättä. Kuukausihan on semmoinen sopiva aika, joka tulkitaan, että se on viipymättä tehty oikeustoimi.

Mutta se, mikä tässä pikavippiasiassa jää valitettavasti ainakin vielä korjaamatta, on se, että kun velkaa ottava henkilö ottaa sitä velkaa — yleensä se otetaan jossakin sellaisessa tilanteessa, joka mielestäni ei täytä reilun kaupan menettelyä, ja väitänpä, että niissä lainanottohetkissä moni lainanottaja, vipinottaja, ei ole oikeustoimikelpoisessa kunnossa — ja sitten kun hän ei maksa niitä laskujaan ja ne menevät sen jälkeen ulosottoon, niin suppeassa menettelyssä käräjäoikeudessa niitä on iso nippu kerrallaan ja sillä päätöksellä, josta kyseinen velallinen itse ei välttämättä edes tiedä, hän joutuu tämän pikavippifirman orjaksi lopuksi ikää. Ne korot ovat sellaiset, että ei ole mitään järkeä niissä korkomarginaa-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

leissa, ne ovat aivan älyttömiä, ja näille sitten ollaan annettu tällä keinoin lakisuoja, että ne voivat ihmistä riistää loputtomiin.

Tällaiselle riistämiselle on kerta kaikkiaan tultava loppu. Kaikki me tiedämme, kun marssimme pankkiin velkaa ottamaan, että pankinjohtaja tai se virkailija, jonka kanssa asioidaan, totta kai ottaa ensinnäkin selväksi, onko tämä henkilö ulosotossa tai onko hänellä muita vaikeuksia. Sitten käydään läpi tulot, se mahdollisuus, pystyykö hän sen velan suorittamaan kohtuullisessa ajassa. Ja sitten korko määräytyy tietysti hieman sen suhteen, miten luotettava ja hyvä asiakas on. Ihan normaalia markkinakelpoista toimintaa.

Mutta tämä pikavippihomma ei täytä minkäänäköistä normaalia menettelyä. Olen sanonut tästä monta kertaa, että tähän epäoikeudenmukaiseen velallinen—velkoja-suhteesseen pitää tulla järki, ja minun mielestäni tämä ei ikinä lopu, ellei tähän eduskunta puutu kovalla kädellä. Ja sitten perusteluksi jotkut markkinatalouden ihailijat esittävät, että tämä on markkinoilla tapahtuvaa velan tarjontaa, rahan tarjontaa. Jos tämä on reilua meininkiä, niin mikä sitten ei? Kyllä kuluttajaa suojaa myös kuluttajansuojalaki, ja tässä tapauksessa tästä oikeustoimesta, joka kohdistuu tähän velalliseen, joka on epäoikeudenmukaisissa olosuhteissa, jopa oikeustoimikelvottomassa kunnossa ottanut velan, kyllä rangaistaan loppuksi ikää. Se on väärin se, ja siitä menettelystä on päästävä mahdollisimman pian irti.

19.36 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tämähän oli mielenkiintoinen käsittely myös siltä osin, että tässä asiantuntijoiden näkemykset jakaantuivat, mikä ei tietenkään ole mitenkään tavatonta eduskunnassa. Mutta on selvää, että ne, jotka olivat läheisemmin tekemisissä velkaantuneiden ihmisten kanssa, joilla on pahoja maksuvaikeuksia ja myöskin monenlaisia elämänhallintaan liittyviä haasteita, olivat sitä mieltä, että kyllä tähän tarvitaan ratkaisuehdotuksia.

Sen sijaan ekonomistien tarkastelussa aika pitkälti rajattiin todellisuus sellaiseen maailmaan, jossa ei ole niitä muita ratkaisuja, elikkä ajateltiin, että ainoastaan tämä lisälaina voi ratkaista niitä ongelmia, joita ihmisillä on. On selvää, että laina on myönteinen asia silloin, kun se on hallittua ja ihmiset eivät maksa ylikorkeita korkoja, joiden todellinen kustannus on hyvin merkittävä, mutta tässä tapauksessa ei ole kyse toiminnasta, jossa korot olisivat jollain tavalla maltillisia ja ihmisillä olisi useinkaan mahdollisuus myöskään maksaa niitä lainoja takaisin, vaan usein ajaututaan siihen kierteeseen, että joudutaan ottamaan lisää lainaa.

No, kokoomus ei tukenut tätä esitystä, jossa teimme parannuksia maksuhäiriömerkintöjä omaaville ihmisille ja sitten näille ihmisille, jotka joutuvat nyt esimerkiksi koronakriisin johdosta kärsimään liian korkeista koroista, mutta olen iloinen, että saatiin tällainen esitys aikaiseksi. En väitä, että tällä 10 prosentin korkokatolla nyt ratkaistaan kaikkia velkaongelmia, mutta myöskin toimme tähän monia evästyksiä, joilla etsitään pitkäaikaisia ratkaisuja velkaongelmiin ja myöskin tähän korkojen hillitsemiseen.

Olen samaa mieltä kuin edustaja Kiviranta tässä aiemmin puheenvuorossaan, että on syytä miettiä ihan pitkäaikainenkin ratkaisu tällaisille koroille, jotka eivät palvele ihmisiä eivätkä yhteiskuntaa, koska lopultahan yhteiskunta sitten joutuu vastaamaan siitä, miten ihmisiä autetaan, kun he ovat joutuneet velkakierteeseen ja voi tosiaan olla vaikeata saada edes kattoa pään päälle.

Joten: Hyvä esitys. Toki jatkovalmistelua tarvitaan. Tämä ei ratkaise kaikkia ongelmia, mutta nyt tehtiin monia niitä evästyksiä, joita tarvitaan.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

On myös syytä tarkastella hyödykkeiden korkokattoa, joka ei tässä esityksessä ole nyt mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vartiainen.

19.39 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Palaan vielä näihin kriittisiin näkökohtiin.

Edustaja Holopainen puhui tutkijoista, jotka puhuivat ylivelkaantuneista, mutta tämän kritiikin juu on nimenomaan siinä, että nyt tämän poikkeustilan vuoksi ne uudet ihmiset, jotka ovat ongelmassa, ovat nimenomaan muita kuin näitä elämäntapansa vuoksi ongelmiin joutuneita. He ovat niitä, jotka ovat joutuneet tämän kriisin vuoksi ongelmiin.

Rahoituksen professori Vesa Puttonen toteaa: ”Analyysimme perusteella nyt ehdotettu 10 prosentin korkokatto ei lisää kuluttajien mahdollisuutta saada luottoa maltillisella korolla. Sen sijaan se johtaa tilanteeseen, missä entistä useammat kuluttajat eivät saa luottoa lainkaan.” Sen lisäksi Suomessa on toiminut pieni yritys, startup-yhtiö, joka on tarjonnut vajaan 20 prosentin korolla ihmisille maksuaikaa silloin, kun heidän on vaikea suoriutua laskuistaan. No, se 20 prosenttia kuulostaa kovalta, mutta tosiasia on kuitenkin saadun selvityksen perusteella, että jos tällaista mahdollisuutta ei ole ja nämä laskut pannaan perintään ja pahimmassa tapauksessa ulosottoon, niin se kuluttajalle todellisuudessa syntyvä korko on vielä paljon korkeampi kuin se 20 prosenttia.

Toimialaa hyvin tunteva Asiakastieto toteaa lausunnossaan: ”On mielestämme virheellistä luulla, että luottomarkkinoiden ulkopuolelle jäävien rahoitustarvetta voisi korvata sosiaalisella luototuksella.”

Suomen johtaviin taloustieteilijöihin kuuluva professori Hyytinen toteaa, että tällä on ”hyvää tarkoittava lähtökohta”. ”Ehdotus on kuitenkin korkokaton edelleen alentamisen osalta ongelmallinen ja toimii osin luultavasti sille asetettuja tavoitteita vastaan.” Tässä ovat näkyvissä ”huonon sääntelyn tuntomerkit”: ”taloudellisia vaikutuksia ei arvioida huolellisesti ja sääntelyä tarvitsee päivittää ja paikata toistuvasti” — ja ne täällä esitetyt toivomukset tätä paikkaavasta sääntelystä ovat sikäläkin huonosti perusteltuja, että meillähän on käsissämme tässä väliaikainen, tilapäinen sääntelymuutos, jota nyt pitäisi muka tämän voimassaolon aikana vielä paikata valtavilla ja fundamentaalisilla muutoksilla rahoitusmarkkinoiden toiminnassa. Alan keskeinen tutkija, professori Panu Kalmi luonnehti näitä vaikutuksia: ”Erityisesti heikommassa taloudellisessa asemassa olevat kuluttajat kärsivät jäämisestä luottomarkkinoiden ulkopuolelle. - - Markkinoilla toimivien yritysten joukko muuttuu. - - Pienemmät kotimaiset toimijat karsiutuvat markkinoilta.”

Näistä syistä, arvoisa puhemies, me esitämme tämän korkokattopykälän hylkäämistä — emme siksi, että me emme haluaisi suojella ihmisiä, mutta meidän lähtökohtamme on kuitenkin, että lainsäädäntöä tehdään siihen maailmaan, jossa me elämme, ei kuvitteelliseen, ideaaliseen maailmaan. — Kiitos.

19.42 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin meillä oli värikästä keskustelua, kuten puheenjohtaja Vartiaisenkin puheenvuoro, ja värikästä asiantuntijakuulemistä. Kyllähän niissä Hyytisenkin lausunnoissa sitten lopussa jossakin kohtaa oli, että kyllä tästäkin päätöksestä jotain hyötyä voi olla. Ei hän täysin poissulkenut tätäkään mahdollisuutta — löytynee, kun sieltä kaiveskellaan.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Yksi keskustelunaihe oli myös nämä hyödykesidonnaiset ja vakuudettomat luotot ja näitten välimaaston etsintä ja pohdinta. Todellakin, tälläkin hetkellä on erilaisia tuotteita. Jos vaikka ostat sohvan tai auton ja saat siihen rahoituksen, niin voit saada niin sanottua cashbackia siihen päälle, eli jonkun 500 tai tonnin, joka lasketaan sen hyödykkeen hinnan päälle. Se on tavallaan lainaa, ja saat sen rahan silloin suoraan sieltä. Eli varmaan vieläkin on erilaisia rahoitusjärjestelyjä, ja oli niitten pohdintaa. Kyllähän talousvaliokunta korosti tässä kuitenkin tätä, että tilapäisen maksukyvyn laskusta kärsiville kuluttajille tulee ensisijaisesti tarjota muita ratkaisuja, mitä tässä on hyvin esitelty.

Ymmärrän tämän, että nyt on lyhytaikaisesta korkojen pudotuksesta kyse, mutta tässä talossa on kymmenen vuoden ajan ollut näitten korkopudotusten ja muitten suhteen se tah-
totila — ja kun nämä vielä sattuvat nyt menemään yhteen tässä asiassa tämän maksuhäiriömerkinnänkin kanssa tämän ajanjakson osalta — että saataisiin eteenpäin myös näitä pysyväisluontoisia asioita.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä se, että todellakin aika kehittyä ja digitalisaatio on tullut markkinaa monellakin tapaa ja myös näitten maksujen ja laskujen digitaalinen hoitaminen. Kuten puheenjohtajakin otti esille, meillä oli todellakin näitä, kuten sanotaan, laskujen hoitajia tai sellaisia firmoja, mitkä voisivat ottaa laskut hoitaakseen ja hakea niille maksuaikaa, mutta ne valitettavasti tässä harjoituksessa jäivät kyllä ulkopuolelle — tai sanotaan näin, että ne ovat myös tämän korkosäätelyn piirissä. Mutta tässä on uutta yritystointimintaa, ja jollain tapaa kuitenkin haetaan helpotuksia niitten ihmisten arkeen. Tietenkin tässäkin asiassa on se toinen puoli, että kuka ne sitten rahoittaa ja minkälainen on tämä perintäasia näissä yrityksissä.

Eli erittäin mielenkiintoinen keskustelu talousvaliokunnassa, ja se näkyy myös tästä meidän mietinnöstämme ja näistä eriävistä mielipiteistä.

19.45 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä on toinenkin osa, josta ei ole niin paljon keskusteltu, eli suoramarkkinoinnin väliaikainen kieltäminen, ja siinäkin olisi syytä pohtia pysyvämpiä keinoja markkinoinnin hillitsemiseksi. Tästä valiokunta myös esittää lausumaa.

Täällä tuotiin esiin, että me tietäisimme jotenkin melko hyvin, kenelle nyt koronakriisin aikana tällaiset ylikorkeiden korkojen luotot osuvat, puheenjohtajan toimesta. Mutta itse asiassa kuulin usealtakin asiantuntijalta, että me tiedämme aivan liian vähän näistä korkeista kulutusluotoista ja siitä asiakaskunnasta, joka niitä käyttää. Siksi me myös tässä edellytämme, että me hankimme kattavamman tietopohjan.

Tosin kuulin myös, että on vaikea saada tietoa asiakkaista näiltä pikavippejä myöntäviltä firmoilta, jolloin meillä voi olla faktisesti aika vaikea tehdä sitä analyysiä. Mutta me tiedämme, että kun ihmiset ajautuvat maksuvaikeuksiin, niin he päätyvät myöskin joskus oikeuteen vastaamaan näistä veloistaan, ja sitten voidaan päätellä ainakin tästä tietopohjasta, minkälaisiin ongelmiin ja minkätyyppisistä elämäntilanteista usein tällaiseen tilanteeseen on jouduttu.

Eli on kuitenkin jonkun verran tietopohjaa, mutta ei käynyt ilmi, että tämä jotenkin ohjautuisi nyt koronan aikana vain sellaisille ihmisille, joilla on väliaikaisia maksuvaikeuksia, vaan kyllä siellä on myös todettu, että useasti nämä ylikorkeat kulutusluotot ohjautuvat ihmisille, joilla ei tosiasiallisesti ole mahdollisuuksia niitä maksaa. Ja sitten tietysti tässä voi ottaa sen kannan, että ihmisten pitäisi selvittää veloistaan vain sitä kautta, että he saavat aina lisää lainaa korkealla korolla, kuten täällä puheenjohtaja Vartiainen toi esiin, tai

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

sitten etsiä pysyvämpiä ratkaisuja tähän ongelmaan, joka todellakin koskettaa hyvin montaa suomalaista, jopa lähes 400 000:ta suomalaista, joilla on maksuhäiriömerkintä. Toki maksuongelmat ovat rajatumpia, todelliset velkaantumisongelmat, mutta joka tapauksessa hyvin suurta osaa ihmisistä koskettaa tämä asia, jonka parissa nyt sitten saimme monta parannusta ihmisten elämään aikaiseksi, mitä valitettavasti kokoomus ei nyt sitten kuitenkaan nähnyt tarpeelliseksi kannattaa, mutta heillä on tietysti ihan oikeus siihen. Jos uskotaan, että lisää velkaantumalla ihmiset pärjäävät paremmin tästä velkaongelmasta ulos, [Puhemies koputtaa] niin sitä kautta toki ymmärrän tämän heidän ratkaisunsa.

19.48 Joakim Strand r: Värderade talman! I det tidigare inlägget hann jag inte heller gå in på utskottets förslag till uttalande nummer två, där riksdagen alltså förutsätter av statsrådet skyndsamt samla in ett heltäckande informationsunderlag om konsumtionskrediter och överskuldsetting, utifrån vilket man sedan kan analysera de grundläggande orsakerna till överskuldsettingen och konsekvenserna av ränteregleringen samt identifiera ändamålsenliga korrigerande åtgärder, inklusive ändringar i lagstiftningen och myndigheternas befogenheter och uppgifter.

Mielestäni tämä on äärimmäisen tärkeää kyllä selvittää. Me emme ole oikeastaan selvittäneet vielä sitä aikaisempaakaan, viime syksyn sääntelyä, ja nyt etenkin tämän jälkeen toivon, että kiinnitetään huomiota myös tähän lausumaehdotukseen numero 2, jossa siis edellytetään, että pikaisesti kerätään kuluttajaluotoista ja ylivelkaantumisesta kattava tietopohja, jonka perusteella pystytään tekemään analyysi ylivelkaantumisen juurisista ja korkosääntelyn vaikutuksista sekä tunnistamaan tarkoituksenmukaiset korjaustoimet, mukaan lukien muutokset lainsäädäntöön ja viranomaisten toimivaltuuksiin ja tehtäviin.

Mielestäni sekä kollega Holopaisen että kollega Vartiainen puheenvuorot viittaavat siihen, että meillä ei ole myöskään ihan tarpeeksi laajaa tietopohjaa tästä pelikentästä, ei kuluttajien, ihmisten, eikä myöskään markkinoiden ja toimijoiden näkökulmasta, ja siinä pitää kyllä aika nöyrästi myös analysoida sitä tilannetta eikä liikaa sitten myöskään hirttäytyä yksittäisiin lukuihin tai prosentteihin.

Mutta tällä mennään, ja uskon, että tästä tulee paljon hyvää, kunhan saadaan eteenpäin myös erityisesti tämä maksuhäiriörekisterin uudistaminen.

Jag tror det kommer mycket gott ur den här tillfälliga regleringen, och så ser vi till att vi noga analyserar och utvärderar vad den har lett till.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Vartiainen, valiokunnan puheenjohtajana kokoava loppupuheenvuoro.

19.50 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Strandin puheenvuoro oli hyvä, ja niin oli edustaja Holopaisenkin sitä ehkä hieman törkeää loppua lukuun ottamatta.

Eihän tässä oikeastaan ole muusta kysymys kuin siitä, että kaikki yrittävät parantaa ihmisten asemaa mutta tekevät siitä datasta, joka meillä on käytettävissä, erilaisia johtopäätöksiä. Tämä taloustieteilijöiden kritiikki perustuu siihen, että kun tällainen luottomarkkina katoaa, niin kotitaloudet joutuvat vielä kalliimpien vaihtoehtojen pariin — eli ulosmittaukseen, jossa on valtavat kustannukset, tai panttilainaamoon, jossa tunnetusti, jos se pantti menetetään, joka tapauksessa sovelletaan korkeampia korkoja. Eli se sama hyvä tar-

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

koitus meillä on tietysti kaikilla. Ehkä me kokoomuksessa uskomme riippumattomia taloustieteilijöitä keskimääräistä enemmän. Mene, tiedä.

Tämähän on asia, josta me emme tiedä, ja sen edustaja Strand sanoi erinomaisesti, ja siksi tämä lausuma 2 on oikein hyvä — tietopohja, jonka perusteella pystytään tekemään analyysi ylivelkaantumisen juurisyistä ja korkosääntelyn vaikutuksista. Ja todella, niin kuin edustaja Strand hyvin sanoi, ollaan kaikki tässä nöyriä. Emme me tiedä, mihin tässä päädytään. Mutta jos tällainen analyysi tehdään, siitähän ehkä ensi vuonna, ehkä muutaman vuoden kuluttua tutkijat voivat kertoa, kuka tässä sitten oli oikeassa. Jos on niin, että tämä osoittaa todella, että kotitalouksien asema on parantunut ja saadaan vakuudetonta luottoa vajaan 10 prosentin korolla, olen oikein mielelläni väärässä, arvoisa puhemies. Sehän todistaisi, että nämä meidän pelkomme ja ekonomistien uhkakuvat olivat aivan liioiteltuja. Toisaalta jos käy ilmi, että se markkina on kadonnut ja yhä useampi kotitalous on joutunut laskujen perintään ja ulosmittaukseen ja sillä tavalla vielä korkeampien korkojen kohteeksi, se taas osoittaa, että ehkä tässä meidän kritiikissämme oli perää. Olkaamme nöyriä sen suhteen, että ei tätä vielä ole ratkaistu, ja tämä ponsi on sen vuoksi erinomainen. Sitten nähdään, miltä tällainen sääntely näyttää.

Tällaisilla johtopäätöksillä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikenteen ammattipätevyysdirektiivin ja ajokorttidirektiivin muutosten täytäntöönpanoa koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 7/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

Keskustelu

19.53 Suna Kymäläinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esityksessä on kyse direktiivin implementoinnista. Ehdotettavilla laeilla liikenteen palveluista annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta pannaan täytäntöön maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta annetun direktiivin ja ajokorteista annetun direktiivin muuttamisesta annettu direktiivi.

Lisäksi ajokorttilakiin tehdään täsmennys siitä, että unenaikaiset epileptiset kohtaukset ovat ryhmän 1 ajokortin terveysvaatimusten täyttymisen esteenä. Ajokorttilakiin ja liikenteen palveluista annettuun lakiin tehdään lisäksi eräitä teknisluonteisia muutoksia.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina ja ehdottaa yhtä lausumaa.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta, 28 §:n poikkeukset kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyysvaatimuksesta: Asiantuntijakuulemisissa valiokunnan huomiota on kiinnitetty päätoimisuuden määritelmään, jota on pidetty epäonnistuneena. Valiokunta kiinnitti mietinnössään huomiota siihen, että ajoneuvon kuljettamisen ei yleensä katsota olevan kuljettajan päätoimi silloin, kun siihen käytetään vähemmän kuin 30 prosenttia säännöllisestä kuukausittaisesta työajasta. Direktiivi määrittelee seurantajaksoksi kuukausittaisen työajan. Saadun selvityksen perusteella poliisi kuitenkin tarkastelee käytännössä tilannetta useamman kuukauden ajalta. Seurantajakso voi olla 2–4 kuukautta ja joissakin tilanteissa jopa 6 kuukautta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan nykyinen menettely, jossa ammattipätevyyspoikkeusten valvonta perustuu poliisin kokonaisarvioon, on koettu toimivaksi. Koska kokonaisharkintaan perustuva poliisin käytäntö on koettu käytännössä hyvin toimivaksi ja tulkintatilanteet ovat hyvin erilaisia, valiokunta ei näe tarkoituksenmukaiseksi täsmentää säännöstä säätämällä tietyistä poliisin harkintaa sitovasta tarkasteluajanjaksosta. Valiokunta painottaa kuitenkin mietinnössään, että tulee tarkoin seurata säännöksen toimivuutta ja tarvittaessa on ryhdyttävä toimiin määritelmän täsmentämiseksi.

Tämän vuoksi valiokunta esittää hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkkaan kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyksiä koskevien poikkeusten toimivuutta ja säännösten valvontaa varmistaen niiden käytännön toimivuuden sekä ryhtyy tarvittaessa toimiin poikkeusten täsmentämiseksi.”

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyydestä: Asiantuntijakuulemisissa on laajasti vastustettu lisäystä, jolla Liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin määräyksenantovaltuus perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvän kokeen sisällöstä ja sen käytännön toteutuksesta. Valiokunta on päättänyt täsmentää määräyksenantovaltuutta koskemaan vain Liikenne- ja viestintäviraston hallinnoimia ja sen toimivaltaan kuuluvia kokeita, jotta ei synny virheellistä tulkintaa, että valtuus koskisi opetus- ja kulttuuriministeriön tai Puolustusvoimien järjestämiä kokeita.

Vielä 38 § kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyyttä koskevien asiakirjojen säilyttämisestä: Ajokorttidirektiivin liitteessä 3 säädetään moottoriajoneuvon kuljettamiseen vaadittavista fyysistä ja henkistä suorituskykyä koskevista vaatimuksista. Liitteen kohdassa 5 säädetään, että jäsenvaltiot voivat asettaa ajokortin antamiselle ja sen myöhemmälle uudistamiselle kyseisen liitteen vaatimuksia ankarampia vaatimuksia. Ajokorttidirektiivin liitteessä 3 epileptiset kohtaukset luokitellaan vakavaksi vaaraksi liikenneturvallisudelle. Direktiivin mukaisesti viranomaisen on päätettävä epilepsian vakavuudesta, kliinisestä muodosta ja etenemisestä, saadusta hoidosta ja sen tuloksista, kun harkitaan sitä, voidaanko ajokortti antaa tai uudistaa. Liikenneturvallisuuksi voidaan pitää tärkeänä yleisenä etuna. Suomessa epilepsiaa hoitavien neurologian erikoislääkäreiden ja liikennelääketieteen asiantuntijoiden kesken vallitsee laaja yksimielisyys siitä, että myös yöaikaiset epileptiset kohtaukset ovat suuri riski kuljettajan ajokyvylle ja turvalliselle liikkumiselle. Aiemmin asiasta on ohjeistettu Liikenne- ja viestintäviraston terveydenhuollon ammattilaisille suunnatuissa ajoterveysohjeissa, mutta sääntely on tarpeen tuoda lain tasolle. Asian nostaminen säädöstasolle varmistaa kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun epilepsian ja ajo-oikeuden välisten arvioiden suhteen.

Arvoisa herra puhemies! Uusi tieliikennelaki on astunut voimaan 1. päivänä kesäkuuta 2020. Tämän vuoksi valiokunta on korjannut lakiviitteen koskemaan uutta tieliikennelakia. Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta hyväksyy muutettuna

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

hallituksen esitykseen HE 50/2020 sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen valiokunnan muutosehdotuksineen. Eduskunta hyväksyy yhden lausuman.” Siitä jo selostin yllä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa tarkkaan kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammattipätevyyksiä koskevien poikkeusten toimivuutta ja säännösten valvontaa varmistaen niiden käytännön toimivuuden sekä ryhtyy tarvittaessa toimiin poikkeusten täsmentämiseksi.”

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 50/2020 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Maria Guzeninan vapautuspyyntö talousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 11/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13.

15. Anu Vehviläisen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 12/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13.

16. Antti Kurvisen vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 13/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13.

17. Arto Pirttilahden vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 14/2020 vp

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13.

18. Markus Lohen vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 15/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13.

19. Mikko Savolan vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 16/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13.

20. Anu Vehviläisen vapautuspyyntö tarkastusvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan varajäsenyydestä.

Vapautuspyyntö VAP 17/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Tarkastusvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan torstaina 11.6.2020 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.6.2020 kello 13. Ympäristövaliokunnan täydennysvaalin ajankohdasta ilmoitetaan myöhemmin.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.6.2020 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 91/2020 vp

22. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiksi veronkantoon liittyviksi väliaikaisiksi säännöksiksi

Hallituksen esitys HE 74/2020 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 8/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.6.2020 pidettävään täysistuntoon.

23. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 11.6.2020 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen